

Příprava vězeňské služby na mimořádnou událost – požár ve věznici

Pavel Hobza

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Pavel Hobza**
Osobní číslo: **L21377**
Studijní program: **B1032A020002 Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Příprava vězeňské služby na mimořádnou událost – požár ve věznici**

Zásady pro vypracování

- S využitím dostupných zdrojů proveďte teoretické posouzení požárního nebezpečí daného objektu.
- Popište objekt a analyzujte zjištěný stav požárního zabezpečení objektu.
- Navrhněte zlepšení protipožárního zabezpečení daného objektu.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. FESTAG, Sebastian. *Analysis of the effectiveness of the smoke alarm obligation – Experiences from practice*. Online. In: *Fire safety Journal*. 2021 Sulzburg: Science Direct, S.11. Dostupné z <https://doi.org/10.1016/j.firesaf.2020.103263>.
2. JANATA, Jiří. *Práce s požárními riziky a některé speciální rizikové zprávy*. Praha. Professional Publishing, 2012, ISBN 978-80-7431-086-7.
3. KRATOCHVÍL, Václav, Šárka, NAVAROVÁ a Michal, KRATOCHVÍL. *Požárně bezpečnostní zařízení ve stavbách*. Praha: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, z.s., KRASO s.r.o., 2021. ISBN 978-80-7385-238-2

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jan Strohmndl, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 3.5. 2024

Jméno a příjmení studenta: Pavel Hobza

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku požárního zabezpečení v objektu Věznice Rapotice. Práce vychází z platných zákonů a nařízení týkající se požárního zabezpečení. Obsahuje popis současného stavu objektu věznice a identifikaci zdrojů požárního nebezpečí. V práci byly použity metody sběru dat, pozorování, popisu, analýzy, syntézy, dedukce a indukce. Dále byly pro analýzu rizik použity metody PNH a SWIFT a dotazníkové šetření pro zjištění povědomí zaměstnanců o požární ochraně a celkové personální připravenosti Věznice Rapotice na mimořádnou událost – požár. Na základě dat z těchto metod je vytvořen návrh na zlepšení požárního zabezpečení objektu Věznice Rapotice. Výsledkem práce jsou konkrétní doporučení využitelná pro obdobná zařízení ministerstva spravedlnosti.

Klíčová slova: doporučení, identifikace možných rizik, následky, návrh, požár, požární nebezpečí, požární zabezpečení, připravenost, rizika, současný stav, věznice.

ABSTRACT

The bachelor thesis focuses on the issue of fire safety in the Rapotice Prison. The thesis is based on valid laws and regulations concerning fire safety. It contains a description of the current state of the prison facility and identification of sources of fire hazards. The methods of data collection, observation, description, analysis, synthesis, deduction and induction were used in the work. In addition, PNH and SWIFT methods were used for risk analysis and a questionnaire survey was used to determine the staff awareness of fire protection and overall staff preparedness of Rapotice Prison for an emergency - fire. On the basis of the data from these methods, a proposal for improving the fire safety of the Rapotice Prison facility was developed. The result of the work are specific recommendations applicable to similar facilities of the Ministry of Justice.

Keywords: recommendations, identification of potential risks, consequences, design, fire, fire hazard, fire safety, preparedness, risks, current state, prison.

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval panu Ing. Janu Strohmandlovi, Ph.D. za jeho trpělivost, odborné vedení, vstřícný přístup a cenné rady, které mi velmi pomohly při zpracování mé bakalářské práce.

Dále děkuji zaměstnancům Věznice Rapotice za spolupráci při realizaci výzkumného šetření.

Poděkování patří i všem mým přátelům, kolegům a blízkým, kteří mě po celou dobu podporovali a byli pro mě velkou oporou.

„Přesně stanovený cíl už je napůl dosažen.“

- Abraham Lincoln

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY.....	12
2 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY	14
3 ZVLÁŠTNOSTI POŽÁRNÍCH ZÁSAHŮ	16
4 DOKUMENTACE POŽÁRNÍ OCHRANY VE VĚZNICI.....	23
5 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
6 VĚZNICE RAPOTICE.....	29
7 POSOUZENÍ AKTUÁLNÍHO STAVU POŽÁRNÍHO ZABEZPEČENÍ OBJEKTU	35
8 NÁMĚTOVÁ CVIČENÍ VE VĚZNICI	44
9 METODA SWIFT	45
10 METODA PNH.....	46
11 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	49
12 STATISTICKÉ ÚDAJE O POŽÁRECH VE VĚZNICÍCH.....	52
13 SHRnutí ZJIŠTĚNÉHO STAVU POŽÁRNÍHO NEBEZPEČÍ V OBJEKTU	53
14 NÁVRHY A DOPORUČENÍ	55
ZÁVĚR	58
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	59
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	63
SEZNAM TABULEK.....	64
SEZNAM GRAFŮ	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	66

ÚVOD

Věznice představují specifické prostředí, kde je zabezpečení a ochrana osob a majetku primární prioritou. Mezi klíčové prvky této ochrany patří bezesporu požární ochrana a požární zabezpečení, které zahrnuje širokou škálu preventivních opatření a postupů, jež mají minimalizovat riziko vzniku požáru a maximalizovat ochranu osob v případě jeho vzniku.

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou požárního zabezpečení ve věznici. Zohledňuje komplexní povahu tohoto tématu, která vyžaduje multidisciplinární přístup spojující znalosti z oblasti stavebně technického zabezpečení, požární ochrany a znalost souvisejících předpisů. Pouze kombinací znalostí a odborných dovedností z těchto oblastí je možné efektivně identifikovat rizika, navrhnout vhodná opatření a implementovat řešení, která budou efektivně minimalizovat požární rizika.

Hlavním cílem této práce je analyzovat stávající stav požárního zabezpečení ve vybrané věznici, identifikovat případné nedostatky a navrhnout opatření, která by mohla zlepšit celkovou úroveň ochrany proti požáru a minimalizovat možné škody na majetku či zdraví osob. Dále stanovení možných řešení nedostatků, které by bylo možné účinně aplikovat v rámci prostředí věznice, a posoudit jejich potenciál významně přispět ke zlepšení celkové úrovně požární bezpečnosti. Analyzovány budou nejen technické a provozní aspekty, ale i ekonomická stránka implementace.

V průběhu této práce budou jako dílčí cíle zkoumány různé faktory ovlivňující požární bezpečnost ve věznicích, včetně stavebně technických prvků, provozních postupů, výcviku personálu a existujících nařízení.

V závěru práce budou shrnuty hlavní zjištěné poznatky a navržena doporučení pro optimalizaci požárního zabezpečení ve věznici, která by mohla sloužit jako podklad pro další zdokonalování bezpečnostních opatření v tomto prostředí.

Tato práce má za cíl přispět ke zvýšení povědomí o důležitosti požárního zabezpečení ve věznicích a poskytnout konkrétní doporučení pro jeho efektivní uplatnění s ohledem na specifické potřeby a omezení tohoto prostředí.

Použité metody:

Pozorování – zkoumání věznice s důrazem na její vybavenost a strukturu je základním krokem pro zhodnocení stavu požární ochrany a bezpečnosti v tomto prostředí. Poskytuje základní informace, které jsou nezbytné pro další analýzu a hodnocení rizik spojených s požáry a pro navrhování účinných opatření ke zlepšení bezpečnosti věznice.

Popis – podrobný popis věznice je klíčový pro pochopení fungování zkoumaného objektu.

Analýza – zhodnocení informací a faktů získaných z pozorování a popisu objektu umožní identifikovat klíčové oblasti, kde je nutné zlepšit protipožární ochranu a bezpečnost věznic. Tento proces poskytne základ pro návrh a implementaci účinných opatření ke snížení rizika vzniku požáru a ochraně zdraví a životů osob v objektu.

Syntéza – návrh doporučení pro minimalizaci rizik vycházející ze syntézy by měl být konkrétní, měřitelný a realizovatelný a měl by být zaměřen na maximalizaci bezpečnosti vězňů a personálu Věznice Rapotice v případě požáru.

Dedukce – opatření jsou přímým důsledkem zjištěných nedostatků a potřeb identifikovaných během posouzení stavu objektu Věznice Rapotice. Jejich implementace by měla vést k výraznému zlepšení celkové požární bezpečnosti a ochrany osob v objektu.

Indukce – odvozená opatření jsou formulována na základě praktických zjištění a mají za cíl zmírnit a zlepšit daný stav požární bezpečnosti Věznice Rapotice. (Široký, 2011)

Metoda SWIFT:

Metoda „Structured „What If“ Technique“ („Co se stane když...?“) je analytická metoda používaná k identifikaci potenciálně nebezpečných stavů v technologickém procesu. Tato metoda se zakládá na postavení otázek typu "co se stane, když" v případě, že dojde k určité odchylce od normálního technologického postupu. Cílem je předvídat možné nebezpečné situace a připravit se na ně předem. (Bartlová, Balog, 1998)

Zde jsou některé body této metody:

Identifikace odchylek – prvním krokem je identifikace možných odchylek od standardního technologického postupu. To může zahrnovat poruchy zařízení, lidské chyby, materiálové nedostatky nebo jiné faktory.

Formulace otázek – poté se klade otázka, co by se mohlo stát, kdyby k dané odchylce došlo.

Analýza následků – odpovědi na otázky jsou analyzovány s cílem identifikovat možné následky nebo nebezpečné stavy. To může zahrnovat fyzická nebezpečí, ekonomické ztráty, škody na životním prostředí nebo jiné negativní důsledky.

Rozvoj preventivních opatření – na základě identifikovaných nebezpečných stavů lze vyvinout preventivní opatření, která mají minimalizovat rizika. To může zahrnovat změny v bezpečnostních opatřeních nebo školení personálu.

Dokumentace a aktualizace – výsledky analýzy by měly být zdokumentovány a pravidelně aktualizovány v souladu s vývojem technologického procesu a novými poznatky.

Při používání této metody je důležité, aby osoba provádějící analýzu byla schopna předvídat možné následky odchylek a navrhnout opatření k minimalizaci rizik. (Bartlová, Balog, 1998)

Metoda PNH:

Metoda PNH je polo – kvantitativní metodou k vyhodnocení rizika za pomoci třech ukazatelů:

Pravděpodobnost (P) - tato složka se zaměřuje na pravděpodobnost vzniku daného rizika. Jak velká je šance, že se událost, která představuje riziko, skutečně stane? Pravděpodobnost se může vyhodnocovat na základě historických dat, statistik, expertního odhadu atd.

Následky (N) - tato složka se zabývá možnými následky, pokud by riziková situace skutečně nastala. Jaká je závažnost potenciálních dopadů a jaké jsou jejich důsledky? Následky mohou být fyzické, finanční, environmentální, sociální atd.

Hodnocení (H) - tato složka určuje hodnotu nebo váhu daného rizika. Jak velký dopad by mělo riziko na organizaci, projekt, nebo jiný subjekt. Hodnota rizika může být určena na základě strategického významu, prioritních cílů, nebo jiných faktorů.

V metodě PNH se celkové hodnocení rizika, nazývané R (míra rizika), získává jednoduchým vynásobením složek pravděpodobnosti (P), následků (N) a hodnocení (H). (Šefčík, 2009)

Matematicky je toto vyjádřeno:

$$R=P \times N \times H \quad (1) \quad (\text{Šefčík, 2009})$$

Kde:

P je pravděpodobnost vzniku daného rizika,

N je hodnota možných následků,

H je hodnota nebo váha tohoto rizika,

R je míra daného rizika.

Součin těchto tří ukazatelů poskytuje míru rizika, který umožňuje porovnat různé rizikové scénáře a určit jejich relativní vážnost a upřednostnit příslušná opatření k řízení těchto rizik.

Čím vyšší je výsledná hodnota R, tím vyšší je míra rizika. (Šefčík, 2009)

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY

Vězeňská služba České republiky (dále jen „VSČR“) je zřízena zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. VSČR se řadí mezi ozbrojené bezpečnostní sbory. Řízena je generálním ředitelem Vězeňské služby, jehož do funkce jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti. (Zákon č. 555/1992 Sb.)

Věznice se rozdělují podle způsobu střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu do dvou typů a tří stupňů zabezpečení, a to na věznice:

- **s ostrahou,**
 - nízký stupeň zabezpečení,
 - střední stupeň zabezpečení,
 - vysoký stupeň zabezpečení,
- **se zvýšenou ostrahou.** (Zákon č. 555/1992 Sb.)

Úkoly vězeňské služby České republiky

VSČR zajišťuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody a ochranu pořádku a bezpečnosti v budovách soudů, státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Mezi její další úkoly patří: (Zákon č. 555/1992 Sb.)

- *„spravuje a střeží vazební věznice, věznice a ústavy pro výkon zabezpečovací detence,*
- *střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby, trestu a zabezpečovací detence,*
- *prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,*
- *provádí výzkum v oboru penologie,*
- *vytváří pracovní podmínky pro osoby ve výkonu vazby, trestu a zabezpečovací detence,*
- *provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,*
- *vede evidenci osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,*
- *plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv,*
- *zabezpečuje vzdělávání příslušníků Vězeňské služby a občanských zaměstnanců,*

- poskytuje zdravotní služby ve svých zdravotnických zařízeních a u mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb,
- objasňuje a prověřuje, vlastními pověřenými orgány a ve spolupráci s PČR, trestné činy osob ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detenci“ (Zákon č. 555/1992 Sb.).

Organizace vězeňské služby České republiky

Organizačními jednotkami dle zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráži České republiky jsou:

- „generální ředitelství,
- vazební věznice,
- věznice,
- ústavy pro výkon zabezpečovací detence,
- střední odborné učiliště,
- zotavovny vězeňské služby,
- akademie Vězeňské služby“ (Raszková, Svoboda Hoferková, 2013).

Členění vězeňské služby České republiky

Úkoly VSČR zajišťují jednotlivé články, které se dle zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráži České republiky člení na:

- vězeňská stráž – zajišťuje eskortování vězňů v případě požáru do jiných věznic a školení vězeňské stráže v oblasti požární bezpečnosti a reakce na nouzové situace,
- justiční stráž – zajišťuje bezpečnost v soudních budovách a státních zastupitelství. To může zahrnovat plány pro evakuaci budov a spolupráci s místními jednotkami požární ochrany,
- správní služba – zajišťuje organizační, ekonomickou, vzdělávací, výchovnou, zdravotnickou a další odbornou činnost v rámci věznic a detenčních ústavů,
- pověřené orgány Vězeňské služby – zabývají se zneužitím pravomoci příslušníků Vězeňské služby a dále trestnou činností vězněných osob. (Zákon č. 555/1992 Sb.)

2 JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY

Pod pojmem Jednotka požární ochrany (dále jen „JPO“) rozumíme organizovaný útvar, který má svou vnitřní hierarchii s dělbou práce. Jednotku tvoří hasiči, požární technika (např. automobily) a věcné prostředky požární ochrany, jako je výbava hasičů, různé nástroje apod. JPO jsou zřízeny státem, obcemi nebo podnikajícími fyzickými či právnickými osobami. (Hanuška, 2008)

Úkoly jednotek požární ochrany

Základní úkoly JPO jsou stanoveny v zákoně č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a patří mezi ně především:

- *„hašení požárů – lokalizace a vlastní likvidace požárů,*
- *záchranné práce – omezení rizik na nejnižší možnou míru a zastavení jejich příčin,*
- *ochrana obyvatelstva – evakuace obyvatel, varování obyvatel, označování oblastí s výskytem nebezpečných látek, dekontaminace obyvatel a majetku, humanitární pomoc“* (Hanuška, 2008).

Kromě výše zmíněných úkolů plní JPO také úkoly související s civilní ochranou. Požární zásah je činnost, při které se nejprve lokalizuje požár a poté se přistupuje k jeho likvidaci. Základním cílem záchranných operací prováděných JPO, při vzniku mimořádných událostí (dále jen „MU“), je minimalizovat, popř. zamezit okamžitým rizikům zejména s ohledem na bezpečnost a ochranu lidských životů, zdraví, majetku a životního prostředí. (MV GŘHZS ČR, 2018)

V této souvislosti je potřeba zmínit, že na rozdíl od požáru není úkolem JPO likvidovat MU jako takovou, ale co nejvíce omezit vzniklá rizika. Z toho tedy vyplývá, že úkolem JPO není učinit veškerá opatření, která by vedla k likvidaci MU, ale pouze taková opatření, jež jsou nezbytná k bezprostřednímu odstranění hrozby ohrožující zdraví, život, majetek nebo životní prostředí. Aby bylo možné vyhnout se v procesu řízení rizik v souvislosti s mimořádnou událostí nebezpečí jednání, které by mohlo uškodit z důvodu nekompetentních nebo neodborných postupů, je nutné určit z hlediska vybavení i odborné přípravy hranice JPO, jejich možnosti a kompetence.

Z výše popsaných důvodů a úkolů vyplývajících ze základních činností JPO je tedy zřejmé, že konkrétní MU, jakou požár ve věznici bezesporu je, vyžaduje speciální postupy, dodržování přísných pravidel a bezpečnostních opatření, na nichž se kromě JPO podílí také další složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) a v případě MU ve věznicích

i VSČR, která má za tímto účelem zpracovanou dokumentaci, zejména požární řád a požární poplachové směrnice atd. (Hanuška, 2008)

Druhy jednotek požární ochrany

JPO dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně jsou:

- „jednotka hasičského záchranného sboru zřízená jako jednotka hasičského záchranného sboru kraje,
- jednotka hasičského záchranného sboru podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby,
- jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, která je složena z fyzických osob, které nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání,
- jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku, která je složena ze zaměstnanců právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, kteří nevykonávají činnost v této jednotce požární ochrany jako své zaměstnání.
- vojenská hasičská jednotka, jenž je zřízena ve vojenských objektech a je podřízena velitelům těchto vojenských objektů“ (Zákon č. 133/1985 Sb.).

V tabulce 1 je uvedeno rozdělení JPO podle různých kategorií. Podle plošného pokrytí se JPO dělí na jednotky s územní působností. Územní působností je míněna optimální vzdálenost pro dojezd jednotky do místa zásahu, jež má vymezené území jejího běžného působení. Zkráceně lze říci, že podle územní působnosti se JPO dělí na jednotky, které zasahují pouze na území zřizovatele a na jednotky, které zasahují i mimo území zřizovatele. (Zákon č. 133/1985 Sb.)

Tabulka 1 – Operační hodnota JPO dle kategorií. (GŘ HZS ČR, 2020)

Kategorie JPO	JPO I	JPO II	JPO III	JPO IV	JPO V	JPO VI
Doba výjezdu (min)	2	5	10	2	10	10
Územní působnost (min)	20	10	10	není	není	není
Druh JPO	HZS kraje	SDH obce	SDH obce	HZS podniku	SDH obce	SDH podniku

3 ZVLÁŠTNOSTI POŽÁRNÍCH ZÁSAHŮ

Věznice jsou uzavřené objekty, ve kterých jsou izolováni různí pachatelé trestných činů a tito pachatelé jsou zdrojem možných rizik nejen pro zaměstnance, ale hlavně pro zasahující příslušníky JPO, kteří nejsou zvyklí na řešení MU ve věznicích. V roce 2017 vydalo Generální ředitelství hasičského sboru České republiky (dále jen „GŘ HZS ČR“) Bojový řád JPO – „Zásahy v objektech Vězeňské služby“. Tento metodický list mimo jiné upozorňuje příslušníky hasičského záchranného sboru (dále jen „HZS“) na možná rizika při zásazích v objektech věznic. Dále jsou zde popsány zásady spolupráce HZS s VSČR. (GŘHZSČR, 2017)

Omezení požárních zásahů

Požární rizika ve věznicích jsou zvláště významná, protože se jedná o uzavřené prostředí s vysokou koncentrací osob na relativně malém prostoru. Ve věznicích mohou být omezeny možnosti úniku a evakuace v případě požáru, zejména pokud jsou vězni uzamčeni ve svých celách nebo v jiných uzavřených prostorech. Některé věznice mohou mít zastaralé budovy nebo nedostatečné požárně ochranné systémy, jako jsou detektory kouře nebo například sprinklery. Vězni mívají sklony k různým typům chování, které mohou zvýšit riziko vzniku požáru, jako je neopatrné zacházení s ohněm nebo zneužití ohně k úmyslnému založení požáru. Ve věznicích může být obtížné provést efektivní hasičský zásah kvůli bezpečnostním opatřením, jako je například uzamčení vězňů a omezený přístup do určitých oblastí. Požár ve věznici může vyvolat obavy a paniku mezi vězni, což může komplikovat evakuaci a zvýšit riziko zranění. Může být obtížné poskytnout rychlou lékařskou pomoc a evakuovat zraněné osoby v případě požáru, zejména pokud jsou zablokovány cesty evakuace nebo pokud je zasahující personál přetížen. Zohlednění těchto specifických rizik je důležité při plánování a implementaci požární bezpečnosti ve věznicích. To zahrnuje pravidelné revize požárních postupů, zlepšení požární ochrany budov a zařízení a poskytnutí vhodného výcviku zaměstnancům s ohledem na prevenci požárů a správného jednání v případě jejich vzniku.

Omezení požárního zásahu s ohledem ke způsobu ubytování vězňů

Způsob ubytování odsouzených ve věznicích je dán především stupněm zabezpečení, který stanovuje soud, popř. ředitel dané věznice. Věznice v České republice rozlišují dva způsoby ubytování. Jedná se o tzv. celový a ložnicový systém ubytování. Oba způsoby mají svoje klady, ale samozřejmě i zápory. Celový způsob spočívá v tom, že vězni jsou ubytováni na celách, na kterých mají vlastní sociální zařízení. Ven z cel se mohou dostat pouze na vycházky, aktivity, sprchování a další činnosti spojené s programem zacházení. Ale po většinu

dne jsou uzamčeni na těchto celách. Zatímco ložnicový systém je otevřený a na každém oddíle jsou společné sprchy, WC, kulturní místnosti a vězni se po oddíle mají možnost pohybovat sami. Celový způsob ubytování je bezpečnější, ale z hlediska zásahu a evakuace složitý. Než se uvolní všechny cely pro případ evakuace, je časově náročné, ale to jen v případě evakuace celého oddílu. V případě požáru menšího rozsahu je však výhodnější celový systém, protože stačí evakuovat pouze tu celu, ve které došlo k požáru. Na jedné cele bývá ubytováno pět až šest vězňů. Nevzniká tak chaos jako u evakuace oddílu s ložnicovým způsobem ubytování, kde může být ubytováno až devadesát vězňů.

Omezení požárního zásahu s ohledem na nebezpečnost vězněných osob

Nebezpečnost vězňů je pro řešení MU ve věznicích jedním z prvotních hledisek, které se zohledňují. Zásahy nemohou být bezhlavé, při každé události nejprve probíhá lustrace odsouzených, kteří jsou nějakým způsobem zapleteni do těchto událostí, nebo jen ubytováni na oddíle, kde došlo k MU. Největší rizika přinášejí věznic s ostrahou, kde jsou odsouzení umístěni ve vysokém stupni zabezpečení, nebo ve věznicích se zvýšenou ostrahou, což je v České republice nejprísrnější typ věznění. Pachatelé těch nejzávažnějších trestných činů jsou ubytováni právě v těchto dvou typech věznic. Při každém zásahu JPO ve věznicích je předpoklad spolupráce příslušníků VSČR a HZS, kdy příslušníci VSČR mají za úkol ještě před příjezdem hasičů evakuovat odsouzené z místa požáru, aby hasiči, pokud je to možné, nepřišli do přímého kontaktu s vězněnými osobami. V době zásahu zajišťují příslušníci vězeňské služby bezpečnost pro zasahující hasiče.

Omezení požárního zásahu s ohledem na typ věznice

Omezení požárního zásahu věznic jsou obvykle založena na různých faktorech, včetně bezpečnosti vězňů, personálu a popř. i civilních osob, které se v době vypuknutí požáru mohou nacházet uvnitř věznice. Požární zásah je vždy rozdílný a pro hasiče s menší nebo větší mírou rizika. Je to dáno jak typem věznice, tak stavebním řešením věznice, nástupními plochami pro techniku JPO, složením ubytovaných vězňů. Z hlediska nebezpečnosti vězňů je menší míra rizika ve věznicích se středním a nízkým stupněm zabezpečení, zatímco u věznic s vysokým stupněm zabezpečení nebo věznic se zvýšenou ostrahou je riziko významně vyšší. Z pohledu složitosti zásahu bude riziko nižší ve věznicích, kde se již vykonává uložený trest, v porovnání s vazebními věznicemi. Také věznic s menší členitostí zástavby jsou pro zásah jednodušší. Další hledisko je vlastní umístění věznice, zda je součástí městské zástavby nebo se jedná o samostatně stojící objekt v krajině.

Podmínky pro zdolávání požárů ve věznicích

Aby bylo hašení požárů ve věznicích a evakuace vězňených osob rychlé a efektivní, musí být pro takový zásah vytvořeny odpovídající podmínky. Zvládání požáru ve věznicích vyžaduje kombinaci vhodných opatření a prostředků, předem stanovených postupů, které v sobě zahrnují materiální, technické, ale samozřejmě i personální zabezpečení. Věznice by měla mít zpracovaný detailní plán požární ochrany, který zahrnuje předem definované postupy pro identifikaci, signalizaci a rychlou reakci na požáry. Přínosem pro věznice jsou moderní požární detektory kouře, elektronické požární systémy (dále jen „EPS“), automatické sprinklery, hasicí přístroje a další požární zařízení, které přispívá k rychlejší identifikaci a eliminaci požáru. Zaměstnanci věznice musí absolvovat pravidelné školení v oblasti požární bezpečnosti, včetně taktických cvičení na zvládání požárů a evakuací. Musí být obeznámeni se všemi aspekty požárních postupů a být schopni rychle a účinně jednat v případě nouze. Efektivní komunikace mezi personálem věznice a HZS je klíčová pro rychlé zvládnutí požáru. Evakuační plány musí být jasně definovány a pravidelně nacvičovány. To zahrnuje plány pro evakuaci vězňených osob, personálu, včetně plánů pro evakuaci zraněných osob nebo osob s omezenou pohyblivostí. Tyto podmínky musí být pravidelně aktualizovány a přizpůsobeny specifickým potřebám a podmínkám dané věznice, aby bylo dosaženo co nejvyšší úrovně požární bezpečnosti.

Stavebně technické prostředky budov

Kvalitní stavebně technické zabezpečení budov je pro každou věznici velmi důležité a zcela zásadní z hlediska bezpečnosti. To, co přispívá ke zvýšení bezpečnosti ve věznicích, však značně komplikuje zásah JPO v případě likvidace požárů. Za stavebně technické zabezpečení budov jsou označovány všechny mříže na oknech, katrové dveře oddělující jednotlivá oddělení, bezpečnostní dveře, ostnaté a žiletkové dráty. Na obrázku 1 jsou zobrazeny mříže na oknech, které jsou spolu s oddělujícími katry pro zásah JPO jedním z největších problémů, hlavně při evakuaci osob. Mříže na oknech neumožňují evakuaci osob skrze tato okna prakticky vůbec a katry na chodbách jen za spolupráce příslušníků vězeňské služby. Právě součinnost příslušníků VSČR a HZS z daného regionu je klíčová, pravidelné nácviky a metodická cvičení v konkrétních věznicích jsou velmi důležité pro obě složky.

Obrázek 1 – Stavebně technické zabezpečení oken. (Vlastní, 2024)

Přístupové komunikace pro požární techniku

Základní požadavky na vytvoření přístupové komunikace k objektům pro požární techniku jsou stanoveny v normách ČSN 73 0802 a ČSN 73 0804 „požární bezpečnost staveb“. V těchto normách je mimo jiné uvedeno, že přístupová komunikace má být jednopruhová, což znamená, že má jediný pruh pro pohyb vozidel, šířka vozovky by měla být alespoň tři metry, což poskytuje dostatek prostoru pro pohyb vozidel. Celkově lze tuto definici interpretovat tak, že přístupová komunikace je navržena tak, aby umožnila efektivní a bezpečný přístup hasičským vozidlům k objektům, které mohou vyžadovat požární zásah. (Reichel, 2000)

Věznice v převážné většině technické podmínky podle výše uvedených norem splňují, neohlíží se jen na požadavky JPO, ale i na vlastní požadavky, kdy musí denně zajistit průjezdnost do věznic vlastním dopravním prostředkům. (Bradáčová, 2020)

Nástupní plochy požární techniky

Nástupní plocha požární techniky navazuje na přístupové komunikace. V případě věznic se jedná o nástupní plochy spojené s vnitřními zásahovými cestami. Jedná se o místo, kde dochází ke srocování požární techniky. Důmyslně rozmístěná zástavba věznic je pro nástupní plochy důležitá. Věznice mají samozřejmě požadavky na rozmístění požární techniky jiné, než je běžné u jiných typů objektů. Ve věznicích se musí dodržovat bezpečnostní pravidla

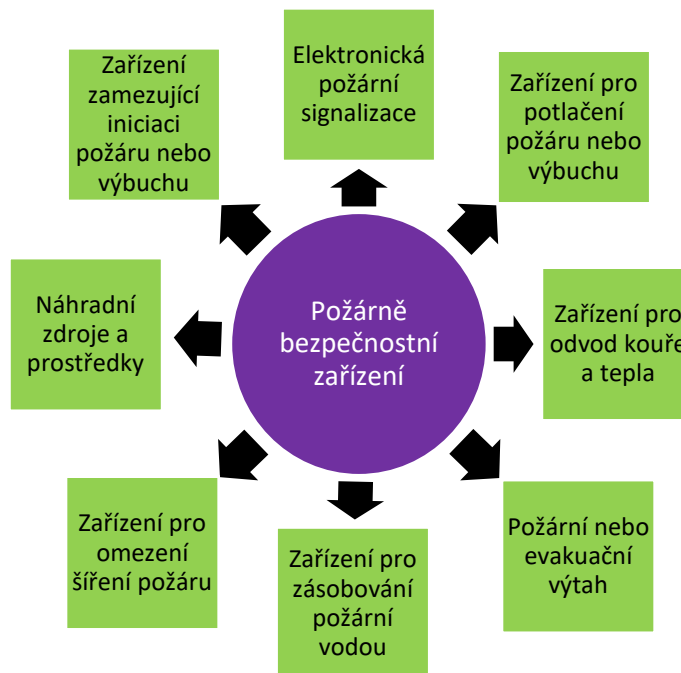
nejen v případě řešení MU. Žádná technika včetně té požární nesmí být odstavena v blízkosti ostrahového pásma. Důvod je jednoduchý, hasičské vozidlo by mohlo sloužit jako nástroj pro překonání ostrahového pásma vězňeným osobám. Ve věznici se již v minulosti stalo, že založení požáru bylo jen odvedení pozornosti od jiných MÚ, např. k útěku. (Kratochvíl et al., 2021)

Zásobování místa zásahu hasebními materiály

Dostatek požární vody je pro zvládnutí požárních zásahů zcela zásadní. Ve věznicích je důležité mít vlastní zdroje v podobě hydrantů a požárních nádrží. Věznice totiž neumožňují plynulou zásobu vody, jaká by byla žádoucí. Vjezd do věznice je vždy zdržen předepsanou kontrolou vjíždějící techniky. Ve věznicích je žádoucí instalace nástěnných hydrantů uvnitř budov a ve venkovních prostorách nadzemní a podzemní hydranty. Rozmístění nadzemních, popř. podzemních hydrantů musí být v objektu věznice takové, aby bylo možné zajistit napojení a případné hašení jakéhokoliv objektu. Hydranty jsou připravené na napojení CAS nebo přímo na hasičskou hadici. Kolem hydrantu musí být vždy dostatečný prostor pro zaparkování hasičské techniky, která bude na hydrant napojena. Nástěnné hydranty jsou určeny pro prvotní hašení uvnitř budov. Nástěnnými hydranty hasí převážně osoby, které se na místě požáru nachází, popř. které se na místo jako první dostaví. Požární nádrže mohou být rozdělené do několika kategorií. Ve věznicích se však výhradně jedná o nádrže uměle vytvořené. V období sucha je někdy problém s udržením dostatečného množství vody v těchto požárních nádržích. Uměle vybudované požární nádrže jsou převážně odkázané na přísun srážkové vody a ten se jeví jako nedostatečný zdroj. Proto je velmi vhodné kombinovat požární nádrže s hydranty. (Kratochvíl et al., 2021)

Požárně bezpečnostní zařízení a opatření

Pojem požárně bezpečnostní zařízení je definován ve vyhlášce o požární prevenci. Na obrázku 2 je graficky znázorněno rozdělení těchto zařízení. Jedná se o systémy, technicky zpracovaná zařízení a produkty, které jsou pro stavební objekty zásadní z pohledu požární bezpečnosti staveb, např. systémy EPS, požárními hlásiči, samočinnými hasicími zařízeními. Aby byly splněny alespoň základní požadavky na požární bezpečnost budov, je třeba provést několik účinných opatření. Mezi prvotní opatření patří možnost efektivní evakuace osob, zvířat, popř. věcí z místa zasaženého požárem. To lze vyřešit vhodným návrhem unikových cest. Dále zamezení šíření požáru uvnitř budov, které lze vyřešit např. rozdělením objektu na menší celky. (Bradáčová, 2020)

Obrázek 2 – Požárně bezpečnostní zařízení, upraveno autorem. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)

Technické prostředky jednotek požární ochrany

JPO využívají různé technické prostředky k plnění svých úkolů, které zahrnují prevenci, hašení požárů, záchranné operace a další činnosti související s ochranou života a majetku. Technické prostředky dělíme do dvou základních kategorií, kterými jsou věcné prostředky a požární technika.

Věcnými prostředky požární ochrany jsou např.:

- hadice – slouží k přepravě vody nebo hasicí pěny od požární techniky k ohnisku požáru,
- dýchací přístroje – poskytují hasičům nezbytný vzduch při vstupu do kouřem zasažených nebo toxických prostor,
- termovizní kamery – pomáhají hasičům identifikovat skrytá ohniska tepla, slouží k lokalizaci a likvidaci požárů,
- řezací a rozpínací nástroje – používají se k odstranění překážek, otevírání dveří a dalším zásahům při záchranných operacích,
- detektory plynů – slouží k identifikaci a monitorování nebezpečných plynů při požárech,
- mobilní komunikační systémy – zajišťují efektivní komunikaci mezi členy JPO během zásahů,

- ochranné oděvy a přilby – poskytují hasičům ochranu před horkem, plameny a dalšími nebezpečími, které mohou nastat během požárních a záchranných operací.

Požární techniku představují např.:

- požární vozidla – zahrnují zásahové hasičské vozy vybavené vodními a pěnovými nádržemi, hadicemi, ventilátory na odvětrávání a dalšími speciálními nástroji pro hašení požárů a záchranné operace,
- výsuvné žebříky a plošiny – umožňují přístup k výškovým objektům a záchranné operace na vyvýšených místech.

Technické prostředky jsou klíčovými součástmi vybavení JPO, které pomáhají účinně chránit život a zdraví osob a zvířat a slouží k předcházení značným škodám na majetku. (Kratochvíl, Kratochvíl, 2009)

Organizace zabezpečení požární ochrany

Dle pokynů a nařízení generálního ředitele vězeňské služby vyplývá, že organizační zabezpečení pro zajištění efektivního zásahu JPO ve věznicích zahrnuje několik klíčových bodů, které jsou zcela zásadní pro účinnou spolupráci mezi VSČR a JPO při MU, jako jsou požáry. Níže jsou uvedeny hlavní body a doporučení k nim:

- zpracování dokumentace zdolávání požárů (dále jen „DZP“) – uložení zpracované DZP na příslušné spádové stanici HZS kraje umožní hasičům seznámit se s klíčovými informacemi o věznici, ve které budou v případě potřeby zasahovat,
- přijatá opatření při vyhlášení požárního poplachu ve věznici – vytvoření plánu evakuace pro vězněné osoby a stanovení bezpečnostních opatření pro příslušníky JPO,
- ujednání pravidel pro vjezd a odjezd JPO – zajistit rychlou kontrolu vjíždějící hasičské techniky, tuto kontrolu zkrátit na minimum,
- zpřístupnění zasaženého prostoru a zásahových cest – zajištění trvalého přístupu na zásahové cesty, otevření mřížových dveří při evakuaci a před rozvinutím zásahu JPO,
- ujasnění vzájemné spolupráce mezi VSČR a jednotkami HZS, zavedení efektivního systému komunikace během zásahu. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)

4 DOKUMENTACE POŽÁRNÍ OCHRANY VE VĚZNICI

Každá právnická a podnikající fyzická osoba má za povinnost začlenit okruh své činnosti do kategorie podle požárního nebezpečí. Dokumentace požární ochrany slouží ke stanovení podmínek požární bezpečnosti provozu a řídí se vyhláškou č. 246/2001 Sb., o požární prevenci. Tato dokumentace by měla být udržována aktuální a pravidelně aktualizována v souladu s platnými požárními předpisy a normami. Jedná se o jeden z mnoha klíčových nástrojů pro správu rizik a zajištění maximální úrovně požární bezpečnosti ve věznicích.

Požární řád

Jsou zde popsány vykonávané činnosti a charakteristika požárního nebezpečí v objektu, dále požárně technické charakteristiky používaných látek, jež se v objektu nacházejí.

Podmínky požárního zabezpečení

- udržování čistoty a pořádku, zajistit volné únikové cesty,
- zákaz kouření vyjma vyhrazených míst,
- zákaz vstupu do skladovacích prostor s otevřeným ohněm,
- zákaz neodborných oprav elektrických zařízení,
- hlavní uzávěry elektrického proudu, plynu, vody, hydranty, hasicí přístroje musí být volně přístupné,
- při opuštění místnosti vypnout elektrické spotřebiče z dobíjecí konzoly (rychlouhřívání),
- hašení požáru pod napětím, nesmí být použito hydrantu a vodního (pěnového) hasicího přístroje.

Oprávnění a povinnosti osob při zajišťování podmínek požární bezpečnosti

- zaměstnanci se musí chovat tak, aby při práci nezpůsobili požár,
- pokud zaměstnanec zjistí požárně bezpečnostní ohrožení, je povinen tuto skutečnost bez prodlení nahlásit na operační středisko věznice,
- v případě požáru postupovat dle požárních poplachových směrnic.

Podmínky pro bezpečný pohyb osob

- zajistit volné a ničím nezastavené únikové cesty a komunikace. (Řeřucha, 2009)

Požární poplachové směrnice

V požární poplachové směrnici je vymezena činnost zaměstnanců, případně dalších osob při vzniku požáru a jsou závazné pro všechny osoby zdržující se v areálu věznice.

Postup při požáru

- osoba, která zpozoruje požár, oznámí to voláním – HOŘÍ,
- ohlásí bezodkladně vznik požáru na ohlašovnu požáru,
- při hlášení je nutné zachovat klid a uvést: KDE HOŘÍ – CO HOŘÍ – KDO VOLÁ.

Způsob vyhlášení poplachu

- vyhlášením v rozhlase nuceného poslechu, radiostanicí,
- při automatické detekci – signálně spojovacími prostředky.

Činnost osob při vyhlášení požárního poplachu

- snažte se uhasit požár dostupnými hasicími prostředky a proveďte opatření k zamezení jeho šíření,
- proveďte nutná opatření pro záchranu osob ze zasaženého prostoru,
- není-li možné oheň uhasit vlastními silami, opusťte prostor a vyčkejte na pokyny (vedení věznice),
- **POZOR – NEZAPOMEŇTE VYPNOUT ELEKTRICKÝ PROUD.**

Požár je potřeba ohlásit na telefonní číslo ohlašovny požáru – operační středisko příslušné věznice na klapku 112.

Telefonní čísla tísňového volání

Lze použít pouze v případě, že se nepodaří kontaktovat operační středisko, a to ani osobně:

- integrovaný záchranný systém **112**
- hasičský záchranný sbor ČR **150**
- policie ČR **158**
- zdravotnická záchranná služba **155**

Rovněž také telefonní čísla havarijních a pohotovostních služeb – **plyn, elektřina, voda.**
(Břoušek, 2020)

Požární evakuační plán

Požární evakuační plán, který je zobrazen na obrázku 3, popisuje postup evakuace osob, zvířat a materiálů z objektů, jež jsou zasažené požárem. Je zpracován pro objekty, kde je předpoklad složitých podmínek pro zásah. Správně stanovený požární evakuační plán je prověřován cvičnými variantami požárních poplachů. Je uložen na trvale dosažitelném místě, v případě věznice se jedná o operační středisko. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)

Obrázek 3 – Požární evakuační plán Věznice Rapotice. (Broušek, 2012)

Dokumentace zdolávání požáru

Dokumentace zdolávání požáru (dále jen „DZP“) je důležitý dokument vytvořený pro potřeby JPO zasahujících v objektech, kde jsou složité podmínky pro zásah. Součástí této dokumentace jsou informace o zvláštích objektu, které by mohly zásadním způsobem ovlivnit vývoj zásahu. DZP je zpracována pouze pro objekty, které byly vyhodnoceny jako objekty se zvýšeným požárním nebezpečím. DZP tvoří operativní plán a operativní karta zdolávání požáru. (MV GŘHZS ČR, 2018)

- operativní plán zdolávání požáru tvoří:
 - základní textovou část, která obsahuje nejsložitější možné varianty požárů a stanovené síly a prostředky JPO potřebné pro jejich zvládnutí,

- vyjímatelná část obsahuje základní informace o daném objektu a grafickou část, jež zahrnuje plán objektu, zdroje vody vyhrazené pro hašení, příjezdové komunikace a plochy pro nasazení požární techniky. (MV GŘHZS ČR, 2018)
- Pokud jsou v objektu složité podmínky pro zásah JPO, může být zpracována operativní karta, která nahrazuje operativní plán, je jeho zjednodušenou variantou. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)

Řád ohlašovny požárů

V řádu ohlašovny požárů se uvádí, jakým způsobem se přijímají informace o vzniklém požáru, jakým způsobem bude vyhlášován požární poplach a dále je v něm uveden způsob oznamování požáru na operační středisko HZS. Je uložen na ohlašovně požárů a dále je v něm uvedeno:

- povinnosti obsluhy,
- seznam telefonních čísel na IZS, havarijní a pohotovostní služby. (MV GŘHZS ČR, 2018)

Požární kniha

Požární kniha, je důležitý dokument sloužící k zaznamenávání všech událostí a informací souvisejících s požární ochranou v daném objektu nebo provozu. Obsah požární knihy se obvykle liší v závislosti na předpisech a potřebách dané instituce, obsahem je např.:

- informace o provedených kontrolách, zjištěné nedostatky a provedená opatření,
- informace o cvičeních zvládnání požárů a evakuací, včetně dat, účelu a výsledcích,
- informace o pravidelné údržbě a servisu požárního zařízení,
- informace o školeních zaměstnanců, včetně tématu školení a absolvovaných kurzech,
- informace o provedených opravách a úpravách souvisejících s požární ochranou, včetně dat opravy, provedených úprav,
- informace a záznamy o všech požárech a incidentech týkajících se požární ochrany ve věznici, včetně popisu události, přijatých opatření a dalších relevantních informací. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)

5 DÍLČÍ ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Teoretická část obsahuje důležité informace o cílech a metodách bakalářské práce, stejně jako o VSČR a JPO, které jsou klíčové pro pochopení kontextu a problematiky a jsou předmětem zájmu této práce.

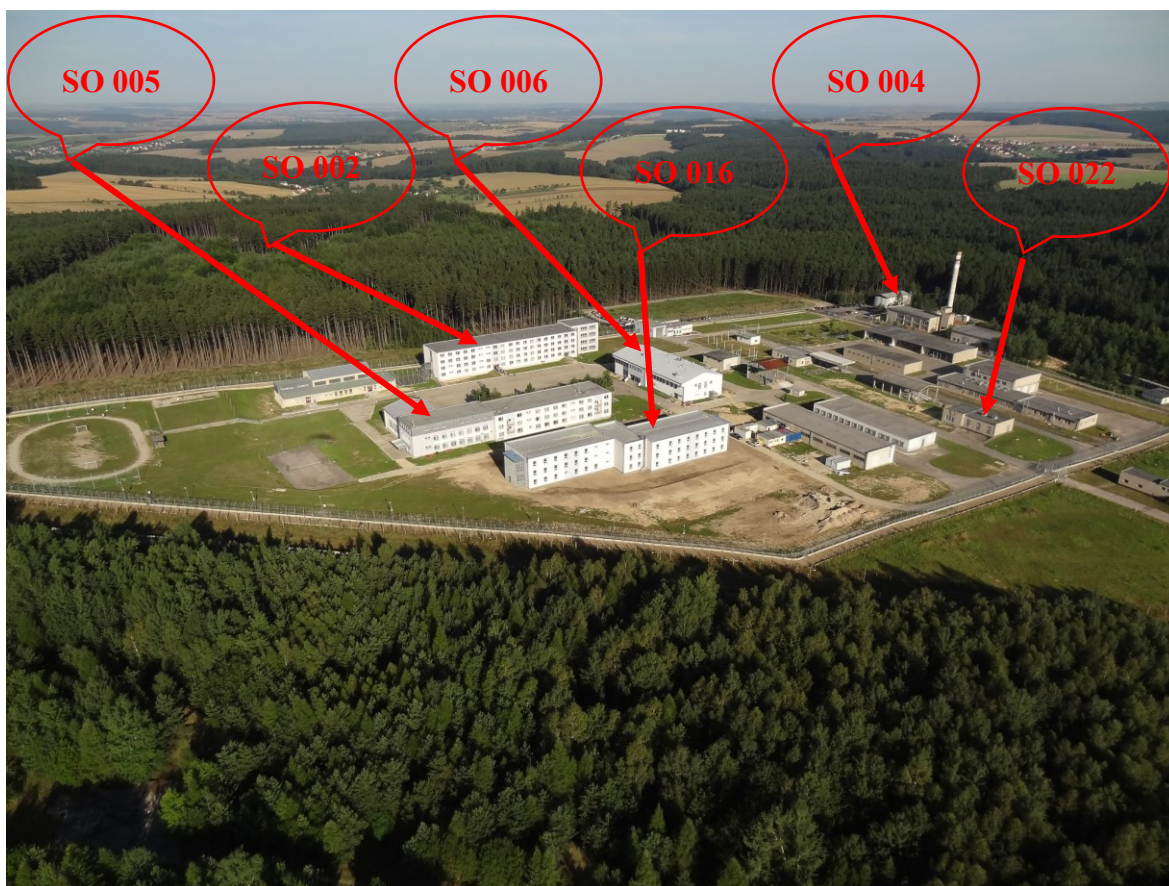
Dále je zmíněna kategorizace požárního nebezpečí ve věznicích, rizika spojená s požárními zásahy v tomto prostředí a podmínky pro efektivní řešení požárů.

Další část obsahuje důležité informace zaměřené k přiblížení problematiky požáru a požární ochrany včetně požární bezpečnosti staveb, spolu s orientací na požární bezpečnost věznice v praxi, na kterou navazuje dokumentace požární ochrany, jež je jedním z mnoha důležitých nástrojů pro správu rizik a zajištění maximální úrovně požární bezpečnosti ve věznicích.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VĚZNICE RAPOTICE

Věznice Rapotice se nachází na rozhraní krajů Vysočiny a Jihomoravského západně od města Brno. Na obrázku 4 je zobrazen letecký snímek věznice. Rozloha pozemku věznice zasahuje do katastru obcí Rapotice, Lesní Jakubov a Újezd u Rosic. V rozmezí let 1989–2003 sloužil celý areál jako základna raketového vojska Armády ČR. V roce 2005 byl převeden do vlastnictví Ministerstva spravedlnosti a zároveň se stal součástí Vazební věznice Brno a začala se zde budovat nová věznice. Dnem 1. 7. 2009 došlo nařízením ministryně spravedlnosti ČR k osamostatnění věznice. Věznice je určena pro odsouzené muže zařazené do věznice s ostrahou – nízký, střední a vysoký stupeň zabezpečení. (Věznice Rapotice, 2024)

Obrázek 4 – Věznice Rapotice, upraveno autorem. (Věznice Rapotice, 2024)

Popis objektu

Věznice Rapotice je komplex několika budov, které jsou rozmístěné po celém areálu. Jednotlivé budovy jsou určeny pro různé účely, jako jsou například ubytovací budovy pro odsouzené osoby, administrativní budova pro personál, ve které je zdravotnické středisko, jí-

delny pro vězněné osoby a pro zaměstnance věznice, prostory určené pro výcvik, dílny, garáže a další. Každá budova má svoji specifickou funkci a význam v rámci provozu věznice. Jednou z povinností věznice je mít zpracovanou dokumentaci o začlenění provozovaných činností. Na základě činností jsou jednotlivé budovy, popř. celý objekt zařazen do jedné ze tří kategorií. Na obrázku 4 je znázorněno celkem šest budov zařazených do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím. Zbývající budovy jsou v kategorii bez zvýšeného požárního nebezpečí.

Budova SO 002 – ubytovna odsouzených

Ubytovna odsouzených je objekt, který je určen k ubytování vězněných osob. Jedná se o původní stavbu, která dříve sloužila pro potřeby Armády ČR. Kromě vlastního ubytování zde probíhají různé aktivity, které jsou nazývány program zacházení.

- Budova je dle posuzované činnosti zařazena do **kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím**.
- Konstrukční řešení:
 - obvodová konstrukce – panelové zdivo,
 - strop je tvořen železobetonovou konstrukcí,
 - střešní krytina – foliová hydroizolace,
 - konstrukční systém – nehořlavý.

Budova SO 004 – ubytovna zaměstnanců

Ubytovna zaměstnanců je objekt poskytující ubytování pro zaměstnance, kteří mají vlastní bydliště příliš daleko a potřebují dočasné bydlení v blízkosti svého pracoviště.

- Budova je dle posuzované činnosti zařazena do **kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím**.
- Konstrukční řešení
 - obvodová konstrukce – cihelné zdivo,
 - strop je tvořen monolitickou konstrukcí,
 - střešní krytina – plechová krytina,
 - konstrukční systém – nehořlavý.

Budova SO 005 – administrativní budova, zdravotní středisko

Administrativní budova je budova navržená a vyhrazená pro různé administrativní činnosti související s vedením a provozem věznice. Součástí administrativní budovy je vlastní zdravotní středisko, které slouží k poskytování zdravotní péče odsouzeným, ale i vlastním zaměstnancům.

- Budova je dle posuzované činnosti zařazena do **kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím**.
- Konstrukční řešení:
 - obvodová konstrukce – cihelné zdivo,
 - strop je tvořen monolitickou konstrukcí,
 - střešní krytina – foliová hydroizolace,
 - konstrukční systém – nehořlavý.

Budova SO 006 – stravovací objekt

Budova stravovacího objektu je rozdělena na stravovací část a kuchyni pro vězněné osoby a stravovací část a kuchyni pro zaměstnance. Budova je určena pro přípravu a servírování jídel pro obě tyto skupiny.

- Budova je dle posuzované činnosti zařazena do **kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím**.
- Konstrukční řešení:
 - obvodová konstrukce – cihelné zdivo,
 - strop je tvořen monolitickou konstrukcí,
 - střešní krytina – plechová krytina,
 - konstrukční systém – nehořlavý.

Budova SO 016 – ubytovna odsouzených

Ubytovna odsouzených je objekt, který slouží k ubytování vězněných osob. Jedná se o novou stavbu, která byla dokončena v roce 2012. Výstavba této ubytovny pro vězněné osoby byla reakcí na navyšující se počet odsouzených ve věznicích.

- Budova je dle posuzované činnosti zařazena do **kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím**.
- Konstrukční řešení:
 - obvodová konstrukce – panelové zdivo,
 - strop je tvořen železobetonovou konstrukcí,
 - střešní krytina – foliová hydroizolace,
 - konstrukční systém – nehořlavý.

Budova SO 022 – trafostanice, náhradní zdroj

Budova trafostanice je stavba, která je určena k umístění náhradního zdroje a dalšího vybavení elektrické distribuční sítě. Tento objekt je klíčovým prvkem elektrické infrastruktury, která zajišťuje spolehlivý provoz elektrické sítě a minimalizuje případné přerušení dodávky elektřiny.

- Budova je dle posuzované činnosti zařazena do **kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím**.
- Konstrukční řešení:
 - obvodová konstrukce – cihelné zdivo,
 - strop je tvořen železobetonovou konstrukcí,
 - střešní krytina – foliová hydroizolace,
 - konstrukční systém – nehořlavý. (Věznice Rapotice, 2024)

Nejrizikovějšími budovami z pohledu požární bezpečnosti jsou ubytovny SO 002 a SO 016, ve kterých je ubytováno téměř 800 vězňů. Jak je uvedeno výše, tak obě tyto ubytovny jsou zařazeny do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím. Opatření z hlediska požární bezpečnosti, která jsou v těchto ubytovnách uplatňována:

Pravidelné kontroly a údržba zařízení:

- pravidelné kontroly elektrických zařízení, včetně vedení a zásuvek,
- údržba topného zařízení.

Detekce a včasná signalizace požáru:

- instalace spolehlivých detektorů kouře v každé místnosti,

- systém automatické požární signalizace, který rychle identifikuje požár a aktivuje poplach.

Ubytovna odsouzených SO 002 nemá namontovány požární hlásiče a není napojena na systém EPS – z pohledu požární bezpečnosti se tak jeví více riziková, neboť při zjištění a ohlášení požáru může dojít k prodlení.

Přístupnost a evakuace:

- zajištění, aby byly všechny východy a nouzové východy vždy přístupné a neblokovány,
- pravidelné provádění cvičení evakuace s vězni a personálem.

Školení a osvěta:

- pravidelné školení personálu v oblasti požární bezpečnosti, včetně postupů evakuace a používání hasicího vybavení,
- informování vězňů o bezpečnostních a požárních postupech.

Přenosné hasicí přístroje a hasicí zařízení:

- dostatečné množství přenosných hasicích přístrojů (dále jen „PHP“) v obou ubytovnách,
- pravidelná kontrola a údržba hasicího vybavení.

PHP jsou umístěny podle předpisů na viditelných a snadno dostupných místech, strategicky rozmístěny po celé budově, aby poskytovaly snadný přístup k hašení požárů v případě nouze. V tabulce 2 jsou uvedeny počty vlastních PHP a nástěnných hydrantů a jejich rozmístění v jednotlivých prostorech ubytovny odsouzených SO 002:

Tabulka 2 – PHP a hydranty ubytovna SO 002. (Vlastní, 2024)

Prostor	PHP práškový 6 kg	Nástěnný hydrant
1. PP sklepní prostory	4	0
1. NP ubytovací prostory	6	2
2. NP ubytovací prostory	6	2
3. NP ubytovací prostory	6	2
4. NP ubytovací prostory	6	2

V tabulce 3 jsou uvedeny počty vlastních PHP a nástěnných hydrantů a jejich rozmístění v jednotlivých prostorech ubytovny odsouzených SO 016:

Tabulka 3 – PHP a hydranty ubytovna SO 016. (Vlastní, 2024)

Prostor	PHP práškový 6 kg	Nástěnný hydrant
1. PP sklepní prostory	6	1
1. NP ubytovací prostory	6	2
2. NP ubytovací prostory	6	2
3. NP ubytovací prostory	6	2

Zvýšené riziko v těchto budovách vyžaduje nejen pravidelné monitorování, ale i pečlivou správu požární bezpečnosti, která musí být v souladu s platnými normami a předpisy. Vzhledem k charakteru prostředí ve věznicích, kde je vysoký počet osob na relativně malém prostoru a omezená možnost evakuace, je důležité nepodceňovat systém požární ochrany.

Objekt Věznice Rapotice a všechny jeho budovy jsou v souladu s platnými nařízeními a provedené posouzení a analýza potvrdily jejich shodu s příslušnými předpisy. Nicméně vybavení těchto budov evidentně zaostává za moderními trendy, a to může představovat určitá rizika a omezení v oblasti bezpečnosti. Zastaralé vybavení může mít různé dopady na bezpečnost a fungování věznice včetně zvýšeného rizika požáru, horší detekce požárů včetně problémů s evakuací. Náprava a přizpůsobení se však bude zahrnovat investice do nových technologií, do modernizace infrastruktury pro detekci požárů, zlepšení systémů evakuace a dalších opatření zaměřených na zvýšení bezpečnosti.

7 POSOUZENÍ AKTUÁLNÍHO STAVU POŽÁRNÍHO ZABEZPEČENÍ OBJEKTU

Připravenost věznic a jejich zaměstnanců na požár ve věznici je jedním z předpokladů pro úspěšné zvládnutí vzniklé situace. Pravidelná školení a námětová cvičení školí personál věznic, jak se chovat, aby nedošlo k požáru, a zároveň, jak postupovat při vzniku požáru. Požární ochranu v jakémkoliv objektu lze prakticky rozdělit na dva nejdůležitější články. Jednak se jedná o kvalitní technické vybavení a dále o personální zabezpečení. (Janata, 2012)

Školení zaměstnanců

Školení zaměstnanců ve Věznici Rapotice probíhá v pravidelných intervalech. Zaměstnanci jsou školeni dle zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, ve kterém je mimo jiné uvedeno:

- „fyzická osoba je povinna počínat si tak, aby nedocházelo ke vzniku požáru,
- fyzická osoba nesmí poškozovat, zneužívat nebo jiným způsobem znemožňovat použití hasicích přístrojů nebo jiných věcných prostředků požární ochrany a požárně bezpečnostních zařízení,
- každý je povinen v souvislosti se zdoláváním požáru provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob,
- každý je povinen uhasit požár, jestliže je to možné, nebo provést nutná opatření k zamezení jeho šíření,
- každý je povinen ohlásit neodkladně na určeném místě zjištěný požár nebo zabezpečit jeho ohlášení“ (Zákon č. 133/1985 Sb.).

Školení požárních hlídek

Ve Věznici Rapotice jsou zřízeny preventivní požární hlídky, které jsou proškoleny. Školení příslušníků zařazených do požárních hlídek provádí technik požární ochrany a BOZP Věznic Rapotice, a to v souladu s vyhláškou č. 246/2001 Sb. o požární prevenci, tzn. nejméně jednou za rok. Každé školení je zapsáno v záznamu o provedené odborné přípravě požárních hlídek, které mj. obsahuje způsob ověření znalostí. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)

Zřízení a složení požárních hlídek ukládá věznicím za povinnost zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně. Preventivní požární hlídky dohlíží na dodržování předpisů souvisejících

s požární ochranou. Do preventivních požárních hlídek jsou zařazeni všichni příslušníci oddělení vězeňské stráže, kteří pracují v nepřetržitém provozu. Takto je zajištěno, že požární hlídky jsou dostupné nepřetržitě.

Pravidelné nácviky k prověření akceschopnosti reagovat na mimořádnou událost

Námětová cvičení jsou určena k prověrkám akceschopnosti věznic řešit MU včetně zdolávání požárů. Dále také k ověření součinnosti mezi složkami IZS. Součástí těchto nácviků může být i vyhlášení cvičného požárního poplachu. Prověrky akceschopnosti jsou prováděny v souladu se zákonem č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, dále s NGŘ VSČR č. 26/2019 o činnosti VSČR po vyhlášení krizových stavů, při řešení krizových situací a mimořádných událostí a činnosti krizového štábu VSČR. (MV GŘHZS ČR, 2018)

Celkově lze říci, že taktická cvičení jsou důležitou součástí praktické přípravy a přinášejí mnoho přínosů nejen pro příslušníky VSČR, ale i pro zasahující členy ostatních jednotek IZS, které se účastní těchto nácviků. Jsou základem pro efektivní a úspěšné provádění operací v rámci různých prostředí a podmínek a dále slouží ke zlepšení koordinace a spolupráce mezi jednotlivými zasahujícími složkami.

Využití požárních hlásičů a detektorů kouře

Požární hlásiče dokáží včas varovat před vznikajícím požárem a tím významným způsobem omezit škody na majetku. Hlásiče požáru lze podle sledovaných parametrů rozdělit na hlásiče kouřové, teplotní a hlásiče vyzařování plamene. Ve Věznici Rapotice jsou využívány hlásiče nejběžnější konstrukce, tzn. teplotní, kouřové, opticko-kouřové a opticko-teplotní. Teplotní hlásiče vyhodnocují teplotu okolního prostředí a po překročení stanovené teploty reagují. Kouřové hlásiče požáru vyhodnocují přítomnost požárních aerosolů v okolním ovzduší. (Bradáčová, 2007)

Na webových stránkách vydavatelství Sciece Direct, které se zabývá vydáváním elektronických verzí vědeckých časopisů, je v Žurnálu požární bezpečnosti uveřejněna analýza na téma účinnosti požárních hlásičů v bytových domech. Analýza byla provedena v Německu poté, co v roce 2003 v celkem 16 spolkových zemích byla zavedena povinnost instalace hlásičů kouře. Výsledkem této analýzy je, že instalace hlásičů kouře značně zvýšila požární bezpečnost budov a zachránila mnoho životů. Závěr z této analýzy zní takto: V obytných domech je riziko úmrtí při požáru 76 %. Po zavedení povinnosti mít nainstalovaný hlásič kouře se snížil počet úmrtí ve 12 spolkových zemích. (Festag, 2021)

Využití systému elektronické požární signalizace

Systémy elektronické požární signalizace (dále jen „EPS“) jsou velice účinné k zajištění brzké detekce a signalizace vznikajícího požáru, jedná se o samočinné ovládání pomocných zařízení připojených na výstupy ústředny EPS. Tyto systémy jsou nedílnou součástí bezpečnostního vybavení věznic v České republice. (Beneš et al., 2021)

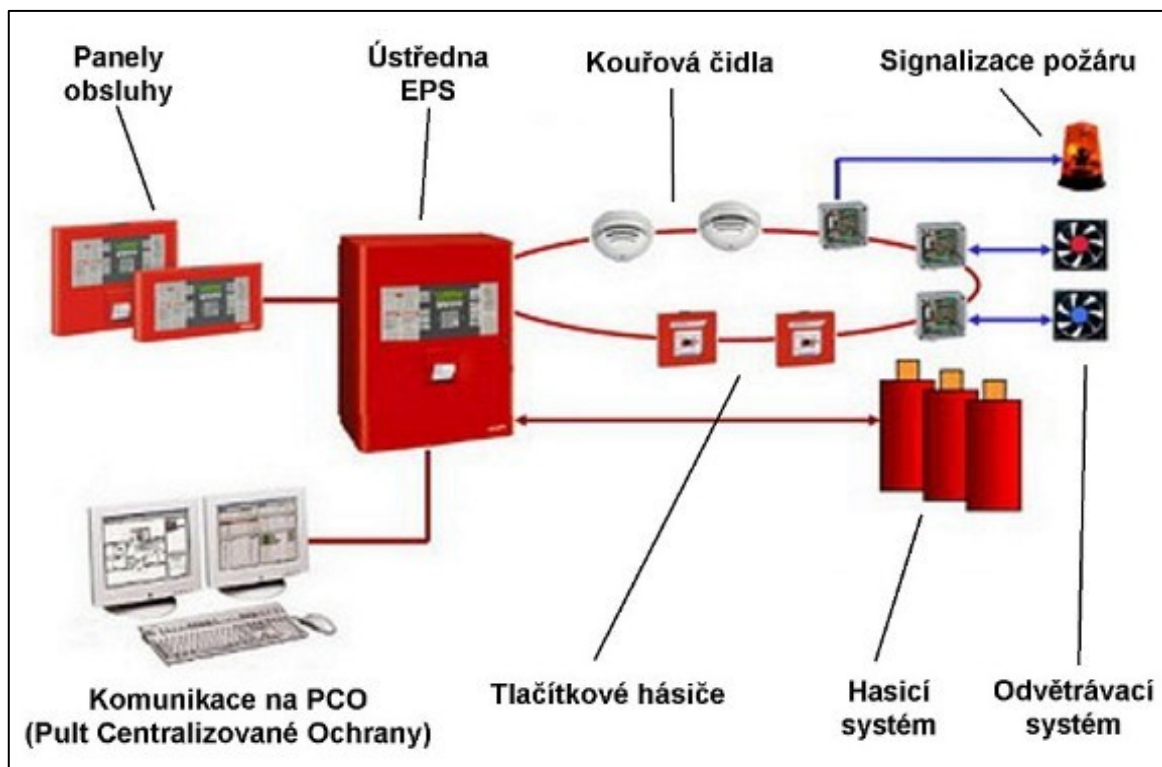
Na obrázku 5 je znázorněno schéma EPS, jež obsahuje hlásiče požáru, ústředny EPS, přenosové a doplňkové zařízení. Systém EPS vyhodnocuje opticky nebo zvukovým upozorněním vznikající požár. Jedná se o velmi sofistikované technické zařízení sloužící ke zvýšení požární bezpečnosti budov a objektů. (TZBINFO, 2023)

Základní požadavky na instalaci systému EPS vycházejí ze stavebních vyhlášek, dále požárně bezpečnostní zprávy, která je součástí dokumentace ke stavebnímu řízení. Abychom určili nutnost střežení daného požárního úseku, stanovuje se bezrozměrná hodnota N , kterou zjišťuje požární specialista a uvádí ji v matematickém vyjádření slovně v dokumentu o Požárně bezpečnostní zprávě. (MV GŘHZS ČR, 2018)

U elektronické požární signalizace jsou prováděny pravidelné jednorocní kontroly provozuschopnosti, dále pak zkoušky činnosti EPS při provozu, a to jednou měsíčně u ústředny a doplňujících zařízení. Jednou za půl roku samočinné hlásiče požáru a zařízení, které EPS ovládá. Tyto kontroly mohou být prováděny častěji, vzhledem k provozním podmínkám nebo vlivu prostředí. (Beneš et al., 2021)

Ve věznici Rapotice je instalován systém EPS, jenž je určen k zajištění včasné detekce a signalizaci vznikajícího požáru. Systém EPS je propojený s požárními hlásiči a s detektory kouře. Výstupem tohoto systému je grafický systém vyvedený na operačním středisku. V případě vzniku požáru vyše požární snímač signál do ústředny EPS a ten dále na grafický monitor, který ovládá operátor. Na grafickém monitoru se zobrazí místo vzniklého požáru a operátor vysílá na místo požární hlídku k prověření vniklé situace.

V roce 2021 provedl tým polských odborníků výzkum, který se týkal spolehlivosti systému elektronické požární signalizace v budovách důležitých z pohledu kritické infrastruktury, kterými jsou např. letiště nebo budovy vlakových nádraží. Závěr tohoto výzkumu zní, že pokud úřady zajistí udržení systému EPS plně funkční a zároveň bude prováděna důsledná kontrola jednotlivých komponentů těchto systémů, pak je zajištěna včasná detekce vznikajících požárů. (Paš et al., 2022)

Obrázek 5 – Schéma EPS. (TZBINFO, 2023)

Dostupnost hasičích přístrojů

Hasičí přístroje jsou ve Věznici Rapotice dostupné v dostatečném množství, aktuálně má věznice rozmístěno po věznici a připraveno k použití celkem 186 ks PHP. Všechny hasičí přístroje jsou umístěny na viditelných místech a nejsou zakryty nebo zastavěny např. nábytkem. Hasičí přístroje prochází kontrolou a revizí, a to pravidelně jednou za rok.

Zařízení pro zásobování požární vodou

Věznice je pokryta sítí nástěnných, podzemních a nadzemních hydrantů. Aktuálně je ve Věznici Rapotice rozmístěno 41 ks nástěnných, 7 kusů podzemních a 4 kusy nadzemních hydrantů. Obrázek 6 znázorňuje jeden z mnoha nadzemních hydrantů ve věznici. Věznice musí být připravena na soběstačné zásobování vodou. Dovoz hasičního materiálu do věznice je značně ztížen, každý odjezd a vjezd vozidla do věznice má přísná pravidla. Probíhá kontrola vozidla i posádky, jež do věznice vjíždí či vyjíždí. Tato kontrola tedy značně brzdí odjezd a příjezd vozidel. Pro zabezpečení požární ochrany je důležité rozmístění technických prostředků, mezi které patří i hydranty. Síť hydrantových rozvodů musí být nastavena tak, aby bylo zajištěno dostatečné pokrytí v každé části objektu. (Janata, 2012)

Obrázek 6 – Nadzemní hydrant ve Věznici Rapotice. (Vlastní, 2023)

Požární nádrže

Stejně jako hydranty jsou i požární nádrže důležité pro zajištění dostatečného zásobování požární vodou. Důvodem, proč jsou v některých věznicích požární nádrže, je hlavně soběstačnost hasebního materiálu. Na obrázku 7 je zobrazena jedna ze dvou požárních nádrží, které jsou v objektu Věznice Rapotice. Kapacita obou nádrží je 200 m³ vody.

Obrázek 7 – Požární nádrž ve Věznici Rapotice. (Vlastní, 2024)

Požární zbrojnice

Požární zbrojnice slouží k ochraně zaměstnanců, majetku a prostředí daného objektu před požáry a dalšími mimořádnými událostmi. Je to obvykle součástí bezpečnostního systému. Požární zbrojnice mají za úkol poskytovat vybavení pro potřeby požárních hlídek. Jsou důležitým bezpečnostním prvkem mající za úkol podporu zasahujících příslušníků v případě nouze spojené s požáry a dalšími mimořádnými událostmi. V tabulce 4 je uveden seznam vybavení požární zbrojnice ve Věznici Rapotice pro potřeby požární preventivní hlídky.

Tabulka 4 – Vybavení požární zbrojnice. (Vlastní, 2024)

Požární hák dvoudílný skládací	1ks
Požární sekera	1 ks
Pákové kleště stříhací	1 ks
Krumpáč	1 ks
Lopata s násadou	1 ks
Hydrantová výpusť	1 ks
Nástrčný klíč na hydrantové uzávěry	1 ks
Klíč na hadicové koncovky „B“ „C“	2 ks
Přechody „B“ - „C“	2 ks
Hadice zploštělá „C“	3 ks
Proudnice na hadici	1 ks
Hasicí přístroj práškový	3 ks
Svítilna s úchytem	1 ks

Věznice v kategorii se zvýšeným požárním nebezpečím

Podle úrovně požárního nebezpečí se provoz činností dělí do kategorií: bez zvýšeného nebezpečí, se zvýšeným nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím. Za činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím se mimo jiné považují stavby pro shromažďování většího počtu osob. (Kopecký, Franc, 2004)

Dle ustanovení §2 odst. 2 NGR č. 9/2010 o zajišťování požární ochrany ve VSČR jsou vězněné osoby považovány za osoby se sníženou schopností pohybu, a tudíž jsou objekty Vězeňské služby, využívané k ubytování odsouzených osob, považovány za stavby určené pro ubytování osob s omezenou schopností pohybu. Dle vyhlášky č. 246/2001 Sb. §18 písm.

f) se okolnosti činnosti v těchto objektech, kde nejsou běžné podmínky pro zásah, považují za složité podmínky pro zásah. (Melichar, 2020)

Prostředky individuální ochrany

Věznice Rapotice má v oblasti individuálních ochranných prostředků opravdové rezervy. Pokud by věznice disponovala např. náhlavními kompaktními dýchacími přístroji s lahvemi se stlačeným vzduchem, tak jako např. Věznice Světlá nad Sázavou, byla by jednak schopna ve větší míře ochránit své zaměstnance a zároveň by příslušníci VSČR zvládli uhasit většinu požárů bez pomoci jednotek HZS. Věznice má k dispozici jen ochranné plynové masky bez zásobníků vzduchu.

Časopis Environmental Science a Technology uveřejnil článek, který se týkal výzkumu, jaký vliv na zdraví hasičů má kontaminovaný hasičský oděv a kontaminovaná hasičská vozidla od zplodin, kterým jsou hasiči vystaveni během zásahů. Zplodiny většiny materiálů jsou karcinogenní, a proto jsou hasiči vystaveni prostředí, které u nich může vyvolat závažná onemocnění. Odpověď není jednoznačná. Výzkum prokázal to, že dým a prachové částičky, které ulpí na technice a na ochranném oděvu, mohou být nebezpečné, zároveň však výzkum ukázal, že pokud hasiči dodrží předepsaná bezpečnostní opatření, tak riziko onemocnění sníží na minimum. Dále vydali doporučení pro hasiče, aby se po každém zásahu řádně osprchovali, použili mýdlo a dostatečné množství vody. Jedná se o provedení dekontaminace vlastní osoby. (Watkins et al., 2013)

Součinnost složek IZS a jiných věznic

Věznice mají zpracovány plány, jak postupovat v případě vzniku různých MU. V rámci připravenosti na ně je však zapotřebí součinnosti také ostatních složek IZS, zejména policie České republiky (dále jen „PČR“) a jiných věznic. Velmi efektivní jsou z tohoto pohledu zejména taktická cvičení, která prověřují funkčnost zpracované krizové dokumentace při vypuknutí požáru, dále pak také koordinaci evakuace velkého množství lidí a případné odhalení slabých míst a nastavení vhodné formy komunikace a spolupráce mezi příslušníky VSČR a HZS.

Součinnost s PČR

V rámci součinnostní dohody, tedy dohody o spolupráci a vzájemné pomoci uzavřené mezi PČR a VSČR, spolupracují tyto dvě složky mimo jiné také při vzniku mimořádné situace ve

věznici. PČR v případě vzniku MU a v rámci zajištění bezpečnosti také odklání dopravu na přístupových cestách v okolí dané věznice. (Zákon č. 555/1992 Sb.)

V zákoně č. 555/1992 Sb. o Vězeňské službě a justiční stráží je v ustanovení § 24 odst. 2 uvedeno „v případě, že v ústavu pro výkon zabezpečovací detence, ve vazební věznici nebo věznici vznikne mimořádná situace a Vězeňská služba nemůže zajistit pořádek a bezpečnost v těchto místech vlastními prostředky, může Vězeňská služba požádat o zásah Policii České republiky“ (Zákon č. 555/1992 Sb.).

Součinnost s HZS

Jednotky HZS nacvičují ve věznicích ve spolupráci s VSČR různé modelové situace, které je připravují na případné požáry.

V případě požáru postupují jednotky HZS dle metodického listu č. 14S, jež v roce 2017 vydalo GŘ HZS. Tento metodický list je nazván „Zásahy v objektech Vězeňské služby.“ Tato metodika mj. uvádí:

Vypukne-li požár ve věznici či jiná MU, tak do doby příjezdu HZS inspektor strážní služby (dále jen „ISS“) řídí záchranné práce a evakuaci, poté předá toto řízení zásahu veliteli hasičů a je mu dále k dispozici. V objektu věznice bývají zřízeny požární hlídky, se kterými velitel zásahu spolupracuje.

V pracovní době ředitel věznice a v mimopracovní době vrchní inspektor strážní služby (dále jen „VISS“) rozhoduje o vpuštění JPO do objektu věznice. Při příjezdu jednotek do věznice informuje ISS velitele zásahu o zvláštностech a režimových opatřeních důležitých pro zásah v objektu věznice. (GŘHZSČR, 2017)

Velitel zásahu provádí:

- řízení zásahu – má na starosti řízení celé operace. Stanovuje způsob provedení zásahu a komunikaci mezi všemi zasahujícími subjekty,
- rozhodování o záchraně osob – rozhoduje o prioritě a způsobu záchrany osob. Stanovuje pořadí, jak budou osoby evakuovány, a vytváří plány záchranných operací,
- nasazování příslušníků VSČR a HZS – v objektu vězeňské služby jsou hasiči doprovázeni příslušníky vězeňské služby, kteří zajišťují bezpečnost během zásahu,

- zřízení štábu velitele zásahu – slouží k centralizované koordinaci a řízení operací. Do štábu zařazuje také zástupce vězeňské služby, který slouží jako prostředník mezi vězeňskou službou a JPO,
- odpovědnost za hasiče a požární techniku – zajistí, že všechny jednotky jsou ve věznici v bezpečí a řádně plní své povinnosti,
- spolupracuje se zaměstnanci věznice při kontrole JPO při vjezdu do objektu a před jeho opuštěním. (GŘHZSČR, 2017)

Při zásahu ve věznici musí hasiči počítat se zvláštností, jako je časová prodleva vjezdu jednotek do objektů vězeňské služby. Vězněné osoby se mohou snažit využít vzniklé MU k zakrytí jiné trestné činnosti, např. k útěku, vzetí rukojmí atd. Budovy ve věznicích mají logicky zajištěná okna tak, že je nelze využít k evakuaci osob. Věznice jsou pro zásah jednotek hasičů dispozičně složité a nepřehledné s možností zpravidla jen jednoho vjezdu. (GŘHZSČR, 2017)

Součinnost jiných věznic

Věznice v ČR jsou rozděleny nejen dle krajů, ale i dle regionů, ve kterých se nachází. Věznice v každém regionu mají podepsané součinnostní dohody o vzájemné pomoci, které jim garantují pomoc při řešení MU velkého rozsahu, jež nejsou jednotlivé věznice schopny zvládnout, např. Věznice Rapotice spolupracuje s věznicemi VVaÚpVZD Brno, Věznice Kuřim, Věznice Břeclav, Věznice Znojmo, Věznice Světlá nad Sázavou. O nasazení sil a prostředků, v rámci součinnosti mezi věznicemi, rozhodují ředitelé dotčených věznic.

8 NÁMĚTOVÁ CVIČENÍ VE VĚZNICI

Taktické cvičení, při kterém je simulován požár v prostorách ubytoven odsouzených a které má za úkol prověřit akceschopnost věznice v případě vzniku takovéto mimořádné události, je velmi důležitou součástí zajištění celkové připravenosti věznice na požáry ve věznicích.

Při cvičení je nejprve spuštěn požární poplach, po kterém následuje postupná evakuace vězňů. Následnou početní prověrkou odsouzených se zjišťuje, zda mezi evakuovanými někdo nechybí. Pokud se zjistí, že počet vězňů není kompletní, příslušníci věznice spolu s jednotkami HZS provedou dohledání těchto osob s předpokladem, že pohřešovaní jsou někde nejspíše zraněni. Nalezené osoby, u nichž se potvrdí zranění, jsou následně předvedeny na zdravotnické středisko věznice, kde jsou ošetřeny.

Největší pozornost při takovémto cvičení bývá věnována především činností oddělení vězeňské stráže, která koordinuje předávání informací o vzniku požáru, zajišťuje vpuštění JPO do věznice, ukončuje veškeré aktivity v místě požáru a provádí evakuaci osob.

Po ukončení cvičení následuje závěrečné vyhodnocení jednak ze strany velitele zásahu a dále také ze strany vedení věznice. Jednoznačný přínos cvičení lze spatřovat v tom, že si všichni zúčastnění vyzkouší zákrok v atypickém prostředí s mnoha bezpečnostními prvky a omezeními. (VSČR, 2019)

Scénář námětové situace ve Věznici Rapotice k řešení:

Dne 13. 11. 2023 v čase 9:00 hod. došlo na oddělení B2 k požáru matrací na kulturní místnosti. Na místo události byl vyslán ISS a požární hlídka. ISS konstatoval, že místo události je silně zakouřené, a proto nelze uhasit požár vlastními silami. Tuto informaci předává VISS a začíná organizovat evakuaci odsouzených z daného oddílu. Inspektor strážní služby – operátor (dále jen „ISS-O“) neprodleně vyhlásí tísňový znak – POŽÁR. ISS-O předává na linku 150 informace o požáru ve věznici a vyžádá si součinnost od JPO HZS ČR. Po příjezdu HZS probíhá zásah. Velitel zásahu přijímá informaci, že by se na místě měly nacházet dvě osoby, které se nepodařilo evakuovat. Hasiči začínají zakouřený prostor prohledávat a nalézají dvě osoby (jedna osoba je schopna opustit prostor samostatně, jedna osoba musí být vynesena). Je zajištěno ošetření evakuovaných osob. Po dokončené evakuaci je nařízena mimořádná početní prověrka evakuovaných odsouzených z oddělení B2.

Shrnutí a fotodokumentace k tomuto taktickému cvičení, včetně časové osy, je uvedeno v příloze P V. této práce.

9 METODA SWIFT

Metoda SWIFT pro analýzu požárního nebezpečí v objektu je strukturovaný nástroj, který umožňuje systematicky analyzovat různé aspekty požárního nebezpečí a přemýšlet o možných následcích. Vstupem této metody je otázka „Co se stane když?“ a výstupem je způsobený následek. (Bartlová, Balog, 1998) Tabulka 5 uvádí 10 klíčových otázek této metody.

Tabulka 5 – Metoda SWIFT. (Vlastní, 2024)

Co se stane, když...?	Následek
Nebudou na ubytovně odsouzených namontovány požární hlásiče?	Ztráta času potřebného pro zjištění požáru a vyhlášení požárního poplachu.
Nebude dostatečně proškolený personál z požární ochrany?	V případě požáru nastane zmatek, zaměstnanci nebudou vědět, jak se chovat.
Požární hlídky nemají dostatečné vybavení?	Může dojít ke zranění zasahujících příslušníků.
System EPS není nainstalovaný ve všech budovách?	Prodlení vyhlášení požárního poplachu, ohrožení zdraví a životů osob.
Dojde k požáru skladu písemností, který je umístěný v 1.PP ubytovny odsouzených?	Budou ohroženy všechny vězněné osoby, včetně dozorců na této ubytovně.
Nebudou ve věznici prováděny pravidelné nácvičky a taktická cvičení?	Zasahující příslušníci JPO nebudou mít místní znalost.
Budou odsouzení zasahovat do elektroinstalace?	Zvýšené riziko požárů a úrazů způsobených elektrickým proudem.
Zasahující personál nebude vědět, kde jsou uzávěry plynu a elektrické energie?	Ohrožení evakuace, zvýšené riziko ohrožení zdraví a životů osob.
Dochází ke kouření mimo vyhrazené prostory?	Zvýšené riziko požárů, nejrizikovější je kouření uvnitř budov.
Dojde k úmyslnému zapálení matrací na ubytovně odsouzených?	Vznik požáru, velmi rychlé zakouření prostoru.

Vyhodnocení metody SWIFT včetně možných následků je uvedeno v příloze P I. této práce.

10 METODA PNH

Jednoduchá bodová polo – kvantitativní metoda PNH zahrnuje přidělení bodových hodnot pro různé faktory související s požárním nebezpečím, jako je pravděpodobnost vzniku požáru, možné následky požáru a hodnota daného rizika. Tato metoda umožňuje rychlé a relativně jednoduché hodnocení různých scénářů rizik a jejich porovnání. (Šefčík, 2009) Tabulka 6 zobrazuje vyhodnocení největších zdrojů rizik. Na vyhodnocení těchto rizik se podílel autor práce, technik BOZP Věznice Rapotice a členové požárních hlídek.

Tabulka 6 – Pravděpodobnost vzniku daného rizika. (Koudelka, Vrána, 2006)

P – pravděpodobnost vzniku daného rizika	Číselné vyjádření rizika
Neočekávané	1
Nízká pravděpodobnost	2
Střední pravděpodobnost	3
Vysoká pravděpodobnost	4
Velmi vysoká pravděpodobnost	5

Stupnice uvedená v tabulce 6 slouží pro posouzení a vyhodnocení pravděpodobnosti výskytu nebezpečí. Je důležité mít na paměti, že přesnost odhadu pravděpodobnosti může záviset na dostupných informacích a analýze dané situace. (Koudelka, Vrána, 2006)

Tabulka 7 – Možné následky. (Koudelka, Vrána, 2006)

N – možné následky	Číselné vyjádření následků
Bezpředmětné následky	1
Nepatrné následky	2
Přijatelné následky	3
Zásadní následky	4
Nepřijatelné následky	5

V tabulce 7 jsou uvedeny možné následky, jejichž závažnost pro vyjádření nebezpečí je stanovena stupnicí od 1 do 5. (Koudelka, Vrána, 2006)

Tabulka 8 – Váha možného rizika. (Koudelka, Vrána, 2006)

H – váha hodnocení	Číselné vyjádření hodnocení
Minimální dopad	1
Nízký dopad	2
Střední dopad	3
Vysoký dopad	4
Maximální dopad	5

Tabulka 8 uvádí přípustné hodnoty rizika, které jsou důležité pro posouzení těchto rizik a zajištění bezpečnosti v různých situacích. Jsou zde posuzovány různé faktory, mezi které patří např. celkové ohrožení v dané situaci, technický stav zařízení nebo objektů, doba trvání ohrožení, vliv krizové situace na zdraví a životy osob, možné materiální škody a další. (Koudelka, Vrána, 2006)

Tabulka 9 – Výsledná hodnota rizika. (Koudelka, Vrána, 2006)

R	Vyjádření hodnoty rizika
≥ 75	Nepřijatelné riziko
45–74	Nežádoucí riziko
20–44	Mírné riziko
9–19	Přijatelné riziko
≤ 8	Bezvýznamné riziko

Bodové rozpětí uvedené v tabulce 9 je číselná hodnota, která určuje míru rizika a naléhavost úkolů a priorit opatření, která by měla být obsažena v plánu, jak snížit nebo omezit rizika. Tato hodnota je součástí vyhodnocení rizik a pomáhá stanovit, která opatření je třeba provést jako první. (Koudelka, Vrána, 2006)

Tabulka 10 – Posouzení požárního rizika metodou PNH. (Vlastní, 2024)

Požární rizika ve Věznici Rapotice					
Zdroj rizika	Závažnost rizika				Míra rizika
	P	N	H	R	
Absence požárních hlásičů	4	4	5	80	Nepřijatelné
Poranění osob během evakuace	4	2	2	16	Přijatelné
Nedostatečné vybavení požárních hlídek	5	3	3	45	Nežádoucí
Absence EPS systému	4	4	5	80	Nepřijatelné
Nevhodně umístěný sklad písemností	2	4	4	32	Mírné
Rozšíření požáru na sousední objekty	2	2	2	8	Bezvýznamné
Neodborný zásah do elektroinstalace	4	3	3	36	Mírné
Kouření mimo vyhrazené prostory	4	2	4	32	Mírné
Zvýšené riziko úmyslně založených požárů	4	4	5	80	Nepřijatelné
Ztížená evakuace z ubytoven odsouzených	4	4	4	64	Nežádoucí
Možnost poranění osob při evakuaci	3	2	4	24	Mírné
Ztížené podmínky pro zásah JPO	4	3	5	60	Nežádoucí
Přítomnost civilních osob v objektu	3	2	2	12	Přijatelné

Z výše uvedeného posouzení požárního rizika vyplývá, že nepřijatelná míra rizika jsou u absence požárních hlásičů, absence systému EPS na ubytovně odsouzených a úmyslně založených požárů. Nežádoucí rizika jsou u nedostatečného vybavení požárních hlídek, ztížené evakuaci a ztížených podmínkách pro zásah JPO. Ostatní zdroje rizik jsou vyhodnoceny jako mírné nebo přijatelné riziko. Je však důležité, aby vedení věznice věnovalo dostatečnou pozornost i mírným rizikům a zajistilo, že vhodná opatření jsou prováděna v souladu s potřebami a prioritami bezpečnosti a ochrany. Tím se minimalizuje pravděpodobnost vzniku požárů, úrazů nebo jiných nebezpečných situací spojených s těmito riziky.

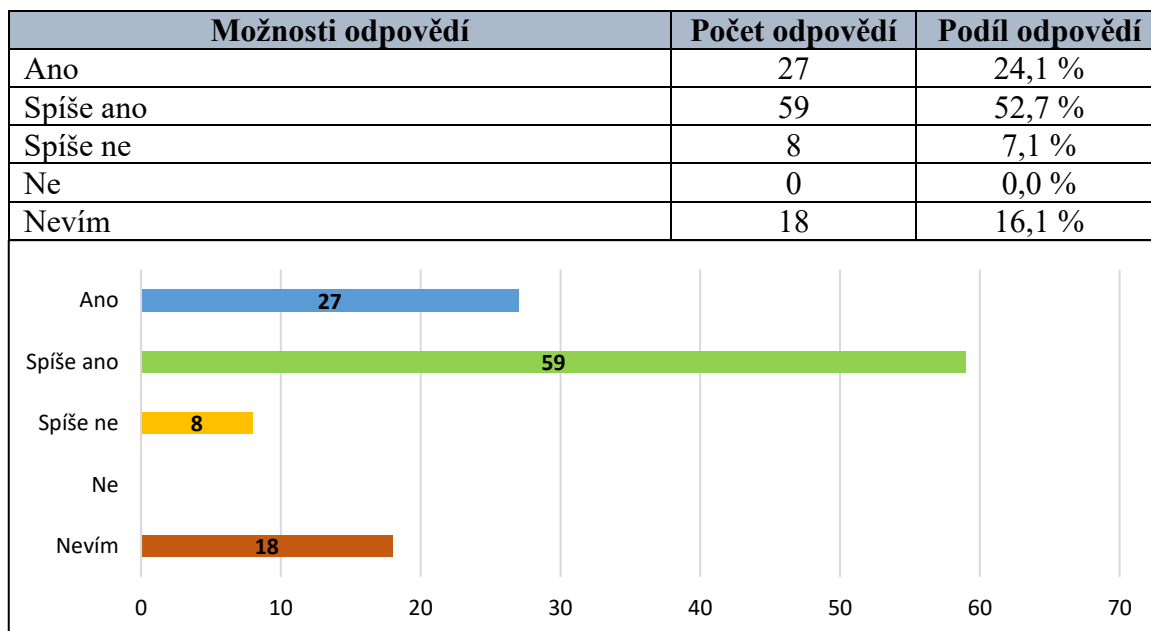
11 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Dotazník byl předložen zaměstnancům Věznice Rapotice. Cílem dotazníku bylo zjistit, jaké mají zaměstnanci povědomí o požární bezpečnosti, požární prevenci, zda vědí, jak se chovat v případě požáru, a hlavně posouzení celkové personální připravenosti Věznice Rapotice na požár. Dotazník obsahoval 20 otázek, které se týkaly tématu požární bezpečnosti ve Věznici Rapotice. Celkem bylo osloveno 280 zaměstnanců pro vyplnění dotazníku. Vráceno bylo 112 vyplněných dotazníků. Dotazníkové šetření proběhlo anonymně. Níže bude provedeno vyhodnocení dotazníkového šetření:

V tabulce 11 je vyhodnocena otázka č. 1: *Je Věznice Rapotice dobře připravena na řešení mimořádných událostí?* V tabulce 12 je vyhodnocena otázka č. 2: *Je ve Věznici Rapotice zajištěno dostatečné školení požární ochrany?* V tabulce 13 je vyhodnocena otázka č. 3: *Myslíte si, že má budova SO 002 (ubytovna odsouzených) dostatečné protipožární zabezpečení i bez požárních snímačů a bez napojení na EPS?* V tabulce 14 je vyhodnocena otázka č. 4: *Myslíte si, že by měly mít požární hlídky k dispozici vzduchové izolační dýchací přístroje?* Zbývajících 16 otázek je součástí přílohy P III. této práce.

Je Věznice Rapotice dobře připravena na řešení mimořádných událostí?

Tabulka 11 – Otázka č. 1. (Vlastní, 2024)

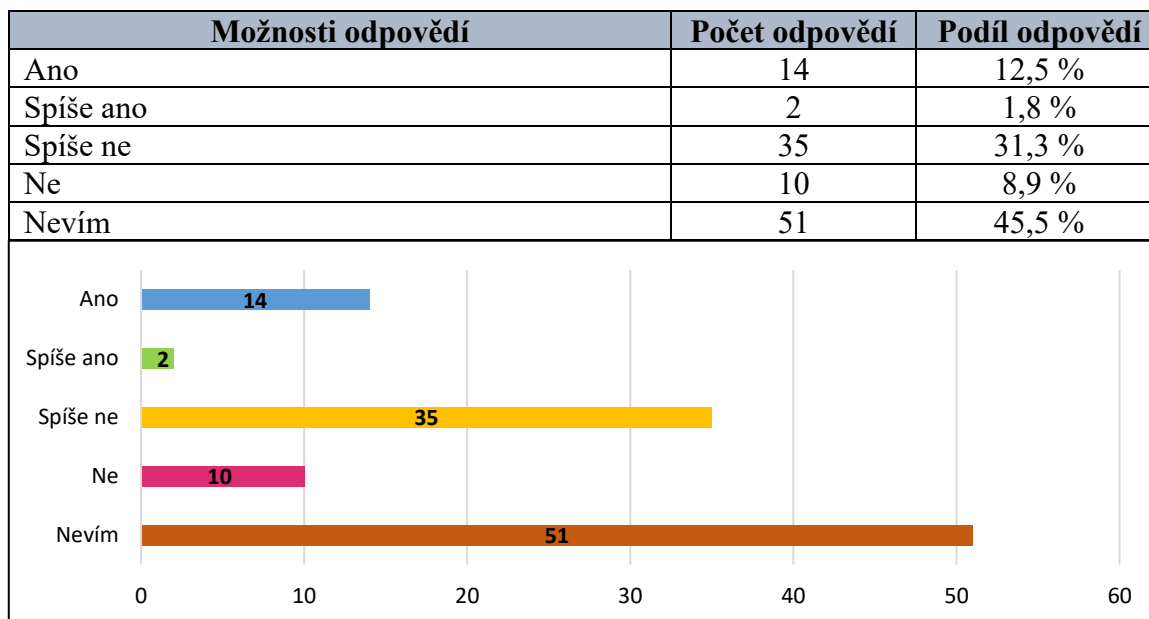

Graf 1 – Grafické vyhodnocení otázky č. 1. (Vlastní, 2024)

Většina zaměstnanců (76,8 %) se domnívá, že je Věznice Rapotice dobře připravena na požár, tato otázka je důležitá pro celkové posouzení připravenosti zaměstnanců na bezpečnostní opatření ve věznici. Graf 1 znázorňuje vyhodnocení počtu odpovědí na otázku č. 1.

Je ve Věznici Rapotice zajištěno dostatečné školení požární ochrany?

Tabulka 12 – Otázka č. 2. (Vlastní, 2024)

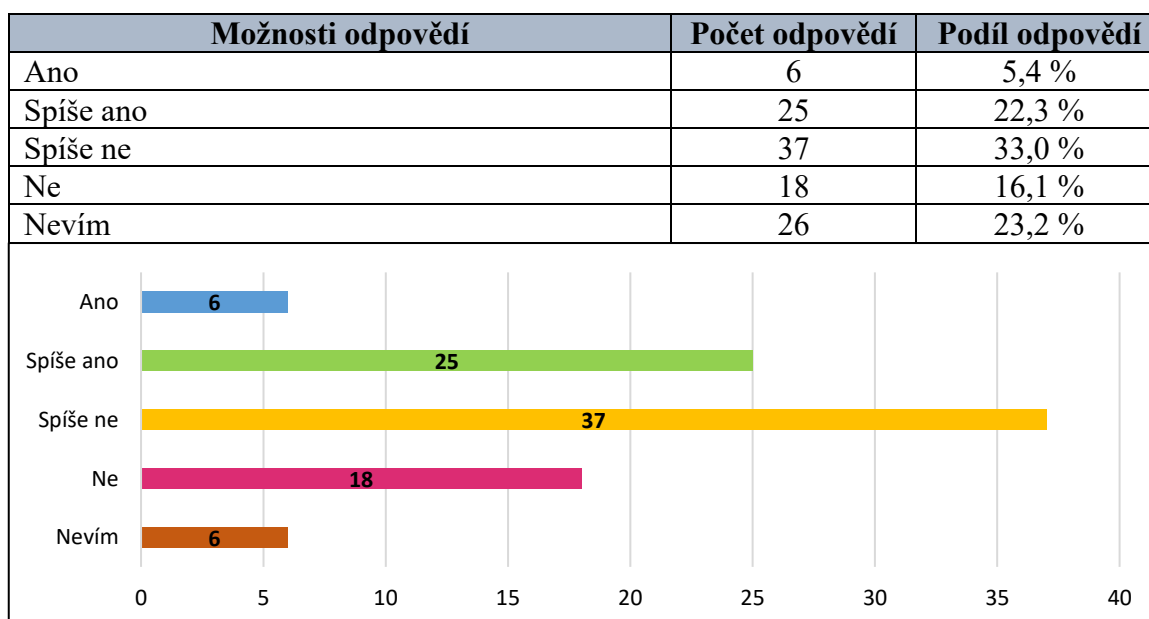

Graf 2 – Grafické vyhodnocení otázky č. 2. (Vlastní, 2024)

Skutečnost, že se zaměstnanci (40,2 %) domnívají, že Věznice Rapotice má nedostatečně proškolené požární hlídky, je důležitým ukazatelem nedůvěry v bezpečnostní opatření a schopnosti personálu reagovat na mimořádné události, jako je požár. Graf 2 znázorňuje vyhodnocení počtu odpovědí na otázku č. 2.

Myslíte si, že má budova SO 002 (ubytovna odsouzených) dostatečné protipožární zabezpečení i bez požárních snímačů a bez napojení na EPS?

Tabulka 13 – Otázka č. 3. (Vlastní, 2024)

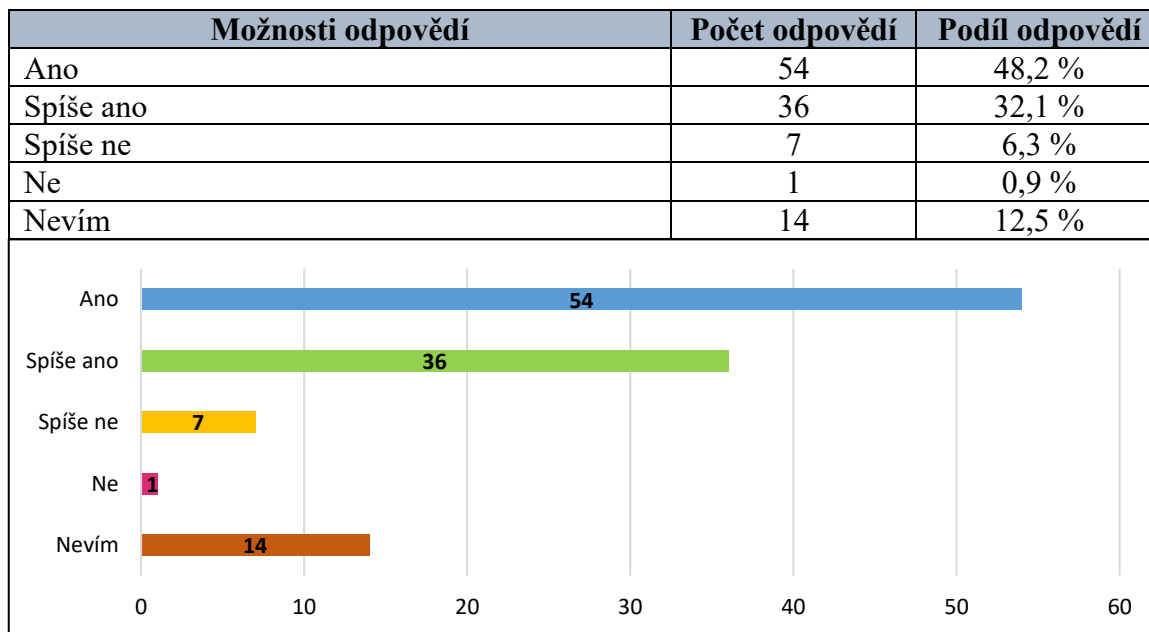

Graf 3 – Grafické vyhodnocení otázky č. 3. (Vlastní, 2024)

Většina zaměstnanců (49,1 %) se domnívá, že ubytovna odsouzených SO 002 není dostatečně protipožárně zabezpečena, k tomuto výsledku přispívá absence požárních snímačů a napojení budovy na systém EPS. Graf 3 znázorňuje vyhodnocení počtu odpovědí na otázku č. 3.

Myslíte si, že by měli mít požární hlídky k dispozici vzduchové izolační dýchací přístroje?

Tabulka 14 – Otázka č. 4. (Vlastní, 2024)

Graf 4 – Grafické vyhodnocení otázky č. 4. (Vlastní, 2024)

Skutečnost, že většina zaměstnanců (80,3 %) se domnívá, že by do výbavy požárních hlídek měly být zařazeny vzduchové dýchací přístroje, je významným signálem a názorně ilustruje jejich názor na bezpečnostní opatření ve věznicí, zejména pokud jde o ochranu zdraví a životů zaměstnanců v případě požáru. Graf 4 znázorňuje vyhodnocení počtu odpovědí na otázku č. 4.

12 STATISTICKÉ ÚDAJE O POŽÁRECH VE VĚZNICÍCH

Statistické údaje uvedené v tabulce 10 týkající se požárů ve věznicích zpracovává generální ředitelství Vězeňské služby České republiky. Tato data jsou důležitá pro predikci budoucího vývoje, poskytují podklady pro následné analýzy. Pro vyhodnocení statistických dat o požárech ve věznicích bylo vycházeno ze statistických ročenek Vězeňské služby, které GŘ VSČR zveřejňuje na svých webových stránkách.

Tabulka 15 – Statistika požárů, upraveno autorem. (VSČR, 2015 - 2023)

Požáry	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Úmyslné	5	6	6	5	12	7	10	7	10
Nedbalostní	3	3	0	0	1	1	3	3	0
Technická závada	2	2	4	0	1	1	2	0	1
Zranění osob	1	1	2	0	10	1	9	0	1
Usmrceno osob	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Škoda na majetku	27118	627000	139585	26475	475957	48868	627602	43634	400379
Celkem požárů	10	11	10	5	14	9	15	10	11

Další statistiky týkající se počtů požárů ve věznicích, příčin požárů, počtu zraněných osob a způsobených škod jsou uvedeny v příloze P II. této práce.

13 SHRUTÍ ZJIŠTĚNÉHO STAVU POŽÁRNÍHO NEBEZPEČÍ V OBJEKTU

Výzkumná část bakalářské práce se zaměřila na analýzu požárního nebezpečí v objektu Věznice Rapotice pomocí metod PNH, SWIFT a dotazníkového šetření mezi zaměstnanci věznice.

Metoda SWIFT umožnila identifikovat celkem 10 různých rizik spojených s požární ochranou objektu. Tato rizika zahrnovala širokou škálu možných nebezpečí, která by mohla ohrozit bezpečnost a životy osob v objektu věznice:

- na ubytovně odsouzených SO 002 nejsou namontovány požární hlásiče,
- rezervy ve školení personálu věznice z požární ochrany,
- požární hlídky nemají dostatečné vybavení,
- systém EPS není nainstalovaný na ubytovně odsouzených SO 002,
- nevhodně umístěný sklad písemností,
- rezervy v pravidelných nácvicích a taktických cvičení v součinnosti s IZS,
- neodborný zásah odsouzených do elektroinstalace,
- rezervy ve znalostech personálu o umístění uzávěrů plynu a elektrické energie,
- na ubytovnách odsouzených dochází ke kouření mimo vyhrazené prostory,
- riziko úmyslného zapálení matrací na ubytovnách odsouzených.

Metoda PNH odhalila nepřijatelná rizika, která by mohla mít fatální následky. Je třeba, aby došlo k odstranění, popř. ke snížení těchto rizik:

- úmyslně založené požáry vězňenými osobami,
- absence požárních hlásičů na ubytovně odsouzených,
- jedna z ubytoven odsouzených není napojena na systém EPS.

Úmyslně založené požáry představují zvlášť závažnou hrozbu, protože jsou často iniciovány lidskou činností s úmyslem způsobit škodu. Tyto požáry mohou mít katastrofální následky.

Nežádoucí rizika, která byla odhalena, jsou spojena s potenciálně negativními důsledky nebo škodami. Tato rizika mohou ohrozit bezpečnost, zdraví, majetek, životní prostředí:

- nedostatečné vybavení požárních hlídek,
- ztížená evakuace odsouzených při požáru,
- ztížené podmínky pro zásah JPO.

Je nezbytné, aby věznice měly odpovídající bezpečnostní opatření a strategie pro prevenci a reakci na krizové události. Absence požárních hlásičů a systému EPS představuje významné riziko, protože ztěžuje detekci požáru a včasnou evakuaci osob. Požární hlásiče jsou nepostradatelným prvkem v rané detekci požáru, což umožňuje rychlou reakci a minimalizaci škod.

Dotazníkové šetření mezi zaměstnanci poskytlo další užitečné informace o vnímaném stavu požární ochrany v objektu a odhalilo celkem 4 různá rizika. Dalšími zjištěními z dotazníkového šetření jsou názory zaměstnanců na dostatečnost školení v oblasti požární ochrany, názory na aktuální stav požárního vybavení a další relevantní informace.

- na ubytovně odsouzených SO 002 nejsou namontovány požární hlásiče,
- rezervy ve školení personálu věznice z požární ochrany,
- požární hlídky nemají dostatečné vybavení,
- systém EPS není nainstalovaný na ubytovně odsouzených SO 002.

Nedostatečně školený personál věznice, nedostatečné vybavení požárních hlídek, absence požárních hlásičů a systému EPS na ubytovně odsouzených a riziko spojené s úmyslně založenými požáry, to jsou nejzávažnější a zjevně nejpodstatnějšími nedostatky ve věznici, které představují zvýšené riziko v oblasti požární ochrany.

Tyto nedostatky mohou v případě vzniku požáru způsobit značné škody na životech a zdraví osob, a to nejen mezi odsouzenými, ale i mezi zaměstnanci věznice a dalšími osobami v objektu. Kromě toho mohou tyto nedostatky vést k vážným materiálním škodám, které mohou ovlivnit provoz věznice a zvýšit náklady na obnovu a opravy.

Tyto poznatky poslouží jako základ pro navrhovaná opatření ke zlepšení požární ochrany v objektu Věznice Rapotice.

14 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Doporučení a návrhy na zlepšení požární ochrany a bezpečnosti v objektu věznice, které byly identifikovány na základě metod PNH, SWIFT a dotazníkového šetření, jsou klíčové pro minimalizaci rizik spojených s požárem a zlepšení celkového stavu požární ochrany ve Věznici Rapotice:

Instalace požárních hlásičů na ubytovně odsouzených – zajistit montáž požárních hlásičů na ubytovně odsouzených SO 002, aby bylo možné rychleji detekovat a varovat před možným vznikem požáru. Celkově je absence požárních hlásičů na ubytovně odsouzených bezpečnostním rizikem a může mít vážné důsledky pro ochranu majetku a životů osob v případě vzniku požáru. Cena požárních hlásičů za 1 ks se pohybuje od 150,- Kč do 1500,- Kč.

Školení personálu – zajistit školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany, včetně evakuačních postupů, používání hasicích přístrojů a dalších požárních bezpečnostních postupů. Zajistit pravidelné opakování školení pro udržení dovedností a povědomí o požární bezpečnosti. Vrátit se k prezenční formě školení požární ochrany a využívat příklady z praxe, včetně zpracovaných prezentací.

Vybavení požárních hlídek – zajistit, aby požární hlídky měly dostatečné vybavení včetně vzduchových dýchacích přístrojů (např. Dräger PSS 4000) a dalších nezbytných prostředků k zásahu v případě požáru. Zajištění adekvátního vybavení pro požární hlídky je důležité pro účinnou prevenci, detekci a potlačení požárů. To zahrnuje nejenom hasicí vybavení, ale také osobní ochranné vybavení a další nezbytné nástroje pro zvládnutí různých situací spojených s požáry. Při pořízení vzduchových dýchacích přístrojů spolupracovat s regionální jednotkou HZS a nechat si doporučit vhodný typ, popř. využít již vyřazené dýchací přístroje, které však stále splňují atestaci a není problém s nimi projít revizí. Podmínkou jsou však pravidelná školení požárních hlídek a dodržení již zmíněných revizí. Do věznice Rapotice navrhuji pořídit 2 vzduchové dýchací přístroje včetně vyváděcích masek, které lze napojit na vzduchovou lahev zasahujícího příslušníka. V každé ze čtyř směn proškolit minimálně 4 příslušníky. Počáteční investice se vrátí ihned při prvním rozsáhlejší požáru, a zejména dojde ke zvýšené ochraně životů a zdraví zasahujících příslušníků. Příkladem je Věznice Světlá nad Sázavou, kde tyto dýchací přístroje věznice pořídila až na základě rozsáhlého požáru, při kterém byly ohroženy životy zasahujících příslušníků VSČR. Cena jednoho setu Dräger PSS 4000 se pohybuje kolem 38.000,- Kč. Cena únikové záchranné kukly Dräger PSS, kterou lze připojit na dýchací set Dräger PSS 4000, se pohybuje kolem 5.000,- Kč.

Napojení na systém EPS na ubytovně odsouzených – nainstalovat systém EPS na ubytovně odsouzených SO 002, což zvýší bezpečnost v případě vzniku požáru a umožní rychlejší evakuaci. Je nezbytné, aby alespoň budovy zařazené do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím byly napojeny na systém EPS pro maximální bezpečnost osob a majetku. Ve věznici Rapotice je systém EPS nainstalovaný, takže investice by pravděpodobně byla spojená pouze s montáží přívodní kabeláže na ubytovnu odsouzených. Cena kabeláže, která je zapotřebí pro připojení na systém EPS, se pohybuje řádově v desítkách tisíc Kč. Alternativním řešením je použití bezdrátových požárních hlásičů. Zvýšenou pozornost je třeba věnovat kompatibilitě s použitým systémem EPS. Cena bezdrátových požárních hlásičů se pohybuje od 350,- Kč do 2500,- Kč.

Přestěhování skladu písemností – sklad písemností přemístit tak, aby byl vhodně umístěn a minimalizoval tak riziko požáru. Pro přemístění skladu písemností zohlednit mimo rizik požáru i ochranu osob ubytovaných v ubytovně, pod kterou se tento sklad nachází. Identifikovat vhodná alternativní místa pro skladování písemností s menším rizikem požáru. Sklad písemností navrhuji přemístit do budovy SO 019 sklad logistiky.

Pravidelné nácviky a cvičení v součinnosti s IZS – zvýšit frekvenci a kvalitu pravidelných nácviků a taktických cvičení ve spolupráci s IZS pro zlepšení připravenosti na požáry ve věznici. Vytvořit plán pravidelných nácviků v souladu s požadavky na požární ochranu a předpisy. Zařadit do cvičení různé scénáře a situace, včetně simulovaných požárů různých intenzit a typů. Provádět cvičení v různých časech a podmínkách, aby se zlepšila reakce personálu na všechny situace. Zajistit, aby se v pravidelných cvičeních aktivně zapojovala většina zaměstnanců, včetně strážných, dozorců, a dalšího personálu.

Prevence neodborného zásahu odsouzených do elektroinstalace – zlepšit monitorování a kontrolu odsouzených tak, aby nedocházelo k neodbornému zásahu do elektroinstalace nebo jiných technických systémů. Je nezbytné, aby byla elektroinstalace věznice předmětem pravidelné údržby a inspekce profesionálním pracovníkem, aby se minimalizovalo riziko nebezpečných situací spojených s elektrickým proudem. Odsouzení by neměli mít přístup k elektroinstalacím bez příslušného dohledu a povolení kvalifikovaného personálu. Dále navrhuji výměnu stávajících jističů typu B 16A za typ B 10A, které jsou citlivější na případný zkrat nebo přetížení. Cena jednoho jističe se pohybuje od 73,- Kč do 129,- Kč.

Znalosti o uzávěrech plynu a elektrické energie – provést školení zaměstnanců o umístění uzávěrů plynu a elektrické energie pro rychlejší a efektivnější reakci v případě požáru. Je proto zásadní, aby personál byl řádně školený a informovaný o umístění uzávěrů plynu

a elektrické energie, aby byli schopni rychle a efektivně reagovat v případě havárie a minimalizovat tak rizika a škody.

Prevence kouření na ubytovnách odsouzených – přijmout přísnější opatření a pravidla pro zabránění kouření na ubytovnách odsouzených. Aby se minimalizovala tato rizika, je důležité provést výchovné pohovory a zvýšit informovat odsouzených o důsledcích kouření mimo vyhrazené prostory. Dále je třeba důrazně vymáhat dodržování pravidel týkajících se kouření a přijímat disciplinární opatření vůči těm, kteří tato pravidla porušují.

Monitorování a prevence úmyslně založených požárů – zvýšit dohled a monitorování odsouzených na ubytovnách, všimnout si nestandardního chování odsouzených, přijímat bezpečnostní a preventivní opatření. Jak je výše uvedeno, na ubytovně odsouzených SO 002 nejsou namontovány požární hlásiče a není tato budova napojena na systém EPS. Požární čidla by s dostatečným předstihem zajistila informování personálu věznice o vznikajícím požáru.

Tato opatření by měla být implementována co nejdříve a pravidelně monitorována a aktualizována. Je důležité, aby veškerá opatření byla součástí komplexního plánu požární ochrany a bezpečnosti ve Věznici Rapotice.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce se zaměřila na analýzu a zkoumání požárního zabezpečení ve Věznici Rapotice s cílem identifikovat možné nedostatky a navrhnout opatření pro zlepšení celkové úrovně bezpečnosti osob a majetku v případě požáru.

V rámci práce byly zkoumány různé faktory ovlivňující požární bezpečnost ve věznicích, včetně stavebně technických prvků, provozních postupů, výcviku personálu a existujících nařízení. Analýza těchto faktorů odhalila několik závažných nedostatků, které vyžadují pozornost a úpravy pro zlepšení celkového požárního zabezpečení.

Mezi nejzávažnější nedostatky patří chybějící technické zabezpečení v budově, která je zařazena do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím, nedostatečné ochranné osobní prostředky požárních hlídek, nevhodně umístěn sklad písemností a značné rezervy jsou i ve školení personálu. V návaznosti na tyto a další nedostatky byla navržena opatření, která by měla přispět ke zvýšení požární bezpečnosti objektu. Mezi nejnáročnější návrhy, které jsou technického charakteru, patří montáž požárních hlásičů a napojení na systém EPS do prostor, kde chybí, a dále pořízení vzduchových dýchacích přístrojů pro potřeby požárních hlídek. V rámci organizačních opatření bylo doporučeno efektivnější školení personálu a na základě plánu pravidelných nácviků zlepšení personální připravenost na případné požáry.

Přínosy této práce spočívají v identifikaci klíčových oblastí potenciálního zlepšení požárního zabezpečení ve věznicích a poskytnutí konkrétních doporučení pro implementaci opatření, která by mohla vést k efektivnější ochraně osob a majetku v případě požáru.

Bakalářská práce poskytuje ucelený pohled na problematiku požárního zabezpečení ve věznicích a představuje cenný zdroj informací pro ty, kteří se zabývají bezpečností a ochranou vězeňských zařízení.

Celkově lze tedy říci, že cíl bakalářské práce byl splněn, navržená opatření jsou přínosná pro oblast požárního zabezpečení a práce jako celek poskytuje užitečné informace pro další kroky směřující ke zlepšení bezpečnosti v areálu Věznice Rapotice.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BARTLOVÁ, Ivana a BALOG, Karol, (1998). *Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 80-86111-07-5.

BENEŠ, Petr; SEDLÁKOVÁ, Markéta; RUSINOVÁ, Marie; BENEŠOVÁ, Romana a ŠVECOVÁ, Táňa, (2021). *Požární bezpečnost staveb*. Brno: Akademické nakladatelství CERM. ISBN 978-80-7623-070-5.

BISKUB, Patrik, (2021). *Smrt trestance v plzeňské věznici nebyla vraždou, uzavřela policie*. Online. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/krimi-smrt-trestance-v-plzenske-veznici-nebyla-vrazdou-uzavrela-policie-40357954>. [citováno 2023-11-30].

BRADÁČOVÁ, Isabela, (2007). *Stavby z hlediska požární bezpečnosti*. Brno: ERA. ISBN 978-80-7366-090-1.

BRADÁČOVÁ, Isabela, (2020). *Požární bezpečnost staveb: nevýrobní objekty*. 2. rozšířené vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-235-1.

BŘOUŠEK, Rostislav, (2012). *Únikový plán*. Interní předpis. Věznice Rapotice, Lesní Jakubov. [citováno 2023-11-20].

BŘOUŠEK, Rostislav, (2020). *Požární poplachové směrnice*. Interní předpis. Věznice Rapotice, Lesní Jakubov. [citováno 2023-11-20].

BUREŠ, Jaroslav, (2023). *Plán taktického cvičení: „Zdolání požáru v prostorách ubytovny odsouzených–budova SO 002 Věznice Rapotice“*. Interní předpis. Hasičský záchranný sbor Kraje Vysočina ÚO Třebíč, HS Náměšť nad Oslavou. [citováno 2023-11-30].

FESTAG, Sebastian, (2021). *Analysis of the effectiveness of the smoke alarm obligation – Experiences from practice*. Online. Fire Safety Journal. Roč. 119. ISSN 03797112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.firesaf.2020.103263>. [citováno 2023-11-29].

GŘHZSČR, (2020). *JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/menu-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-pozarni-ochrany-jednotky-po.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>. [citováno 2024-02-06].

GŘHZSČR, (2017). *Bojový řád jednotek požární ochrany: Metodické listy kapitoly S:14. Zásahy v objektech Vězeňské služby*. Online. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-aktualizace-1-1-2018.aspx>. [citováno 2023-11-30].

HANUŠKA, Zdeněk, (2008). *Organizace jednotek požární ochrany*. 2., aktualizované vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-035-7.

JANATA, Jiří, (2012). *Práce s požárními riziky a některé speciální rizikové zprávy*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-7431-086-7.

KOPECKÝ, Karel a FRANC, Jiří, (2004). *Požární ochrana a bezpečnost v praxi: otázky a odpovědi*. Právo pro praxi. Praha: Grada. ISBN 80-247-0729-2.

KOUDELKA, Ctirad a VRÁNA, Václav, (2006). *RIZIKA A JEJICH ANALÝZA*. Online. Dostupné z: <https://fei1.vsb.cz/kat420/vyuka/Magisterske%20nav/prednasky/web/RI-ZIKA.pdf>. [citováno 2024-03-04].

KRATOCHVÍL, Michal a KRATOCHVÍL, Václav, (2009). *Technické prostředky požární ochrany*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-064-7.

KRATOCHVÍL, Václav; NAVAROVÁ, Šárka a KRATOCHVÍL, Michal, (2021). *Požárně bezpečnostní zařízení ve stavbách: stručná encyklopedie pro jednotky PO, požární prevenci a odbornou veřejnost*. II. doplněné a upravené vydání. Praha: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-238-2.

MELICHAR, František, (2020). *Začlenění do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím*. Interní předpis. Věznice Rapotice, Lesní Jakubov. [citováno 2023-11-20].

MV GŘHZS ČR, (2018). *STUDIJNÍ TEXTY KE SLUŽEBNÍ ZKOUŠCE*. Online. Dostupné z: https://www.hasici-vzdelavani.cz/download/benes/slzk_texty.pdf. [citováno 2024-03-18].

PAŠ, Jacek; KLIMCZAK, Tomasz; ROSIŃSKI, Adam a STAWOWY, Marek, (2022). The analysis of the operational process of a complex fire alarm system used in transport facilities. Online. *Building Simulation*. Roč. 15, č. 4, s. 615-629. ISSN 1996-3599. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s12273-021-0790-y>. [citováno 2023-11-29].

RASZKOVÁ, Tereza a SVOBODA HOFERKOVÁ, Stanislava, (2013). *Kapitoly z penologie I*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-264-5.

REICHEL, Vladimír, (2000). *Požární odvětrání stavebních objektů v návaznosti na ČSN 73 0802 a ČSN 73 0804*. Aktual bulletin Speciál. Praha: MV-Ředitelství HZS ČR. ISBN brožovaná.

ŘEŘUCHA, Jiří, (2009). *Požární řád administrativní budovy*. Interní předpis. Věznice Rapotice, Lesní Jakubov. [citováno 2023-11-20].

ŠEFČÍK, Vladimír, (2009). *Analýza rizik*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 978-80-7318-696-8.

ŠIROKÝ, Jan, (2011). *Tvoříme a publikujeme odborné texty*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-3510-5.

TZBINFO, (2023). *Elektrická požární signalizace*. Online. Dostupné z: <https://www.tzbinfo.cz/elektricka-pozarni-signalizace>. [citováno 2023-11-30].

VĚZNICE RAPOTICE, (2024). *Věznice Rapotice Základní informace*. Online. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-rapotice/sekce/zakladni-informace>. [citováno 2024-01-21].

VSČR, (2015–2023). *Statistické ročenky Vězeňské služby*. Online. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>. [citováno 2024-04-15].

VSČR, (2019). *Simulovaný požár ve věznici*. Online. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-svetla-nad-sazavou/clanky/detail/simulovany-pozar-ve-veznici>. [citováno 2023-11-30].

Vyhláška č. 246/2001 Sb.: Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Online. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-246>. [citováno 2023-11-30].

WATKINS, Deborah J.; MCCLEAN, Michael D.; FRASER, Alicia J.; WEINBERG, Janice; STAPLETON, Heather M. et al., 2013. Associations between PBDEs in office air, dust, and surface wipes. Online. *Environment International*. Roč. 59, s. 124-132. ISSN 01604120. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.envint.2013.06.001>. [citováno 2023-11-29].

Zákon č. 133/1985 Sb.: Zákon České národní rady o požární ochraně. Online. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>. [citováno 2023-11-30].

Zákon č. 555/1992 Sb.: Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-555>. [citováno 2023-11-30].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CAS	Cisternová automobilová stříkačka
ČR	Česká republika
ČTK	Česká tisková kancelář
EPS	Elektronické požární systémy
GŘ	Generální ředitelství
HZS	Hasičský záchranný sbor
ISS	Inspektor strážní služby
ISS-O	Inspektor strážní služby – operátor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární ochrany
MU	Mimořádná událost
NGŘ	Nářízení generálního ředitele
NP	Nadzemní podlaží
PČR	Policie České republiky
PHP	Přenosné hasicí nástroje
PO	Požární ochrana
PP	Přízemní podlaží
VISS	Vrchní inspektor strážní služby
VSČR	Vězeňská služba České republiky
VZ	Velitel zásahu
VVaÚpVZD	Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Stavebně technické zabezpečení oken. (Vlastní, 2024)	19
Obrázek 2 – Požárně bezpečnostní zařízení, upraveno autorem. (Vyhláška č. 246/2001 Sb.)	21
Obrázek 3 – Požární evakuační plán Věznice Rapotice. (Břoušek, 2012)	25
Obrázek 4 – Věznice Rapotice, upraveno autorem. (Věznice Rapotice, 2024).....	29
Obrázek 5 – Schéma EPS. (TZBINFO, 2023).....	38
Obrázek 6 – Nadzemní hydrant ve Věznici Rapotice. (Vlastní, 2023).....	39
Obrázek 7 – Požární nádrž ve Věznici Rapotice. (Vlastní, 2024)	39
Obrázek 8 – Příjezdová cesta do Věznice Rapotice. (Bureš, 2023)	84
Obrázek 9 – Grafický plán zásahu. (Bureš, 2023).....	85
Obrázek 10 – Evakuační místo. (Vlastní, 2023).....	86
Obrázek 11 – Příjezd HZS. (Vlastní, 2023).....	86
Obrázek 12 – Předání velení. (Vlastní, 2023).....	86
Obrázek 13 – Bojové rozvinutí. (Vlastní, 2023).....	87
Obrázek 14 – Příprava před vstupem. (Vlastní, 2023)	87
Obrázek 15 – Příprava na hašení. (Vlastní, 2023)	87
Obrázek 16 – Instalace ventilátoru. (Vlastní, 2023)	88
Obrázek 17 – Odsávání kouře. (Vlastní)	88
Obrázek 18 – Odvod kouře. (Vlastní, 2023).....	88
Obrázek 19 – Evakuace první osoby. (Vlastní, 2023)	89
Obrázek 20 – Transport osoby k ošetření. (Vlastní, 2023).....	89
Obrázek 21 – Evakuace druhé osoby. (Vlastní, 2023)	89
Obrázek 22 – Ukončení nácviku. (Vlastní, 2023)	90
Obrázek 23 – Odjezd vozidel HZS. (Vlastní, 2023).....	90

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Operační hodnota JPO dle kategorií. (GŘ HZS ČR, 2020).....	15
Tabulka 2 – PHP a hydranty ubytovna SO 002. (Vlastní, 2024).....	33
Tabulka 3 – PHP a hydranty ubytovna SO 016. (Vlastní, 2024).....	34
Tabulka 4 – Vybavení požární zbrojnice. (Vlastní, 2024).....	40
Tabulka 5 – Metoda SWIFT. (Vlastní, 2024).....	45
Tabulka 6 – Pravděpodobnost vzniku daného rizika. (Koudelka, Vrána, 2006).....	46
Tabulka 7 – Možné následky. (Koudelka, Vrána, 2006).....	46
Tabulka 8 – Váha možného rizika. (Koudelka, Vrána, 2006).....	47
Tabulka 9 – Výsledná hodnota rizika. (Koudelka, Vrána, 2006).....	47
Tabulka 10 – Posouzení požárního rizika metodou PNH. (Vlastní, 2024).....	48
Tabulka 11 – Otázka č. 1. (Vlastní, 2024).....	49
Tabulka 12 – Otázka č. 2. (Vlastní, 2024).....	50
Tabulka 13 – Otázka č. 3. (Vlastní, 2024).....	50
Tabulka 14 – Otázka č. 4. (Vlastní, 2024).....	51
Tabulka 15 – Statistika požárů, upraveno autorem. (VSČR, 2015 - 2023).....	52
Tabulka 16 – Otázka č. 5. (Vlastní, 2024).....	76
Tabulka 17 – Otázka č. 6. (Vlastní, 2024).....	76
Tabulka 18 – Otázka č. 7. (Vlastní, 2024).....	77
Tabulka 19 – Otázka č. 8. (Vlastní, 2024).....	77
Tabulka 20 – Otázka č. 9. (Vlastní, 2024).....	78
Tabulka 21 – Otázka č. 10. (Vlastní, 2024).....	78
Tabulka 22 – Otázka č. 11. (Vlastní, 2024).....	79
Tabulka 23 – Otázka č. 12. (Vlastní, 2024).....	79
Tabulka 24 – Otázka č. 13. (Vlastní, 2024).....	80
Tabulka 25 – Otázka č. 14. (Vlastní, 2024).....	80
Tabulka 26 – Otázka č. 15. (Vlastní, 2024).....	81
Tabulka 27 – Otázka č. 16. (Vlastní, 2024).....	81
Tabulka 28 – Otázka č. 17. (Vlastní, 2024).....	82
Tabulka 29 – Otázka č. 18. (Vlastní, 2024).....	82
Tabulka 30 – Otázka č. 19. (Vlastní, 2024).....	83
Tabulka 31 – Otázka č. 20. (Vlastní, 2024).....	83

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Grafické vyhodnocení otázky č. 1. (Vlastní, 2024).....	49
Graf 2 – Grafické vyhodnocení otázky č. 2. (Vlastní, 2024).....	50
Graf 3 – Grafické vyhodnocení otázky č. 3. (Vlastní, 2024).....	50
Graf 4 – Grafické vyhodnocení otázky č. 4. (Vlastní, 2024).....	51
Graf 5 – Počty požárů v českých věznicích. (VSČR, 2015 - 2023)	73
Graf 6 – Příčiny vzniku požárů. (VSČR, 2015 - 2023)	74
Graf 7 – Počty zraněných a usmrcených osob. (VSČR, 2015 - 2023)	75
Graf 8 – Způsobené škody v Kč. (VSČR, 2015 - 2023).....	75
Graf 9 – Grafické vyhodnocení otázky č. 5. (Vlastní, 2024).....	76
Graf 10 – Grafické vyhodnocení otázky č. 6. (Vlastní, 2024).....	76
Graf 11 – Grafické vyhodnocení otázky č. 7. (Vlastní, 2024).....	77
Graf 12 – Grafické vyhodnocení otázky č. 8. (Vlastní, 2024).....	77
Graf 13 – Grafické vyhodnocení otázky č. 9. (Vlastní, 2024).....	78
Graf 14 – Grafické vyhodnocení otázky č. 10. (Vlastní, 2024).....	78
Graf 15 – Grafické vyhodnocení otázky č. 11. (Vlastní, 2024).....	79
Graf 16 – Grafické vyhodnocení otázky č. 12. (Vlastní, 2024).....	79
Graf 17 – Grafické vyhodnocení otázky č. 13. (Vlastní, 2024).....	80
Graf 18 – Grafické vyhodnocení otázky č. 14. (Vlastní, 2024).....	80
Graf 19 – Grafické vyhodnocení otázky č. 15. (Vlastní, 2024).....	81
Graf 20 – Grafické vyhodnocení otázky č. 16. (Vlastní, 2024).....	81
Graf 21 – Grafické vyhodnocení otázky č. 17. (Vlastní, 2024).....	82
Graf 22 – Grafické vyhodnocení otázky č. 18. (Vlastní, 2024).....	82
Graf 23 – Grafické vyhodnocení otázky č. 19. (Vlastní, 2024).....	83
Graf 24 – Grafické vyhodnocení otázky č. 20. (Vlastní, 2024).....	83

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Vyhodnocení metody SWIFT

Příloha P II: Statistické údaje o požárech ve věznicích

Příloha P III: Dotazníkové šetření ve Věznici Rapotice

Příloha P IV: Grafická část plánu taktického cvičení

Příloha P V: Fotodokumentace taktického cvičení ve Věznici Rapotice ze dne 13.11.2023

PŘÍLOHA P I: VYHODNOCENÍ METODY SWIFT

Co se stane, když nebudou na ubytovně odsouzených namontovány požární hlásiče?

Absence požárních hlásičů na ubytovně odsouzených by mohlo mít několik vážných následků:

Zpoždění detekce požáru – bez požárních hlásičů by se čas detekce požáru výrazně zpozdil, což by mohlo vést k závažnějším následkům, neboť požár by mohl být zaznamenán až po delší době od jeho vzniku.

Rozšíření požáru – zpoždění detekce požáru by mohlo umožnit jeho rychlejšímu šíření, což by zvýšilo riziko materiálních škod a ohrožení životů osob nacházejících se v blízkosti požáru.

Omezená schopnost evakuace – evakuace osob z ohrožené oblasti by se mohla zpozdit, protože lidé by nebyli včas varováni o nebezpečí a potřebě opustit budovu.

Na ubytovně odsouzených SO 002 nejsou namontovány požární hlásiče ani detektory kouře. Tento stav se jeví jako značně rizikový, zvláště, když uvážíme, že se jedná o ubytovnu, kde jsou ubytované vězněné osoby s často narušenou osobností a velmi často tyto osoby zakládají požáry úmyslně.

Co se stane, když nebude dostatečně proškolený personál z požární ochrany?

Nedostatečně proškolený personál z oblasti požární ochrany může představovat vážné riziko pro bezpečnost věznice. Školení zaměřené na požární ochranu je klíčové pro prevenci požárů, rychlou reakci v případě vzniku požáru a zvládnutí efektivní evakuace. Možné důsledky nedostatečného školení:

Nedostatečná reakce na požární nebezpečí – neznalost postupů pro rychlou a bezpečnou reakci v případě požáru může zpomalit evakuaci a zvýšit riziko zranění nebo úmrtí osob.

Problémy s používáním požárních zařízení – neznalost používání požárního zařízení, jako jsou hasicí přístroje nebo požární hadice. To může zpomalit snahu o uhašení požáru a minimalizaci škod.

Nepřiměřené reakce na evakuaci – neznalost správných postupů evakuace může vést k chaosu a zmatku při evakuaci vězňů a personálu.

Personál ve věznici je z požární ochrany školen pravidelně jednou ročně formou e-learningových lekcí. Tato forma školení je samozřejmě levnější a rychlejší, ale prezenční školení na příkladech z praxe je bezpochyby efektivnější.

Co se stane, když požární hlídky nemají dostatečné vybavení?

Nedostatečné vybavení požárních hlídek může značně ovlivnit jejich schopnost reagovat na požáry a zajistit bezpečnost v místě zásahu. Možné důsledky nedostatečného vybavení:

Ztráta schopnosti rychleji a efektivněji zasahovat – chybějící nebo neefektivní požární vybavení může ztížit práci požárními hlídkám při likvidaci požárů.

Zvýšené riziko zranění pro požární hlídky – nedostatečné ochranné vybavení může zvýšit riziko zranění pro členy požárních hlídek.

Omezená schopnost při evakuaci – chybějící vybavení může omezit možnosti požárních hlídek při evakuaci.

Požární hlídky ve věznicích mají jen málo vybavení pro zdolávání požárů a pro jejich vlastní ochranu. Zasahující příslušníci mají k dispozici pouze vyváděcí masky, se kterými vydrží v zakouřeném prostoru jen několik málo sekund, nelze s nimi organizovat evakuaci anebo někoho v zakouřených prostorách hledat.

Co se stane, když systém EPS není nainstalovaný ve všech budovách?

Absence systému EPS může mít závažné důsledky na bezpečnost osob a majetek. EPS hraje klíčovou roli při včasném detekování požáru a umožňuje rychlou reakci na vzniklou situaci. Možné následky, když tento systém chybí:

Zpožděná detekce požáru – bez systému EPS může být detekce požáru opožděná. To znamená, že požár může být detekován až později, což snižuje šanci na rychlou reakci a omezuje čas na evakuaci.

Zvýšené riziko ohrožení života – nedostatečná detekce požáru může zvýšit riziko úmrtí při požáru, zejména pokud se požár šíří rychle a osoby nemají dostatek času na bezpečnou evakuaci.

Zvýšené riziko škod na majetku – bez rychlé detekce a signalizace může požár způsobit rozsáhlé škody na majetku.

Omezená schopnost rychlé reakce požárních hlídek – chybějící EPS může omezit schopnost požárních hlídek rychle identifikovat a reagovat na požár.

Ztráta cenných sekund pro evakuaci – rychlá evakuace je klíčová pro bezpečnost osob v budově. Bez EPS mohou být cenné sekundy ztraceny, což značně zvyšuje riziko pro všechny osoby v budově.

Ubytovna odsouzených SO 002 není jako jediná z budov ve věznici napojena na elektronický systém EPS, což se jeví jako závažný problém, zvláště když si uvědomíme, že je zařazena do kategorie se zvýšeným požárním nebezpečím.

Co se stane, když dojde k požáru skladu písemností, který je umístěný v 1.PP ubytovny odsouzených?

Pokud by došlo k požáru skladu písemností umístěného v přízemním podlaží ubytovny odsouzených, může to mít vážné následky a představovat vysoké riziko pro bezpečnost osob a majetku:

Riziko pro osoby – všichni odsouzení ubytovaní v této budově by mohli být ohroženi požárem a následným šířením kouře a tepla. Existuje riziko popálení, úrazů způsobených požárem nebo inhalace toxických plynů. Další osoby v budově, včetně personálu, by mohly být ohroženy rychlým šířením požáru a kouře.

Materiální škody – požár v místnosti s písemnostmi by mohl způsobit zničení dokumentů a materiálů, což by mohlo mít závažné následky pro chod věznice a související procesy.

Možná evakuace – v případě požáru by mohlo být nutné evakuovat odsouzené a další osoby v budově, což by mohlo být složité vzhledem k jejich stavu a bezpečnostním opatřením ve věznici.

Šíření požáru – požár ve skladu písemností by mohl rychle zasáhnout sousední místnosti a další části budovy, což by mohlo vést k dalšímu poškození a ohrožení osob v budově.

Sklad písemností je ve věznici umístěn na nevhodném místě, nachází se v přízemním podlaží ubytovny odsouzených SO 002. Pokud by došlo v tomto prostoru ke vznícení tiskopisů, požár by se šířil velmi rychle a kouř by se komínovým efektem šířil do všech horních pater, kde jsou ubytováni odsouzení.

Co se stane, když nebudou ve věznici prováděny pravidelné nácviky a taktická cvičení?

Nedostatek pravidelných nácviků a taktických cvičení ve věznici může mít závažné důsledky pro bezpečnost personálu, vězňů a samotného objektu. Nácviky a cvičení jsou klíčové pro přípravu na různé krizové situace včetně požárů a umožňují účinnou reakci v případě mimořádné události. Možné následky, když takové aktivity chybí:

Snížená schopnost rychlé reakce – bez pravidelných nácviků a cvičení může personál ztratit schopnost rychle a efektivně reagovat na mimořádné události, což zvyšuje riziko ztráty kontroly nad situací.

Omezená schopnost koordinace mezi VSČR a HZS – taktická cvičení jsou klíčová pro nácvik týmů a koordinaci akcí v krizových situacích. Bez nich by bylo obtížnější dosáhnout efektivní vzájemné spolupráce.

Omezená schopnost řízení krizových situací – bez pravidelných taktických cvičení může vedení věznice ztratit schopnost účinně řídit krizové situace.

Ztráta dovedností v používání bezpečnostního vybavení – nácvik umožňuje personálu udržet si dovednosti v používání bezpečnostního vybavení, včetně komunikačních zařízení, ochranných pomůcek a dalších prostředků.

Ve věznici probíhají taktická cvičení každý rok, ale cvičení zaměřená na součinnost s IZS a nácviky evakuace se provádí jen jednou za tři roky. Pokud nebude personál pravidelně cvičen v úkonech spojených s evakuací, tak dochází k neznalostem a opravdový zásah by mohl být provázen zmatečným chováním a mohlo by dojít k ohrožení zdraví a životů evakuovaných osob.

Co se stane, když budou odsouzení zasahovat do elektroinstalace?

Pokud by odsouzení zasahovali do elektroinstalace, mohlo by to mít několik vážných následků a rizik:

Požární nebezpečí – neoprávněné zásahy do elektroinstalace mohou způsobit elektrický zkrat, což může vyvolat požár.

Úrazy elektrickým proudem – odsouzení by mohli být vystaveni riziku úrazů elektrickým proudem, pokud nebudou dodržovat bezpečnostní opatření při manipulaci s elektroinstalací.

Poruchy v elektrickém systému – nesprávné zásahy do elektroinstalace mohou vést k poruchám v elektrickém systému, což by mohlo mít negativní dopady na provoz věznice a základní fungování.

Závady v zabezpečení – úpravy nebo manipulace s elektroinstalací mohou ovlivnit fungování systémů zabezpečení, jako jsou požární alarmy nebo nouzové osvětlení, což by mohlo ohrozit bezpečnost v případě krizové situace.

Odsouzení velmi často zasahují do světél a do jiných částí elektroinstalace, ze kterých získávají kabeláž, která jim následně slouží pro výrobu nepovolených věcí, např. provizorní ohřívače vody. Neodborný zásah do elektroinstalace může způsobit poranění osob, ale samozřejmě i požár.

Co se stane, když zasahující personál nebude vědět, kde jsou uzávěry plynu a elektrické energie?

Nevědomost zasahujícího personálu o umístění uzávěrů plynu a elektrické energie může mít vážné následky v případě havárie nebo požáru, které vyžadují odpojení plynu nebo elektrické energie. Zde jsou možné následky:

Zvýšené riziko požáru – pokud personál neví, kde jsou umístěné uzávěry plynu a elektrické energie, může to vést k závažnějšímu šíření požáru. Nedostatek znalostí o uzávěrech může vést ke zpoždění při reakci na požár.

Zvýšené riziko úrazu – neznalost umístění uzávěrů plynu a elektrické energie, může vést k tomu, že se zasahující příslušníci mohou dostat do nebezpečných situací při pokusech o odpojení těchto zdrojů energie. To může zvýšit riziko úrazu elektrickým proudem nebo vystavení se výbuchu plynu.

Prodloužení doby zásahu – nedostatečná znalost umístění uzávěrů plynu a elektrické energie může vést k prodloužení doby zásahu, protože personál bude muset hledat tyto uzávěry, což může zpoždit řešení vzniklé situace.

Materiální škody – nedostatečná znalost umístění uzávěrů plynu a elektrické energie může také vést ke značným škodám na majetku.

Zaměstnanci by měli být informováni o umístění těchto uzávěrů, hlavně ti, kteří zodpovídají za řešení MU. Namátkové prověrky však často odhalí neznalost u těchto zaměstnanců.

Co se stane, když dochází ke kouření mimo vyhrazené prostory?

Kouření mimo vyhrazené prostory může mít různé následky vedoucí k několika problémům. Zde jsou některé z možných důsledků:

Porušení předpisů – v celé věznici je kouření mimo vyhrazené prostory zakázáno interním předpisem, místa vyhrazena pro kouření jsou označena bezpečnostními tabulkami.

Riziko požáru – kouření mimo vyhrazené prostory, zejména na místech s vysokým rizikem požáru, může zvýšit riziko vzniku požáru.

Na ubytovnách odsouzených se velmi často stává, že odsouzení kouří mimo vyhrazený prostor, velmi často přímo na pokojích, a toto jejich chování je velmi rizikové, neboť pouhý nedopalek cigarety odhozený mezi hořlavý materiál, např. oblečení, může způsobit rozsáhlý požár.

Co se stane, když dojde k úmyslnému zapálení matrací na ubytovně odsouzených?

Úmyslné zapálení matrací na ubytovně odsouzených má potenciál způsobit řadu závažných důsledků. Možné následky:

Zranění a úmrtí osob – úmyslný požár může vést k vážným zraněním nebo dokonce úmrtím osob, zejména pokud dojde k rychlému šíření ohně a toxických plynů.

Škody na majetku – požár způsobený zapálením matrací může způsobit rozsáhlé škody na majetku v ubytovně odsouzených.

Evakuace a narušení chodu věznice – požár vyžaduje okamžitou evakuaci odsouzených a personálu. To může narušit chod zařízení a vyžadovat okamžitý zásah HZS ve věznici.

Bezpečnostní opatření a eskortování odsouzených – po požáru velkého rozsahu mohou být zavedena bezpečnostní opatření, včetně přesunu odsouzených do jiných věznic.

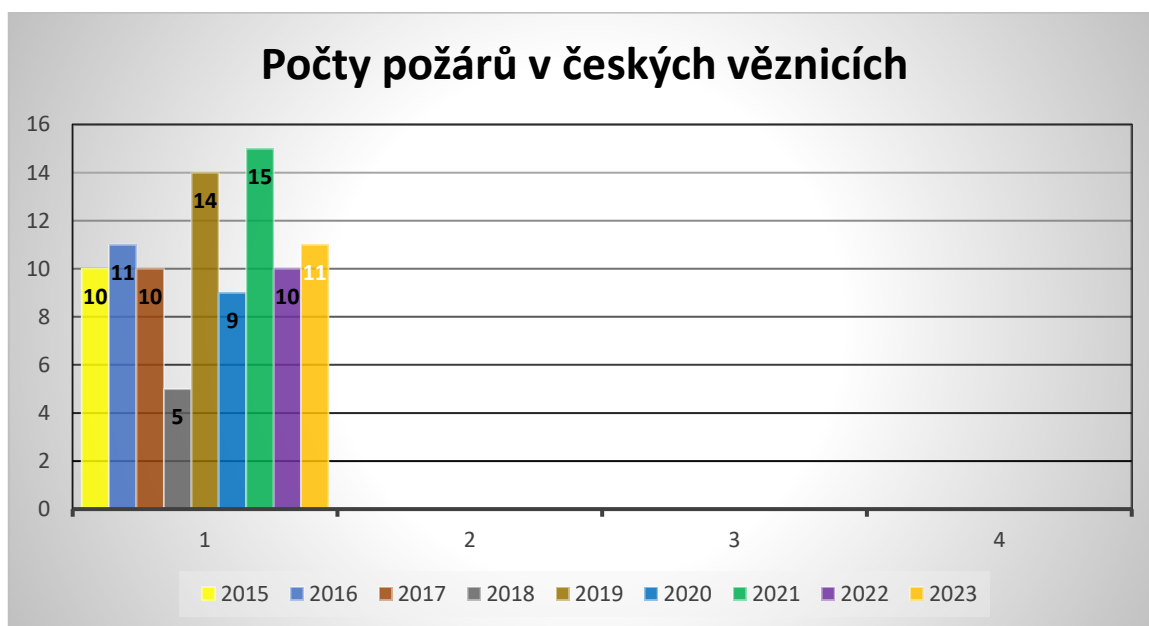
Zvýšené náklady na obnovu a opravy – požáry vyžadující následné opravy a obnovu poškozených prostor. To může znamenat vysoké náklady na obnovu poškozených budov a jejich zařízení.

Úmyslně způsobené požáry jsou dle statistik nečastějším důvodem požárů ve věznicích. Předcházet tomuto chování je velmi těžké, někdy úmyslně zapálené matrace jsou jen odvádcím manévrem od jiného páčání trestných činů, např. maskování útěku z věznice.

PŘÍLOHA P II: STATISTICKÉ ÚDAJE O POŽÁRECH VE VĚZNICÍCH

Počty požárů ve věznicích

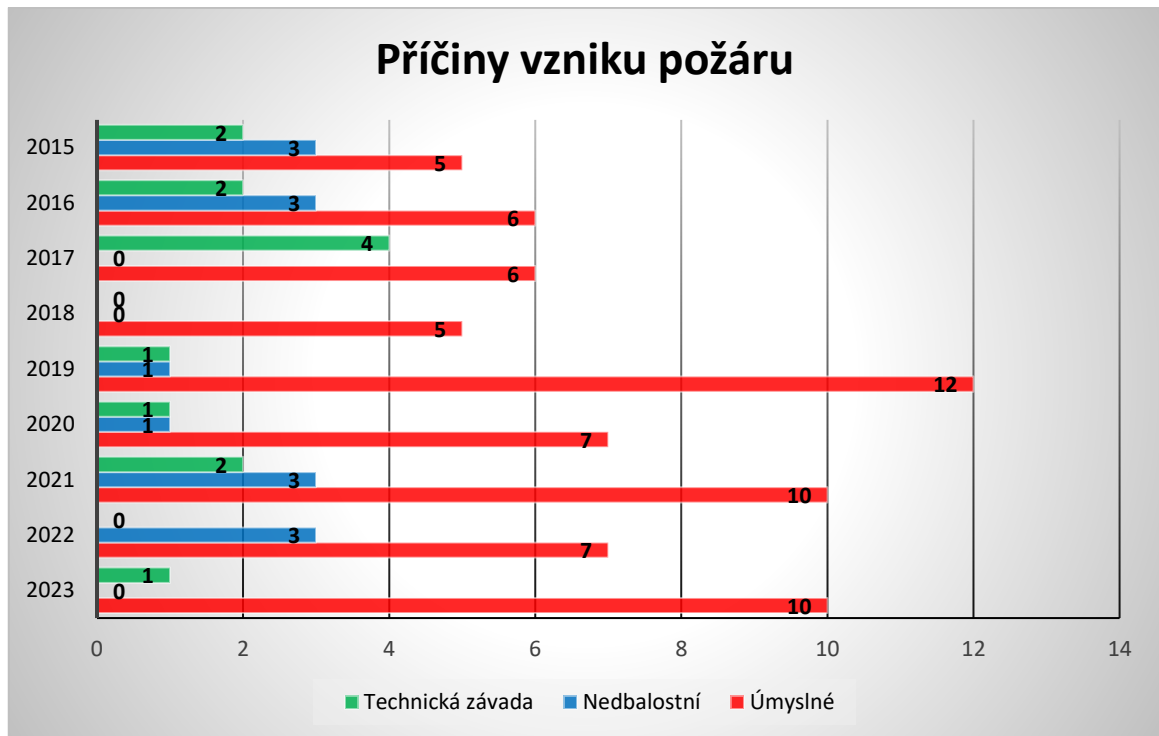
Z níže uvedeného grafu nelze jednoznačně říci, že od roku 2015 do roku 2023 došlo ke značnému úbytku požárů. Nejméně požárů v tomto sledovaném období zaznamenal jednoznačně rok 2018, kdy došlo pouze k pěti požárům. Nejvíce naopak rok 2021 s patnácti požáry. Vzhledem k tomu, že je v České republice celkem 35 věznic, ve kterých je umístěno přibližně 19 000 vězňů, není tento výsledek vůbec špatný. Je potřeba si uvědomit, že ve věznicích je většina vězňů s narušenou osobností s psychickými problémy. A to je velmi častá příčina zakládání úmyslných požárů. Z tohoto grafu nelze vyčíst příčiny požárů, ale následující vyhodnocení ukáže, že právě úmysl je tou převazující příčinou vzniku požáru. (VSČR, 2015 - 2023)

Graf 5 – Počty požárů v českých věznicích. (VSČR, 2015 - 2023)

Příčiny vzniku požárů

Jak již bylo uvedeno výše, tak nečastější příčinou vzniku požárů je úmyslné založení ze strany vězňených osob. Většinou se jedná o zřejmý úmysl poškodit vybavení nebo násilné prosazování svých požadavků. V minulosti se stávalo, že úmyslné založení požáru bylo pouze odvedení pozornosti od jiné nezákonné činnosti, jakým je např. příprava k útěku z věznice. (VSČR, 2015 - 2023)

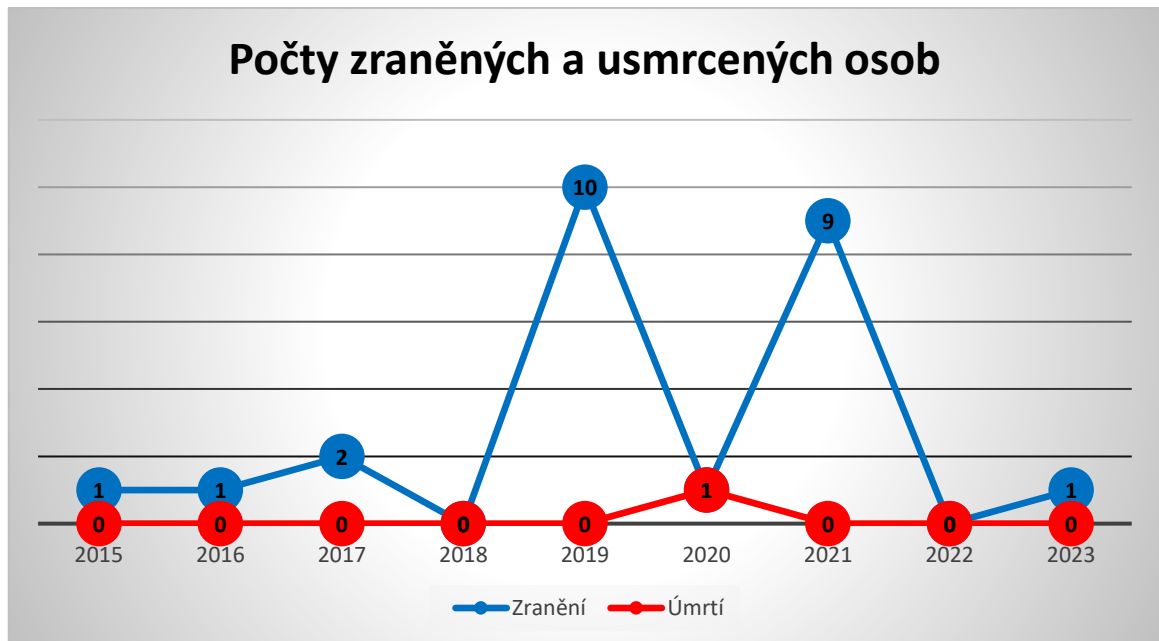

Graf 6 – Příčiny vzniku požárů. (VSČR, 2015 - 2023)

Počty zraněných osob

Z těchto zjištěných dat je evidentní, že nejvíce zraněných osob bylo v roce 2019 a 2021. Navýšení počtu souvisí ruku v ruce s rozsahem požárů, který má jednoznačný vliv na výši škod. V převážné většině se jedná o zranění lehká, kdy se evakuované vězněné osoby nebo zasahující příslušníci VSČR nadýchají zplodin z hoření. Nejběžnější materiál, který vězněné osoby zapalují, jsou jejich přidělené matrace, jež jsou vyrobené z pěnového molitanu, takže zplodiny jsou velmi toxické. (VSČR, 2015 - 2023)

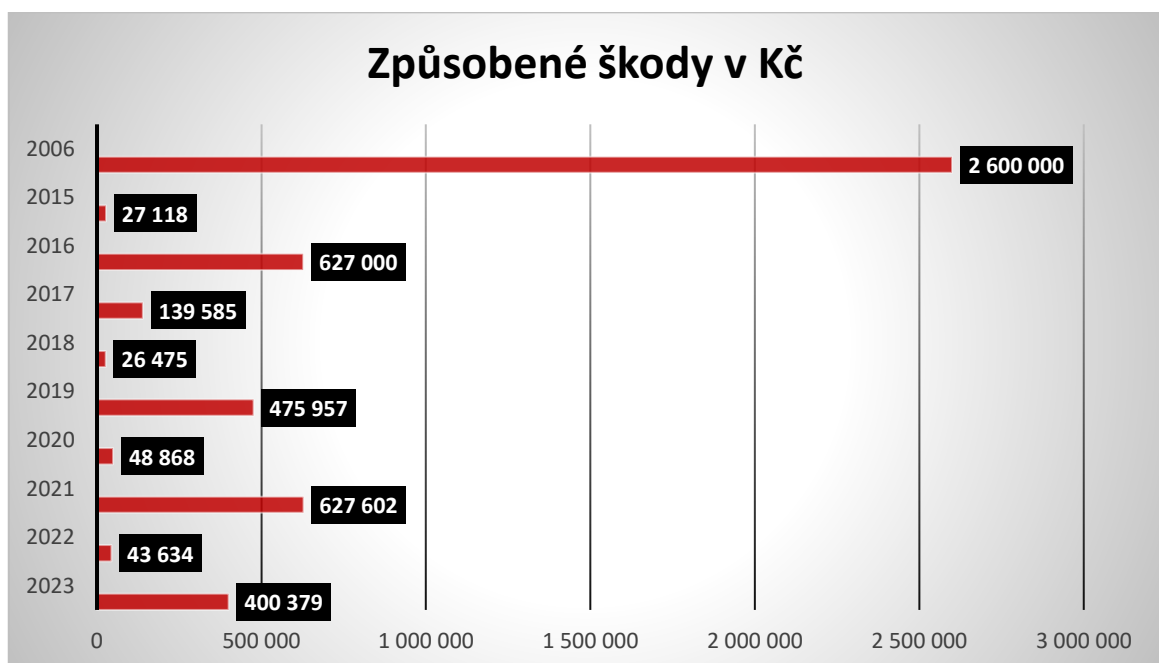
Výjimečný byl i rok 2020, který nevyčníká počtem zranění, nýbrž jedním úmrtím. Jednalo se o požár ve Věznici Plzeň, kdy jeden z vězňů i přes zákaz, kouřil na přiděleném lůžku, usnul a zapálená cigareta způsobila požár lůžkovin. Příčinou smrti bylo nadýchání se toxickými zplodinami. (Biskub, 2021)

Graf 7 – Počty zraněných a usmrcených osob. (VSČR, 2015 - 2023)

Způsobené škody

Z níže uvedených dat vyplývá, že nejvíce škod bylo v roce 2016 a 2021. Od tzv. novodobého vězeňství, které se začalo formovat počátkem devadesátých let, ušla VSČR opravdu dlouhou cestu. Pro porovnání dnešní doby jsem uvedl rok 2006, kdy způsobené škody přesáhly 2,5 milionu korun. Z těchto dat je evidentní, že vězeňská služba postupně začala investovat do protipožární techniky a do efektivního školení zaměstnanců. (VSČR, 2015 - 2023)

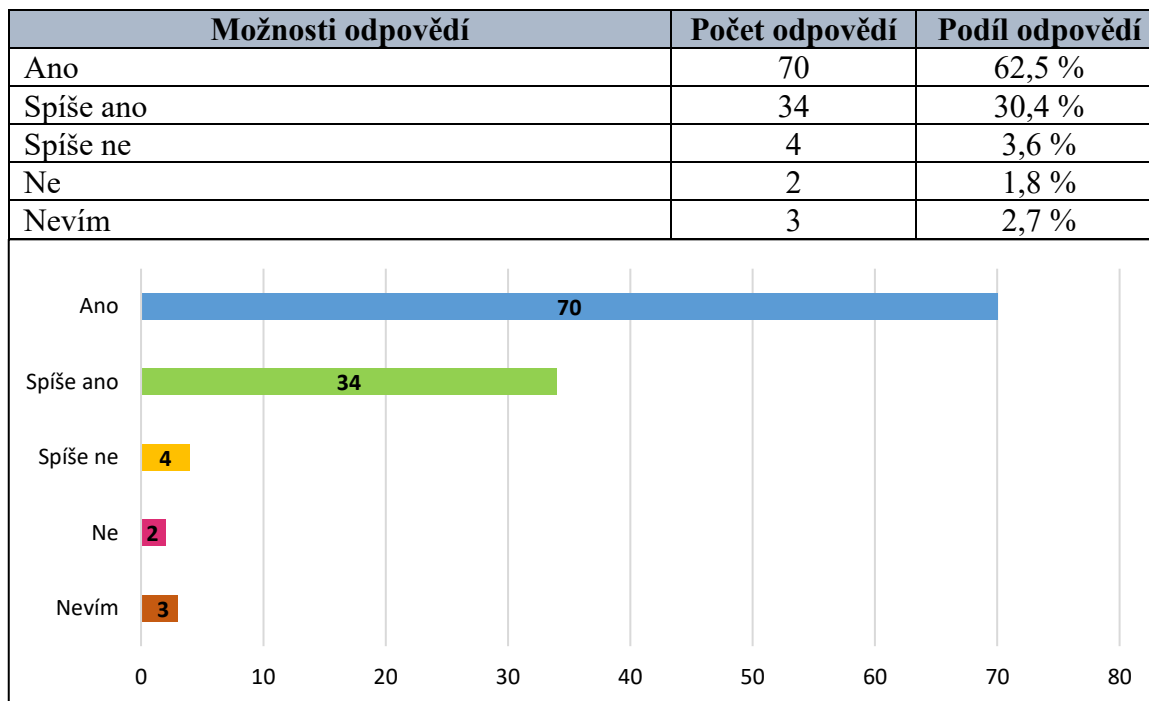

Graf 8 – Způsobené škody v Kč. (VSČR, 2015 - 2023)

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ VE VĚZNICI RAPOTICE

Víte, jak se chovat, pokud vypukne požár na pracovišti?

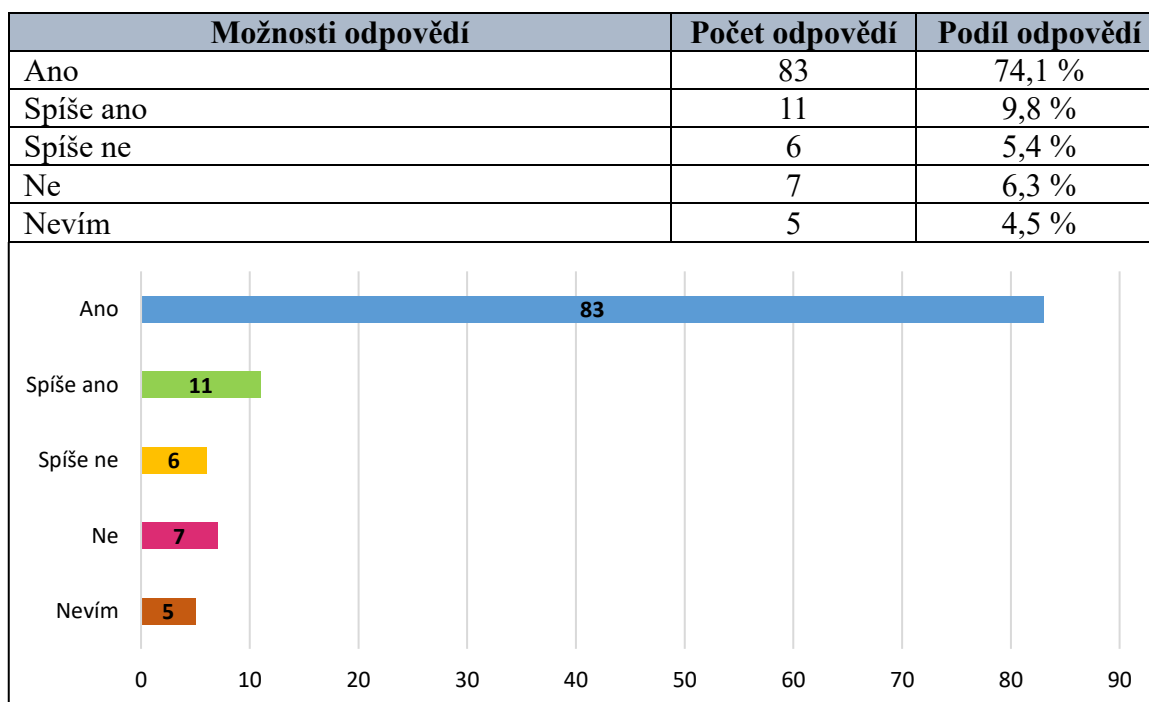
Tabulka 16 – Otázka č. 5. (Vlastní, 2024)

Graf 9 – Grafické vyhodnocení otázky č. 5. (Vlastní, 2024)

Víte, kde je ohlašovna požárů ve Věznici Rapotice?

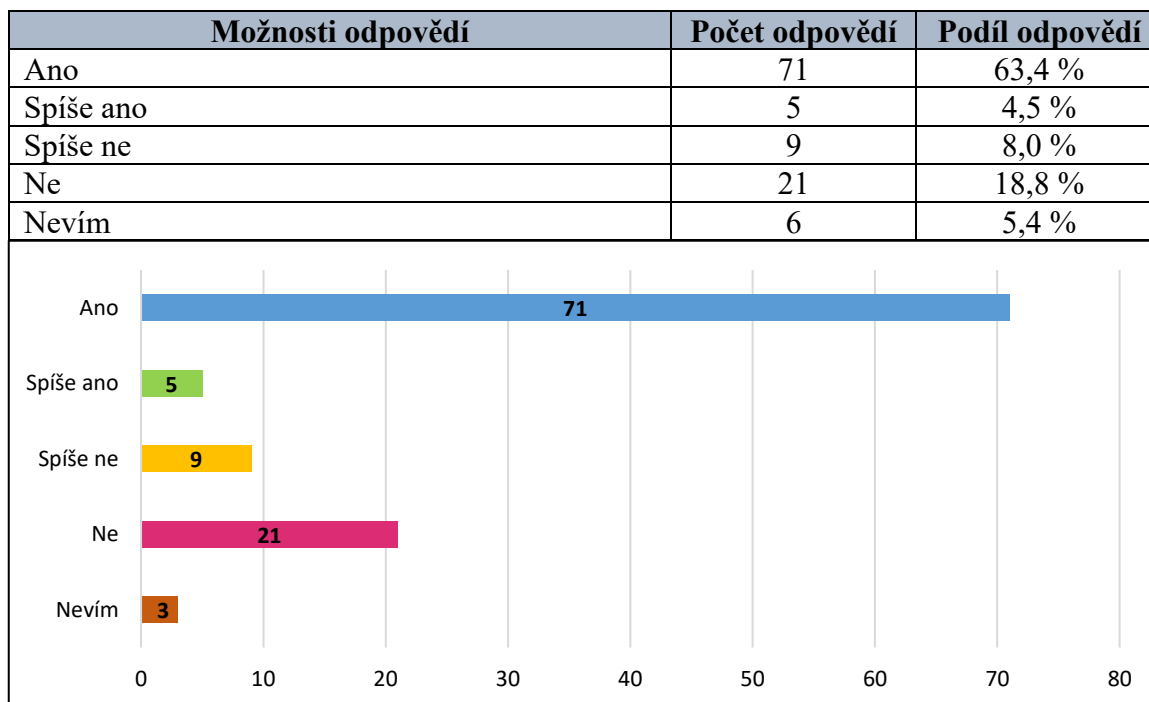
Tabulka 17 – Otázka č. 6. (Vlastní, 2024)

Graf 10 – Grafické vyhodnocení otázky č. 6. (Vlastní, 2024)

Víte, kde se ve Věznici Rapotice nachází požární zbrojnice?

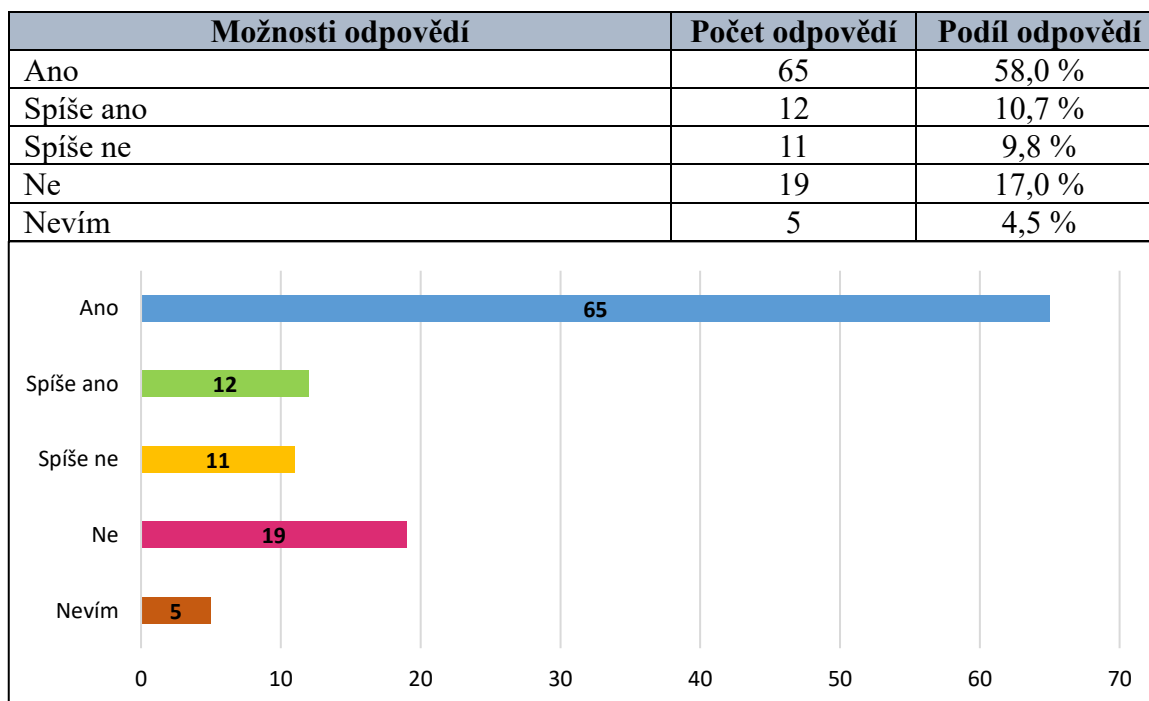
Tabulka 18 – Otázka č. 7. (Vlastní, 2024)

Graf 11 – Grafické vyhodnocení otázky č. 7. (Vlastní, 2024)

Víte, kdo má od požární zbrojnice klíče?

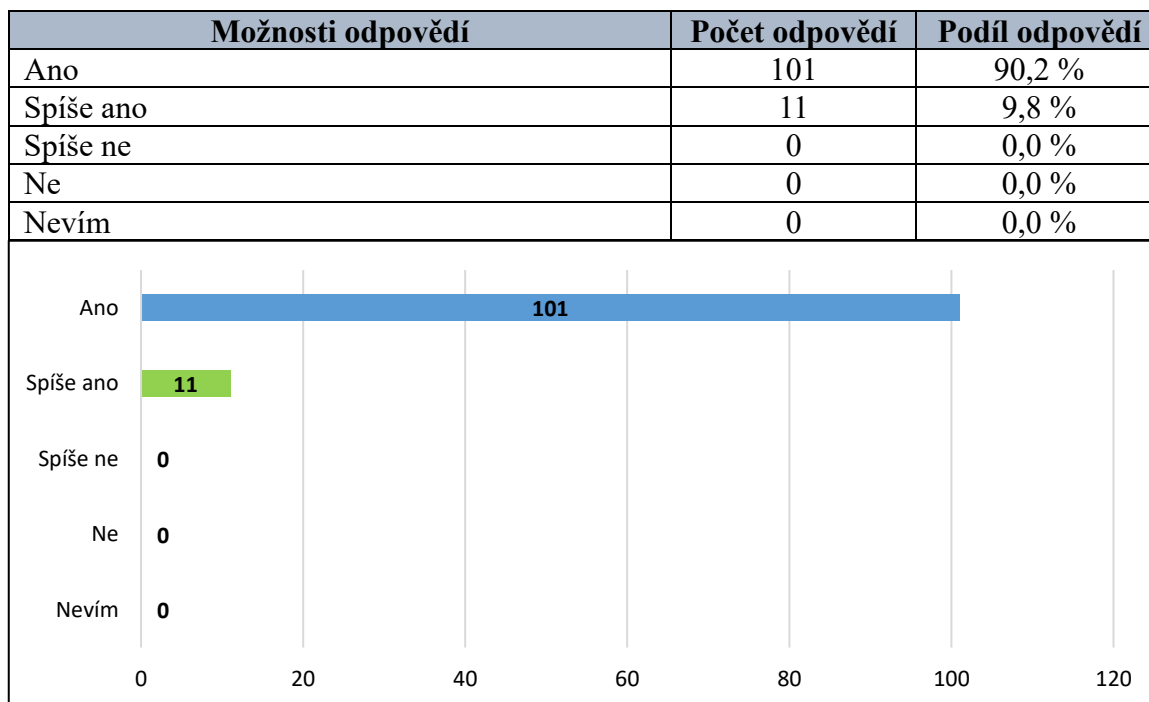
Tabulka 19 – Otázka č. 8. (Vlastní, 2024)

Graf 12 – Grafické vyhodnocení otázky č. 8. (Vlastní, 2024)

Víte, kde se na vašem pracovišti nachází přenosné hasicí přístroje?

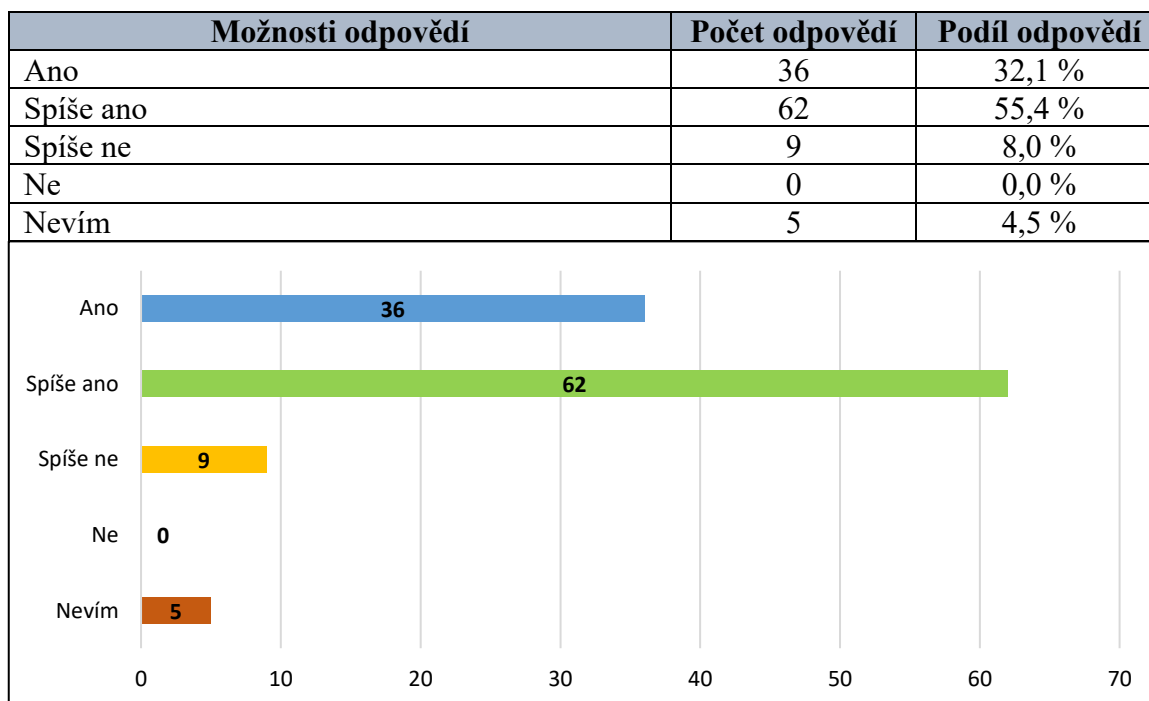
Tabulka 20 – Otázka č. 9. (Vlastní, 2024)

Graf 13 – Grafické vyhodnocení otázky č. 9. (Vlastní, 2024)

Myslíte si, že jste schopni při požáru aktivně řešit vzniklou situaci?

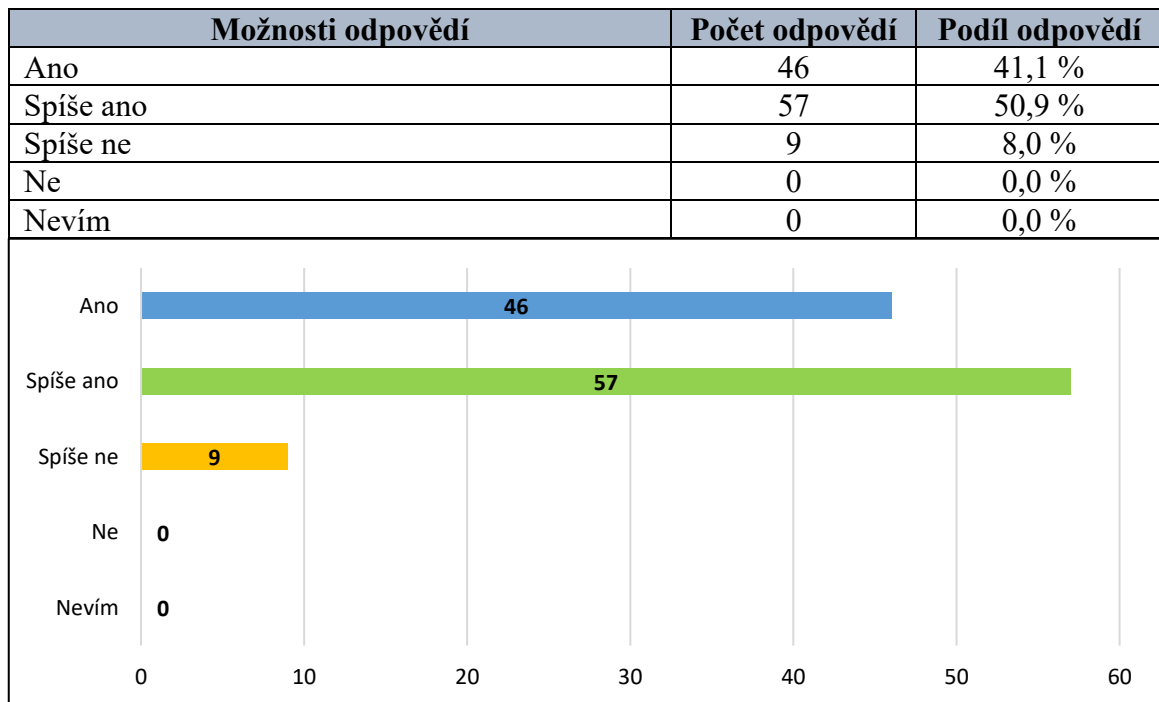
Tabulka 21 – Otázka č. 10. (Vlastní, 2024)

Graf 14 – Grafické vyhodnocení otázky č. 10. (Vlastní, 2024)

Víte, jak postupovat při případné evakuaci?

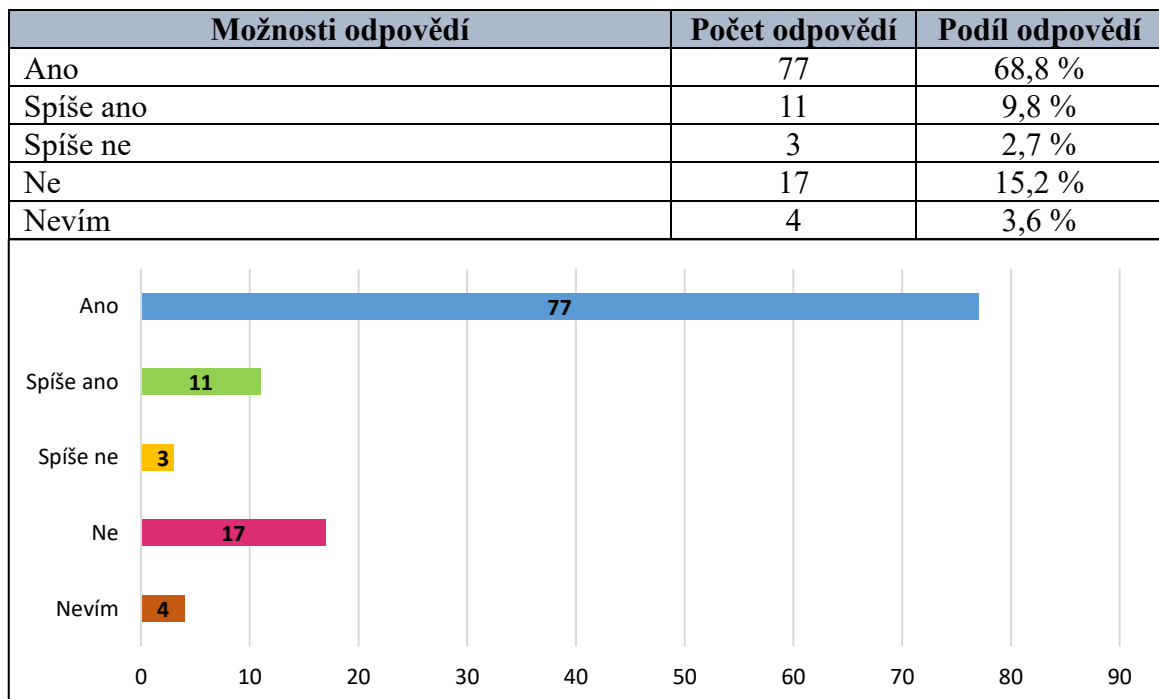
Tabulka 22 – Otázka č. 11. (Vlastní, 2024)

Graf 15 – Grafické vyhodnocení otázky č. 11. (Vlastní, 2024)

Víte, co znamená zkratka KŠV a jak tato zkratka souvisí s řešením MU?

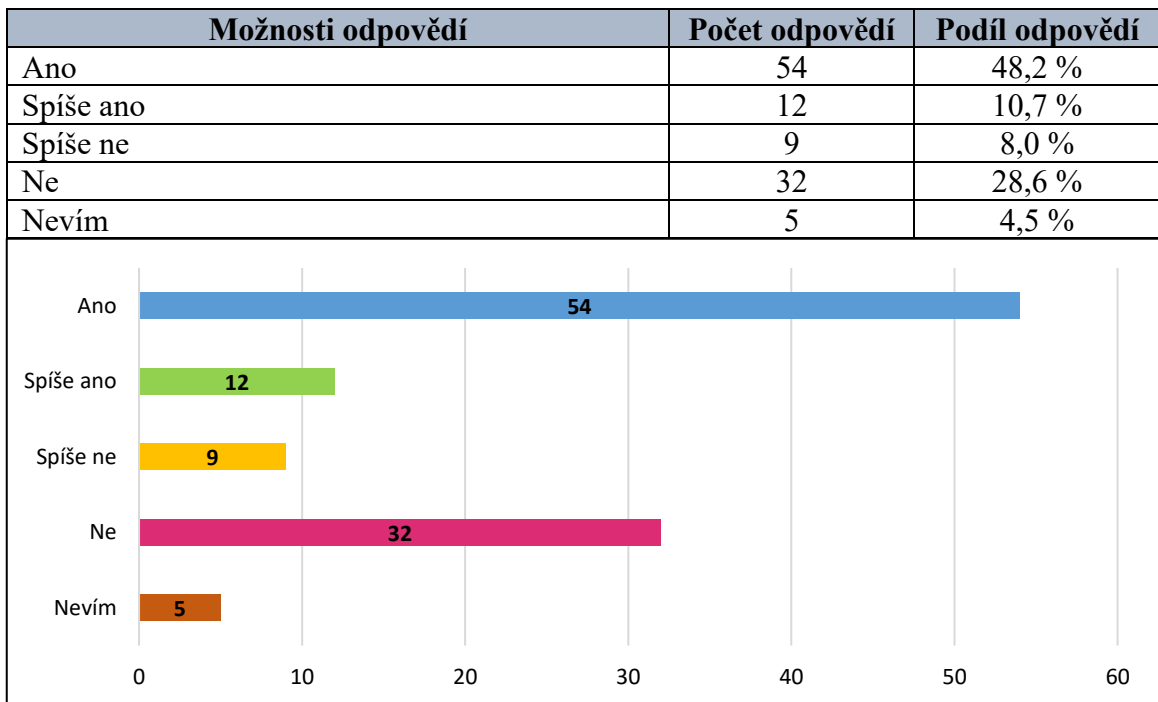
Tabulka 23 – Otázka č. 12. (Vlastní, 2024)

Graf 16 – Grafické vyhodnocení otázky č. 12. (Vlastní, 2024)

Víte, co znamená zkratka JPO?

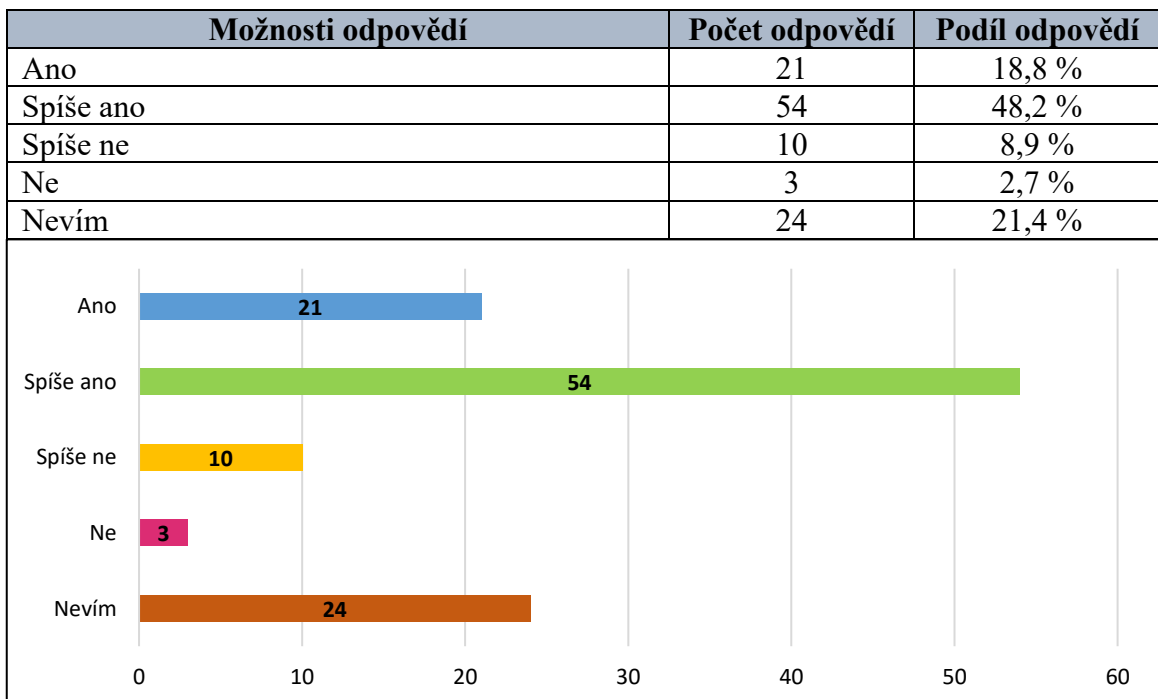
Tabulka 24 – Otázka č. 13. (Vlastní, 2024)

Graf 17 – Grafické vyhodnocení otázky č. 13. (Vlastní, 2024)

Myslíte si, že má Věznice Rapotice dostatečně proškolené požární hlídky?

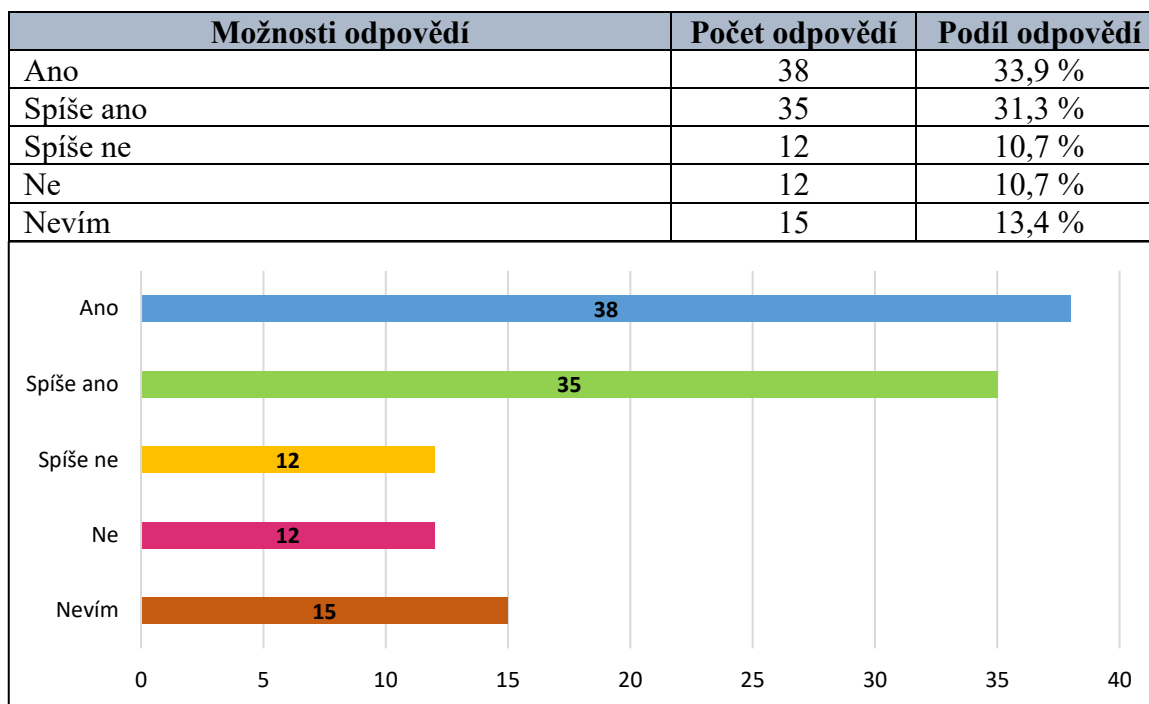
Tabulka 25 – Otázka č. 14. (Vlastní, 2024)

Graf 18 – Grafické vyhodnocení otázky č. 14. (Vlastní, 2024)

Víte, jaké má každá fyzická osoba povinnosti dle zákona č. 133/1985 Sb. o požární ochraně?

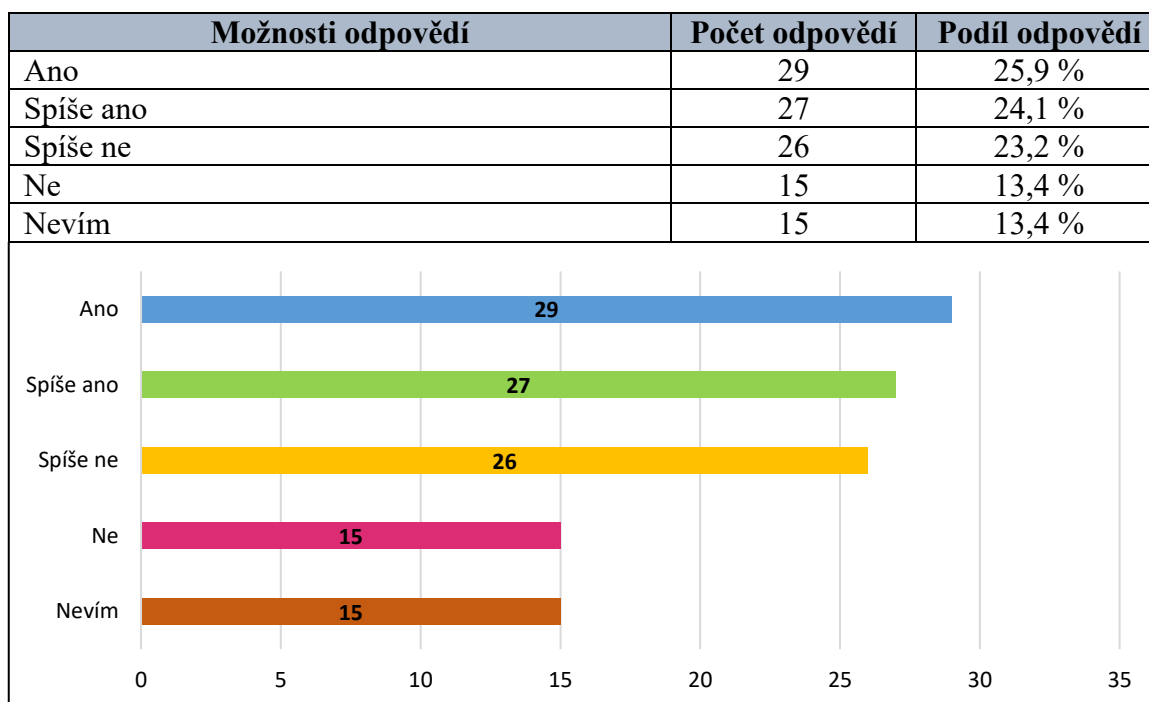
Tabulka 26 – Otázka č. 15. (Vlastní, 2024)

Graf 19 – Grafické vyhodnocení otázky č. 15. (Vlastní, 2024)

Víte, jaké povinnosti má zaměstnavatel vůči zaměstnancům, které mu ukládá vyhláška č. 246/2001 Sb. o požární prevenci?

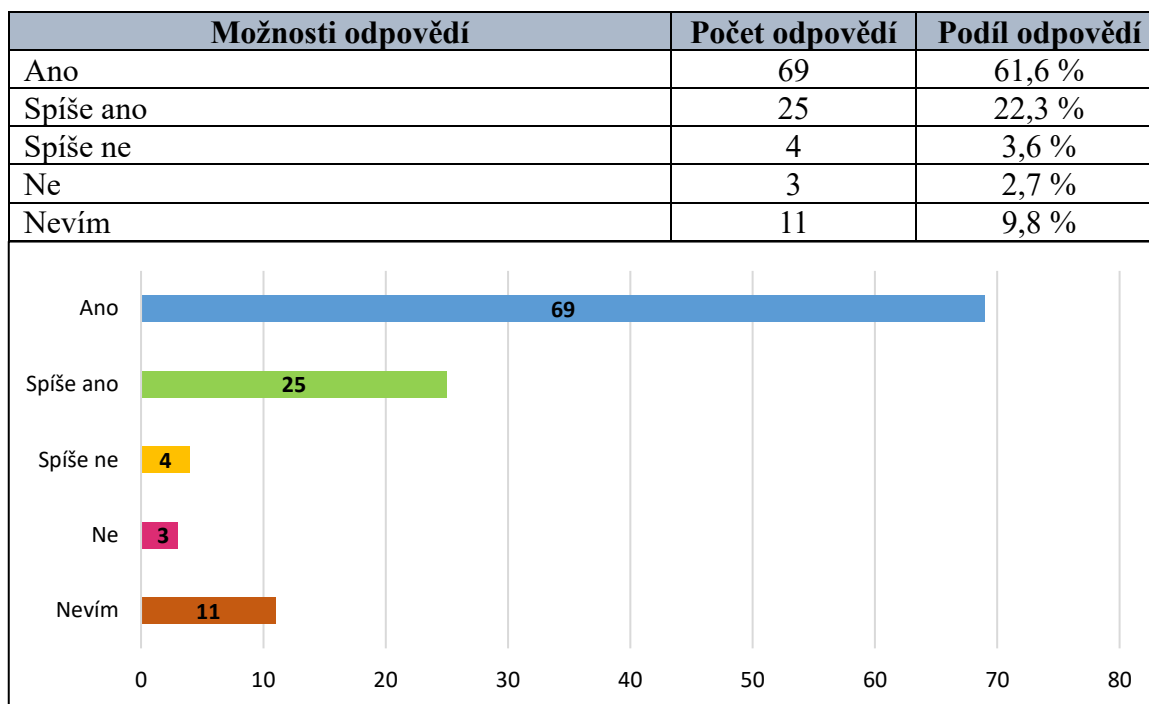
Tabulka 27 – Otázka č. 16. (Vlastní, 2024)

Graf 20 – Grafické vyhodnocení otázky č. 16. (Vlastní, 2024)

**Jsou fyzické osoby povinny poskytnout v souvislosti se zdoláváním požáru
osobní a věcnou pomoc?**

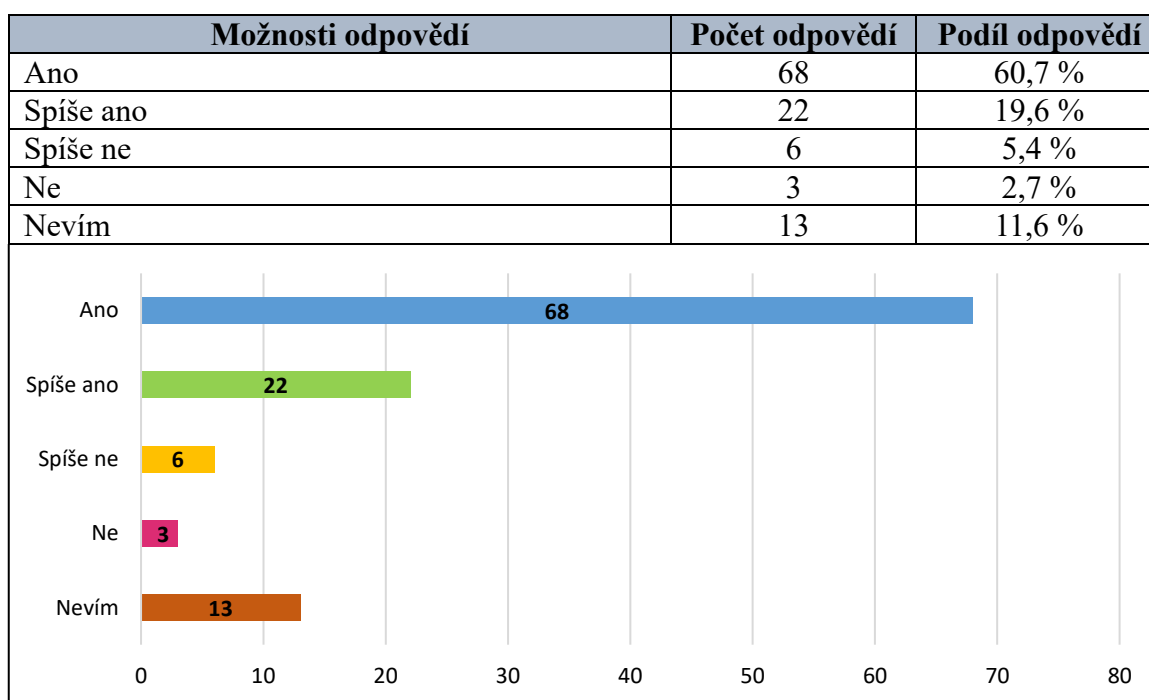
Tabulka 28 – Otázka č. 17. (Vlastní, 2024)

Graf 21 – Grafické vyhodnocení otázky č. 17. (Vlastní, 2024)

**Myslíte si, že je velitel zásahu nebo starosta obce v souvislosti s řešením mimo-
řádné události oprávněn požadovat např. bagr, který vlastní fyzická osoba?**

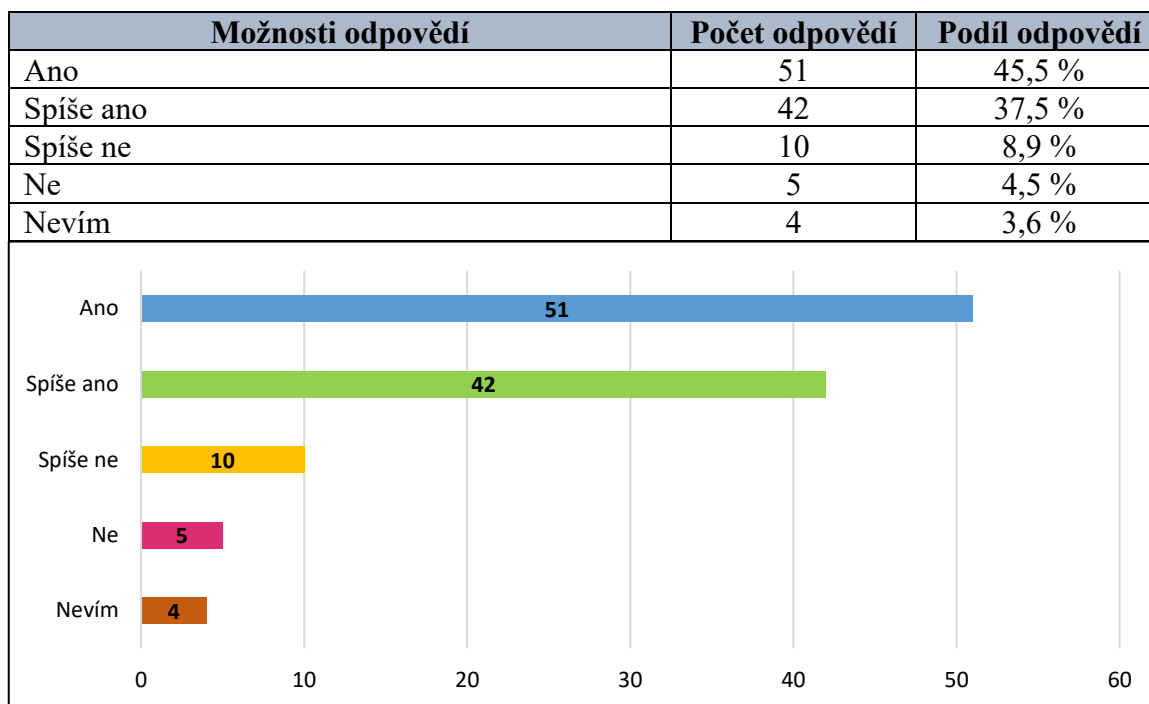
Tabulka 29 – Otázka č. 18. (Vlastní, 2024)

Graf 22 – Grafické vyhodnocení otázky č. 18. (Vlastní, 2024)

Myslíte si, že patří věznice do kategorie objektů se zvýšeným požárním nebezpečím?

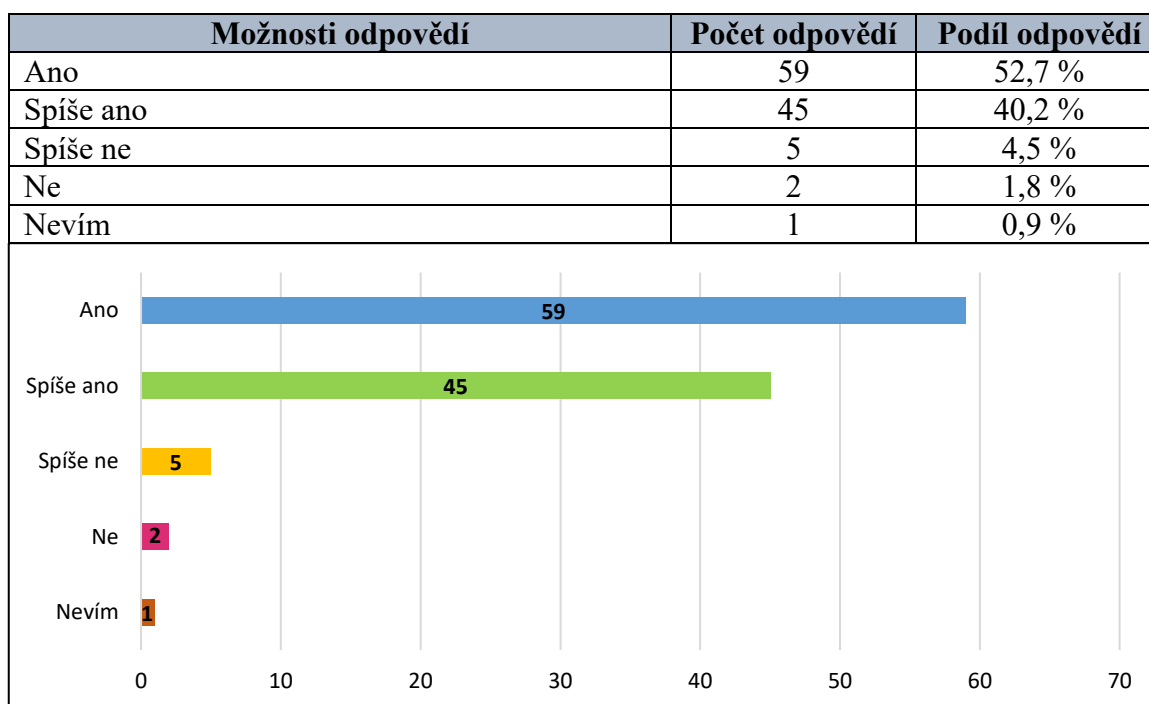
Tabulka 30 – Otázka č. 19. (Vlastní, 2024)

Graf 23 – Grafické vyhodnocení otázky č. 19. (Vlastní, 2024)

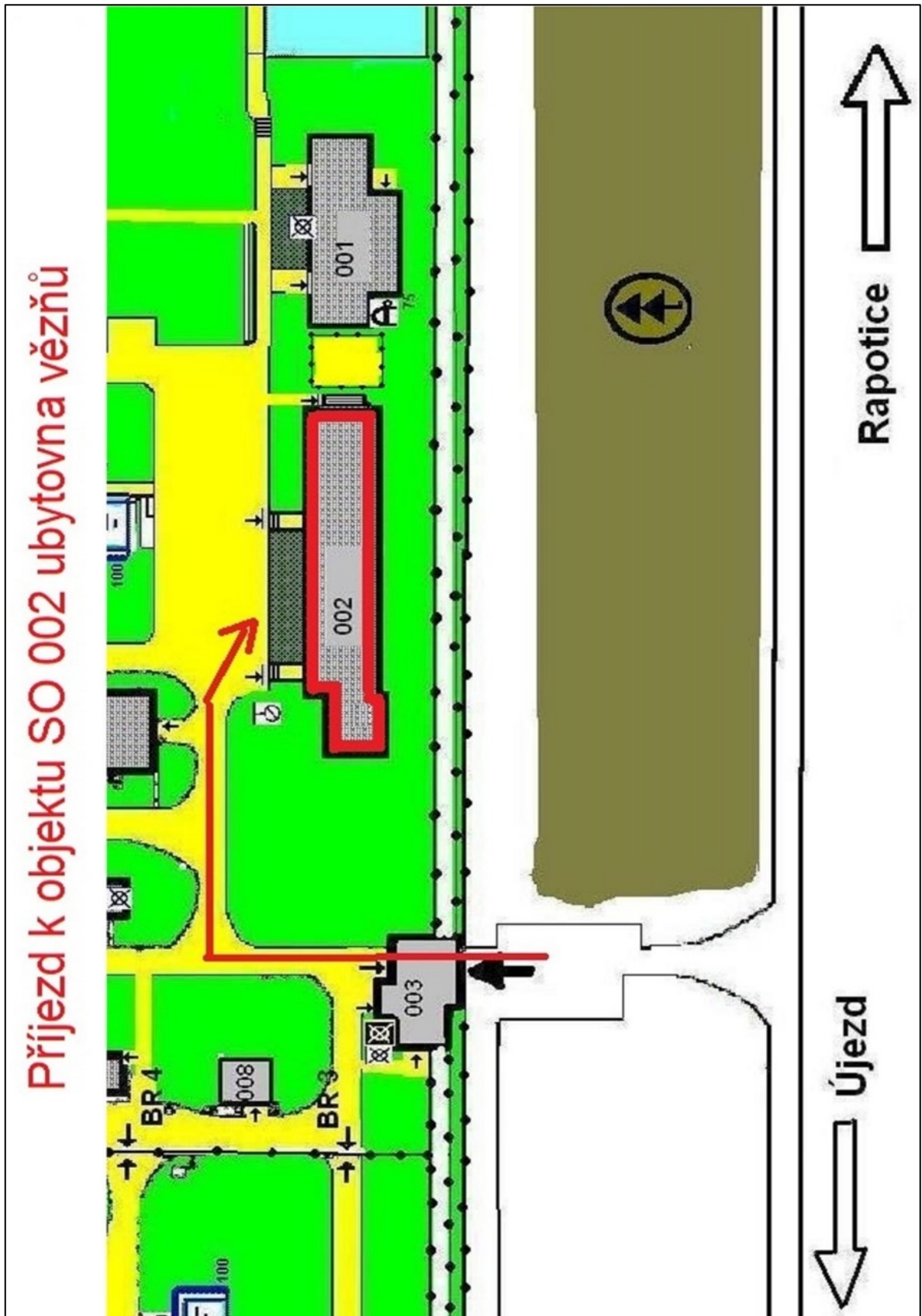
Cítíte se z pohledu požárních rizik ve Věznici Rapotice bezpečně?

Tabulka 31 – Otázka č. 20. (Vlastní, 2024)

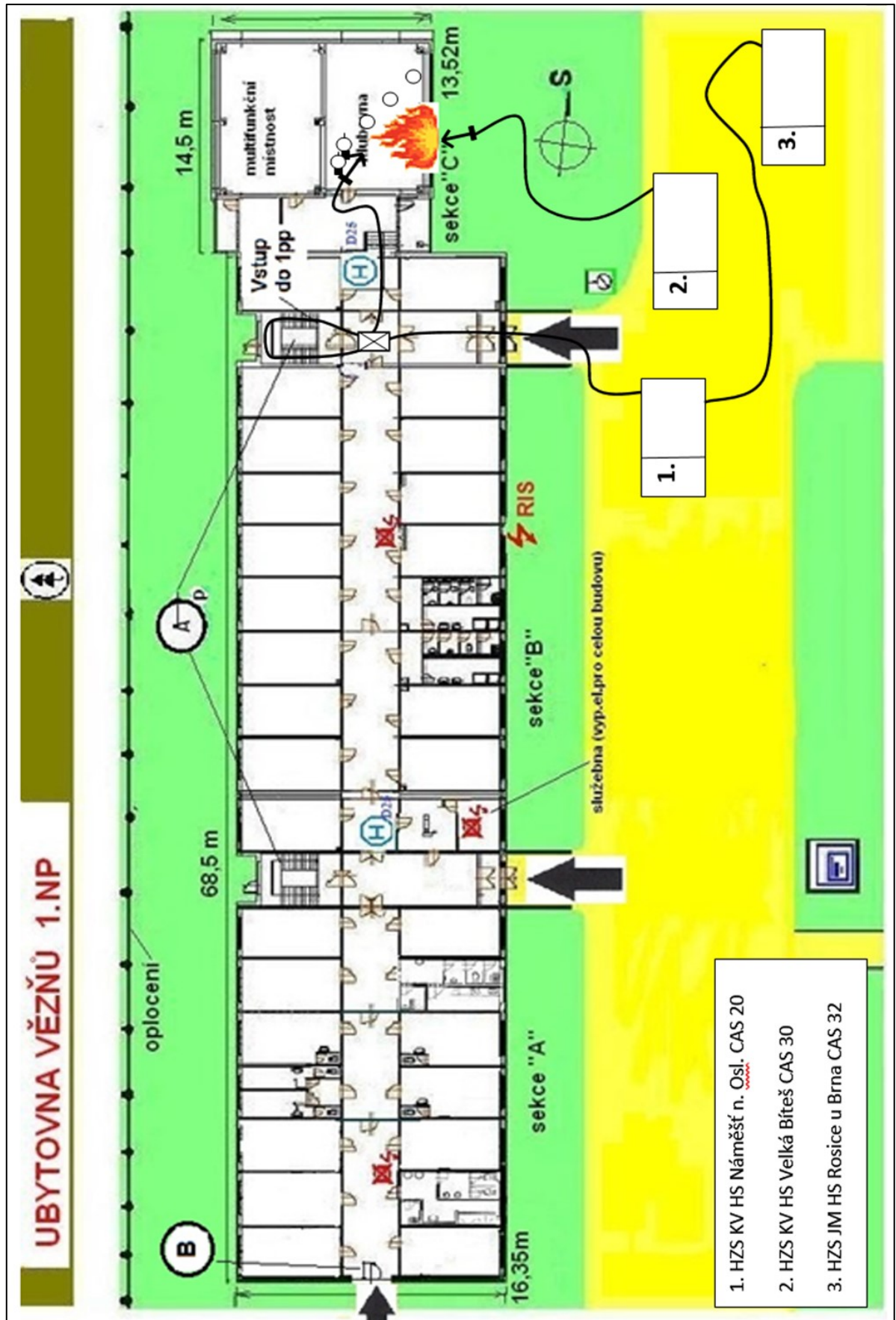

Graf 24 – Grafické vyhodnocení otázky č. 20. (Vlastní, 2024)

PŘÍLOHA P IV: GRAFICKÁ ČÁST PLÁNU TAKTICKÉHO CVIČENÍ

Obrázek 8 – Příjezdová cesta do Věznice Rapotice. (Bureš, 2023)

Obrázek 9 – Grafický plán zásahu. (Bureš, 2023)

PŘÍLOHA P V: FOTODOKUMENTACE TAKTICKÉHO CVIČENÍ VE VĚZNICI RAPOTICE ZE DNE 13.11.2023

Čas 08:55 hod.: Všichni odsouzení z oddělení B2 evakuováni. Jako evakuační prostor vybral službukonající VISS tělocvičnu, která se nachází poblíž ubytovny, ve které probíhá taktické cvičení.

Obrázek 10 – Evakuační místo. (Vlastní, 2023)

Čas 09:00 hod.: Přijezd hasičských vozidel do věznice. Přímo na hlavní bráně vjezdu obdrží JPO požární dokumentaci a od příslušníků VSČR obdrží prvotní informace o požáru.

Obrázek 11 – Přijezd HZZ. (Vlastní, 2023)

Čas 09:01 hod.: Dosavadní velitel zásahu ISS VSČR předává velení veliteli zásahu JPO HZZ. Hasiči se seznamují se situací přímo na místě. Spolupráce mezi příslušníky VSČR a HZZ je nezbytná po celou dobu zásahu.

Obrázek 12 – Předání velení. (Vlastní, 2023)

Obrázek 13 – Bojové rozvinutí. (Vlastní, 2023)

Obrázek 14 – Příprava před vstupem. (Vlastní, 2023)

Obrázek 15 – Příprava na hašení. (Vlastní, 2023)

Čas 09:02 hod.: Po seznámení se situací, vydává velitel zásahu rozkaz k bojovému rozvinutí. VZ obdržel informaci od ISS, že se v zakouřeném prostoru nachází dvě osoby, které se nepodařilo evakuovat.

Čas 09:02 hod.: Před vstupem do ubytovny odsouzených, která je zakouřená, nasazují příslušníci JPO ochranné prostředky včetně dýchacích přístrojů.

Čas 09:05 hod.: Příslušníci HZS instalují hydrantový nástavec k podzemnímu hydrantu a připravují techniku k případnému hašení.

Čas 09:09 hod.: Příprava instalace přetlakového ventilátoru PAPIN 350, který slouží k odvětrání zakouřených prostor. Tento ventilátor odvětrává prostory přetlakovým způsobem.

Obrázek 16 – Instalace ventilátoru. (Vlastní, 2023)

Čas 09:10 hod.: Příslušníci JPO pracují na napojení přetlakového ventilátoru na hadice, které odvedou kouř mimo budovu.

Obrázek 17 – Odsávání kouře. (Vlastní)

Čas 09:10 hod.: K odvedení kouře byly využity stávající otvory oken a vstupu na kuřárnu odsouzených.

Obrázek 18 – Odvod kouře. (Vlastní, 2023)

Obrázek 19 – Evakuace první osoby. (Vlastní, 2023)

Čas 09:11 hod.: Hasiči nalézají první osobu, následuje nasazení evakuační masky a vynášejí osobu ze zakouřeného prostoru.

Obrázek 20 – Transport osoby k ošetření. (Vlastní, 2023)

Čas 09:12 hod.: Hasiči ukládají evakovanou osobu na lehátko a následuje transport na zdravotní středisko, kde tato osoba bude ošetřena.

Obrázek 21 – Evakuace druhé osoby. (Vlastní, 2023)

Čas 09:13 hod.: Hasiči nalézají druhou osobu, následuje nasazení evakuační masky a vyvádějí osobu ze zakouřeného prostoru.

Obrázek 22 – Ukončení nácviiku. (Vlastní, 2023)

Čas 09:30 hod.: VZ bylo ukončen zásah ve Věznici Rapotice. Proběhlo odvětrání zakouřených prostor, byly zachráněny dvě osoby, které se nepodařilo evakuovat příslušníkům VSČR.

Obrázek 23 – Odjezd vozidel HZS. (Vlastní, 2023)

Čas 09:45 hod.: Odjezd hasičských vozidel z Věznice Rapotice. Taktického cvičení se zúčastnily dvě jednotky kraje vysočina: HZS Náměšť nad Oslavou – technika CAS 20/4000/240S2T Terra, HZS Velká Bíteš – technika CAS 30/9000/540-S3VH a jedna jednotka jihomoravského kraje: HZS Rosice - technika CAS 30/9000/540-S3VH.